

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΟ ΛΕΩΦΟΡΟΥ

ΕΥΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

AL 5341.Φ2.0023

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ: ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ

ΙΟΝΙΟΣ

ΔΙΣΚΟΛΟΓΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'
ΕΤΟΣ Ε'-1931

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΟ ΛΕΩΦΟΡΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΡΑΧ. 6

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

“ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ,”

Έτησία Δραχ. 50
Εξάμηνος 25
Έτησία έξωτερικού δολλάρια 2

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ: ΜΑΡ. ΜΙΝΩΤΟΥ

Έμβάσματα, συννεργασία και
ὅ, τι ἄλλο σχετικό με τὸ περιο-
δικὸ στέλλονται προσωρινῶς στὴ
διεύθυνση:

Μαρ. Μινώτου, Ξενοδοχεῖον
Σπλένιτ — Ἀθήναι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ Γεώργιος Καλοσγοῦρος καὶ τὸ λογο-
τεχνικὸ του ἔργο
Στὸν Καρυωτάκη (ποίημα)
Κλέφταροι (διήγημα)

Εἰρήνης Δεντρινού
Σωτήρης Σπίτη
Γιάννη Βλαχογιάννη

Ποιήματα

Τραγούδια τῆς ζήλειας. — Στὸ κοιμητήρι
τῆς Ἀγάπης. — Τὸ σπασμένο ποτήρι.
Θᾶναι βράδυ
Da Costis Palamas. — Inviato al poeta
Mavilis
Πατρικοὶ λυγμοί. — Τὸ κανό. — Τὰ χερά-
κια σου. — Στ' ὄνειρό μου
Ζὰν Μωρεάς. — Στροφές
Χάινε, -- Intermezzo
Ἑθνικαὶ ὑπηρεσίαι δύο ἐπιφανῶν γυ-
ναικῶν
Γνώμες γιὰ τὸ Φάσκοιο
Ἡ Φυγή (δράμα)
Γνωμικά
Ἡ ἀντικομπολιστικὴ φιλολογία

Μιχ. Ἀργυρόπουλου
Δίλλας Καρακάλου

(μετάφρ.) Θεοδ. Βρίκινου

Μιχ. Πετρίδη
(μετάφρ.) Ἀν. Σκιαδαρέση

† Διον. Σωμερίτη
Α. Meillet

Ἀλ. Βεϊνόγλου

Παύλου Φλώρου. — Γκόρκυ
Μαριέττας Μινώτου

Ἑπτανησιακὰ σημειώματα

Ἱστορικὲς σελίδες Ζακύνθου
Ἐπιστολαὶ Λασκαράτου ἐν τῇ ἀλληλο-
γραφίᾳ Δεβιάζη
Οἱ Καλλέργαι ἐν Ζακύνθῳ
Bibliographie Jonienne (προσθῆκαι)
Ὁ Θεόδ. Δεληγιάννης γιὰ τοὺς Ἑπτα-
νησίους

Κώστα Καίροφύλα

Διον. Παπαγιαννοπούλου

Α. Ζώη

Διον. Παπαγιαννοπούλου

Α. Ι. Ζώντου

Ξένα Φιλολογία. — Ρουμανία. Ἰταλία.

Μαρ. Μινώτου

Διάφορα. — Θεατρικὴ Ἐπισκόπηση: Ντόλη Νίβα. — Βιβλιοκρισίαι.
— Ρήγα Γκόλφη: «Λυρικά χρώματα» ἀπὸ τὸν Τέλλο Ἀγρα. — Διαλε-
χτὴς Ζευγώλη: «Τραγούδια τῆς μοναξιάς» ἀπὸ τὸν Βελ. Φ. — Νέες
ἐκδόσεις. — Περιοδικὰ καὶ ἑφημερίδες. — Ἀλληλογραφία.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ

«Τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ πολιτικοῦ βίου τοῦ Ἰωάν. Καποδίστρια» τοῦ
κ. Στ. Λάσκαρη, Α' γραμμ. τῆς ἐν Ἀγνύρῳ Ἑλληνικῆς Πρεσβείας,
Ὑψηλοῦ τοῦ Πανεπιστημίου. — «Δώδεκα νύχτες», (διήγημα) τοῦ κ.
Ντόλη Νίβα. — Θεατρικὴ Ἐπισκόπηση τοῦ κ. Ντόλη Νίβα. — Ὁ-
ραϊότατα ποιήματα καὶ μελέτες.

Ἐμβάσατε τὰς συνδρομάς σας. — Θὰ λάβετε δωρεὰν ἐν ὀραίῳ βιβλίον.

ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΟΣΓΟΥΡΟΣ *

ΚΑΙ ΤΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΤΟΥ ΤΟ ΕΡΓΟ

Ὁ Γεώργιος Καλοσγοῦρος γεννήθηκε στὴν Κέρκυρα, στὶς 19
Ὀκτωβρίου 1853. Ἐσπούδασε στὰ δημόσια Κερκυραϊκὰ σχολεῖα καὶ
κατάφερε, χωρὶς ποτὲ νὰ πάρει ἰδιαίτερα μαθήματα — τὰ οικονομικὰ
τοῦ σπιτιοῦ του δὲν ἐπέτρεπαν μιὰ τέτοια πολυτέλεια — νὰ μάθῃ στὴν
ἐντέλεια τὰ Ἰταλικά καὶ λατινικά, καθὼς ἐπίσης ἐσπούδαζε μόνος του
καὶ ἔμαθε Γαλλικά καὶ Ἀγγλικά, ὅχι γιὰ νὰ φυγονόρῃ μ' αὐτὲς στὰ
σαλόνια καὶ στ' ἄλλα κοσμικὰ κέντρα, ἢ γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ λήῃ γλυκα-
νάλατες ἀνοησίες σὲ περισσότερες ἀπὸ μιὰ γλῶσσα, ἀλλὰ με τὸν ἀνί-
κητο πόθο νὰ κατορθώσῃ νὰ μελετήσῃ στὸ πρωτότυπο τοὺς κλασσι-
κοὺς καὶ συγχρόνους του ποιητὲς καὶ λογοτέχνες. Ἀπὸ δεκατεσσάρων
χρόνων παιδί, ἐνῶ φοιτοῦσε ἀκόμα στὸ Γυμνάσιο, ἀναγκάστηκε νὰ
ἐργαστεῖ, γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν οἰκογένειά του, παραδίδοντας μαθή-
ματα Ἑλληνικῆς στὰ πλουσιόπαιδα τοῦ τόπου.

Παντρεύτηκε τὸ 1882 μετὰ τὴν Αἰκατερίνη Μαρτινέλλη, μιὰν ἀπὸ
τὶς ωραιότερες Κορφατοπούλες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἡ Αἰκατερίνη
Μαρτινέλλη εἶχε ἀραπηρεθεῖ, πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο της, ἀπὸ τὸ γνωστὸ
στὸς Κερκυραίους ἱστοριοδίφην Λορέντζο Βροκίνη. Ἀφωσιωμένη
στὸν ἀντρά της καὶ κατόπι στὰ δύο τοὺς παιδιά, στάθηκε στὸ πλευρὸ

* Διάλεξη στὴν Κέρκυρα τὸ Νοέμβριον τοῦ 1929.

τοῦ σοφοῦ Κερκυραίου ἡ πραγματικὴ σύντροφος κι' ἡ παρηγορήτρα τῆς ζωῆς του δύναμη. Δὲν εἶναι πλούσια σὲ γεγονότα ἡ ζωὴ τοῦ Καλοσογούρου. Δὲν εἶναι πολυθόρυβη καὶ πολυκύμαντη. Ἡ βιογραφία του μπορεῖ νὰ περιοριστεῖ σὲ τρεῖς ἡμερομηνίες, τῇ γέννηση, τὸ γάμο, τὸ θάνατό του. Σὲ ἀντιστάθμισμα μᾶς παρουσιάζεται πλούσια ἡ λογοτεχνικὴ του παραγωγή. Ὅταν συλλογιστοῦμε, πὼς ὁ Καλοσογούρος ἐδούλευε ἐννιά ὥς δέκα ὥρες, γιὰ νὰ θρέψει τὴν οἰκογένειά του καὶ νὰ μορφώσει τὰ παιδιά του, ἀπλὸς δημοδιδάσκαλος, γιατί δὲν εἶχε τὰ μέσα νὰ φύγει καὶ νὰ σπουδάξει σὶ τὸ Ἀθηναῖκὸ Πανεπιστήμιο, ὅταν συλλογιστοῦμε, πὼς μὲ τὴ βαθειά του μόρφωση καὶ τὶς πλούσιες γνώσεις του, θὰ μπορούσε νὰ διδάξει ἀρκετοὺς ἀπὸ τοὺς σημερινούς καθηγητὲς στὰ Πανεπιστήμια τῆς Ἀθήνας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ πὼς μόνο οἱ ξεροὶ τύποι δὲν τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ δώσει, δίχως φοίτηση, ἐξετάσεις καὶ νὰ πάρει ἓνα δίπλωμα καθηγητῆ τῆς φιλολογίας, ποὺ θὰ τοῦ χρειάζονταν, γιὰ νὰ διοριστεῖ ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ νὰ μὴν ἐξαντλεῖται σὲ πολύωρη ἐργασία μὲ τιποτένια ἀμοιβὴ δασκάλου, δουλειὰ ποὺ θὰ μπορούσε νὰ τσακίσει κάθε λογοτεχνικὴ δημιουργία, δὲν μπορεῖ, παρὰ νὰ μᾶς φανεῖ ὑπεράνθρωπο τὸ ἔργο, ποὺ μᾶς κληροδότησε ὁ Κερκυραῖος διανοούμενος.

Ὅλη του ὁμως αὐτὴ ἡ ἐξαντλητικὴ ἀλτρουϊτικὴ προσπάθεια εἶχε τὴν ἀμοιβή της, ὅταν τὴ νύχτα τραβιώντανε σὶ τὸ γραφεῖο του καὶ μόνος κάτου ἀπὸ τὸ φῶς μιᾶς λάμπας πετρελαίου, ἄρχιζε τὴ μελέτη του μὲ τοὺς κλασσικοὺς Ἑλλήνες, Ἱταλοὺς, Λατίνους, Γάλλους καὶ Ἀγγλοὺς συγγραφεῖς, ἢ καταπιάνωνταν τὴν ὥρα τῆς δημιουργικῆς του παραγωγῆς τὶς κριτικὲς του μελέτες ἢ ἀξιόλογα μεταφράσματα κλασσικῶν ξένων ἔργων. Πόσες φορὲς τὸν βρῆκε ἡ ἀγγὴ σκυμμένον ἀπάνου στὰ βιβλία του!

Ἀναμφισβήτητα ὁ Καλοσογούρος δὲν μπορούσε νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὴν ἐπίδραση, ποὺ τὸ περιβάλλον ἀσκεῖ πάντα ἀπάνου σὶ τὸν ἄνθρωπο καὶ ἰδιαίτερα σὶ τὸν τεχνίτη. Ἡ φιλία του μὲ τὸν Ἰάκωβο Πολυλά εἶναι γνωστὴ σὲ ὅλους τοὺς συγχρόνους του. Μολονότι ἀνίκανος γιὰ τραχεῖς πολιτικοὺς ἀγῶνες ἠκολούθησε τὸν Πολυλά πιστὸς καὶ ὅταν ἀκόμα ὁ τελευταῖος ἀπόμεινε σχεδὸν μόνος, γυνωμένος ἀπὸ φίλους καὶ ἀπὸ κάθε πολιτικὴ ἐπιρροή. Ἐπίστεψε σὶ τὸν Πολυλά καὶ στὰ ἠθικὰ ἐλατήρια τοῦ πολιτικοῦ του προγράμματος καὶ θεωροῦσε πάντα ἀνυπολόγιστη τοπικὴ καὶ ἐθνικὴ ζημία τὴν πολιτικὴ ἐξουδετέρωση τοῦ ἀρχηγοῦ του. Δὲ στάθηκε σὶ τὸν ἴδιο βαθμὸ βαθειὰ ἡ ἐπίδραση τοῦ Πολυλά καὶ σὶ τὸ λογοτεχνικὸ του τὸ ἔργο. Ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας, ἡ μορφὴ σὶς κριτικὲς του μελέτες κι' ἡ γλώσσα σὲ κάποια του πεζογραφήματα μαρτυροῦν, πὼς μιὰ κάποια ἐπιρροὴ τοῦ Πολυλά εἶχε βάλει τὴ σφραγίδα τῆς σὶ τὴν ψυχὴ καὶ σὶ τὸ πνεῦμα τοῦ φίλου του. Θεωρῶ ὁμως σὰν βασικὴ παρανόηση τὸ ὅτι ὁ Καλοσογούρος στάθηκε

μαθητὴς ἢ μιμητὴς τοῦ Πολυλά. Τὸν ἀκολουθεῖ σὶς γλωσσικὲς καὶ τεχνικὲς θεωρεῖες του, ἀνέκει καὶ αὐτὸς σὶ τὴν Κερκυραϊκὴ σχολή, ἀγκαλιάζει πλατειὰ τὴ Γλωσσικὴ καὶ Ἑθνικὴ τῆς προσπάθεια, ἀλλὰ ἐκεῖ ποὺ τὸ δημιουργικὸ του δαιμόνιο σφίγγει, καταχτᾷ τὸν Καλοσογούρο, κι' αὐτὸ φαίνεται καθαρώτερα σὶ τὴν μετάφραση τοῦ ποιήματος «Ἡ ψυχὴ ἐρωτεμένη σὶ τὸν Πλάστη τῆς» τοῦ Torquatto Tasso, σὶ τοὺς Τάφους τοῦ Foscolo καὶ σὶ τὴν μετάφραση τῆς Κόλασης τοῦ Dante, ὅπου βλέπουμε τὴν πλέρια ἐξαφάνιση τῆς Πολυλαϊκῆς ἐπιρροῆς, ποὺ ἀφήνει τὴ θέση τῆς—ἀν εἶναι ἀνάγκη κρίνοντας ἓνα ἔργο λογοτεχνικὸ νὰ ζητοῦμε ἄλλης ἀναγνωρισμένης ἀξίας τὴν ἐπιβολή—σὶ τὴν ἐπίδραση τῆς Σολωμικῆς τεχνοτροπίας, ποὺ θαυμαστής τῆς ὁ Καλοσογούρος. Καὶ δὲ θαρροῦμε ὑπερβολικὸ νὰ ποῦμε, πὼς ἐκεῖνα εἶναι τὰ τεχνικότερα καὶ ἀριώτερα ἔργα του καὶ σὰ γλώσσα καὶ σὰν αἰσθητικὴ καὶ σὰ φόρμα. Νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς ἀπαγγείλω τὴν «Ψυχὴ ἐρωτεμένη σὶ τὸν Πλάστη τῆς», γιὰ νὰ κρίνετε τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μου.

Πρόσχαροι κάμποι, χλωρασαῖς, πρωτοφανήσιμ' ἄνθη,
π' ἄδολαις πάντοι' εὐωδιαῖς στοὺς οὐρανούς σκορπᾶτε,
κρύσταλλα μυριοχάρита, ποὺ στὰς τερπναῖς κοιλάδες
τρίχαρο παιγνιδίζοντας μὲ σιγαλὴ μουρμούρα,
λαλούμενα τῆς ἀνοιξης, πουλιά, ποὺ πάντ' ἀγάπη
σ' ἓνα κλαδί, σ' ἄλλο κλαδί πετιώντας κελαῖδάτε,
αὔραις δροσάταις καὶ γλυκίαις, αὔραις χαριτωμέναις,
ἔργα Ἐκείνου ποὺ τῆς καρδιάς μου κυβερνᾷ τὰ φύλλα,
εἰπέτε σεῖς τοῦ Πλάστη μου καὶ τ' ἀκριβοῦ μου Ἀφέντη,
πὼς ὅλα, ὅλα, ὁ πόθος του τὰ σωθικά μου ἀνάρτει.
Εἰπέτε του, ποὺ ἡ φλόγα του, ἄπειρη, ἀγνή, καθάρια,
ὅλη βαθυὰ μὲ καθαλεῖ ὅλην ἀγάλη, ἀγάλη
πὼς ὅταν βγαίνει ὁ ἥλιος, ὅταν βυθᾷ σὶ τὸ κύμα,
μόνο τ' ἄγιο του τ' ὄνομα τὰ χεῖλη μου ἀνακράζουν.
Γι' αὐτόν, μόνο μου ἀγάλλισμα, λαλῶ καὶ συλλογοῦμαι
γι' αὐτόν καὶ κλαίω καὶ πονῶ καὶ γλυκοαναστενάζω,
καὶ τόσ' ὁ πόθος τὴν ψυχὴ γλυκὰ μοῦ συνεπαίρνει,
π' ἄλλη γλυκάδα εἶναι γιὰ μὲ μαρτύριο καὶ φαρμάκι.
Μ' αὐτόν μαζί, πάντα μαζί, ὁ ἐρωτεμένος νοῦς μου,
καὶ πάντ' αὐτόν καὶ ἀνιστορεῖ κι' αἰσθάνεται καὶ βλέπει.
Κι' ἂν, ὅπως πάντα, μ' ἀγαθὸ καὶ μὲ ἱλαρὸ τὸ βλέμμα
ἀνιχνεύει καὶ τῆς ἀγάπης μου δὲν δίνω καταφρόνια,
εἰπέτε πὼς σὶ τὸν πόθο του πιστὴ τὸν ἀναμένω,
ἐνῶ τὰ χεῖρα καταλεῖ χαροποιὸς Ἀπρίλης.
Ξέρω, ποὺ τούτη μου ἡ μονιά, κι' ἄμετρα κάλλη ἂν εἶχε,

ΙΑΚΩΒΟΣ
ΔΗΜΟΚΡΙΤΗΣ
ΜΟΥΣΣΕΛΗΣ

σ' αὐτόν, πὸν τέτοιο κατοικῶ λαμπρότατο λημέρι,
 δὲν πρέπει· ἀλλὰ τὸ σπλάγχνος του τ' ἀπέραντο, πὸν μέρος,
 ὅσο κι' ἂν εἶναι ταπεινό, ποτὲ δὲν ἀπαρνήθη,
 ὄχι, οὐδὲ τώρα θ' ἀρνηθῇ παρηγοριὰ καὶ σκέπη
 σὲ τοῦτη τῇ βαρύνουσι ψυχῇ μου, πὸν ἐμαράθη,
 πὸν αὐτὲς ἐλύτρωσε ἀκριβὰ μὲ τ' ἅγιο του τὸ αἷμα.
 Ἄ πότε, πότε, θέλ' ἰδῶ τὴν ποθητὴν ἡμέρα,
 πὸν δλόθαρρη στὸ πλούσιο του παλάτι θὰ καθίσω,
 νὰ τῇ θωρῶ, νὰ χαίρωμαι τὰ κάλλη πὸν ἀγαποῦσα,
 κι' ἄλλο ἢ περίχαρη καρδιὰ νὰ μὴν ἀποζητήσῃ!
 ὦ! ἂν ἐσεῖς, ἀγναῖς ψυχαῖς, ἐβλέπατε τὸ φῶς μου,
 εὐθὺς καθ' εὐτυχίᾳ τῆς γῆς θὰ θάμπωνεν ἐμπρός σας,
 καὶ μόνον γιὰ τὰ κάλλη του, τῇ δόξᾳ, τῇ λαμπρότᾳ,
 τὰ στήθη σας θ' αἰόνησαν, καὶ φλογερὰ τὰ χεῖλη,
 χαρὰ, θὰ κράζαν στὴ ζωὴ παρόμοια δὲν ἐστάθη.
 Εἶναι τ' ἄγνό μου ἀγάλλιασμα, εἶν' ἢ ἀκριβὴ μου ἀγάπη.
 Γελᾷ ἢ θωριὰ καὶ ροδαριαῖς· σὲ μύριαις ὁμορφάδες
 δὲν εἶναι τί ὠραιότερο στὸ ὑπέρλαμπρό του δῶμα.
 Μ' ἀνθοὺς ὑακίνθου στολιστὸ τὸ τρυφερό του χέρι·
 ἢ κεφαλὴ του μάλαμα, τὰ στήθη ἐλεφαντένια.
 Πότε κόβει τριαντάφυλλο, πότε δροσάτο κρίνο
 ὁ εὐγενικός μου ποθητὸς στὰ ὁμορφα περιβόλια·
 γελοῦν οἱ χλόαις, τὰ φυτὰ, καὶ ξεφυτρώνουν γιούλια
 ὅπου τ' ἅγια του φέγγη αὐτὸς τὰ θεϊκὰ γυρίζει·
 μόνον γι' ἀγάπη κι' ἔρωτα καὶ γιὰ ταπεινοσύνη
 βγάζει τὰ λόγια ἔτσι γλυκά, πὸν δὲν αἰσθάνομαι ἄλλη,
 οὐδὲ ἡμπορῶ νὰ φαντασθῶ γλυκύτερη εὐτυχία.
 Τετραγώνο κι' ἀσάλευτο τὸ οὐράνιο του λημέρι,
 πὸν κῆμα καθαρῶτατο γύρω τὸ περιζώνει,
 (ὅλο διαμάντι ἀτίμητο καὶ λαγαρὸ χρυσάφι!)
 ἀστράφτει μέσα κι' ἔξωθε τὴ νύχτα, τὴν ἡμέρα.
 Δώδεκα πύλαις λαμπεραῖς, πύλαις ἀχινοβόλαις,
 ἀνοιγοκλοῦν τὸ ἔμπα του καὶ ἄλλα τόσ' ἀστέρια,
 καθάρια, ὥραϊα, φωτεινά, δείχνουν τὰ σύνορά του.
 Ἐκεῖ δὲν ἔζησαν ποτὲ πάθη φαρμακευμένα,
 ἀλλ' ἅγιοι μόνον στοχασμοί, καὶ πόθοι ἅγιοι καὶ θεῖοι,
 εἰρήνη, ἀγάπη καὶ χαρὰ, νίκη κι' αἰώνια δόξα.
 Σ' αὐτὴν τὴν ἰόσο ἀστράφτερή, τὴν ἅγια κατοικίᾳ,
 Τραγοῦδι, παρακάλεσε τὸν ἀγαθὸ μου Ἀφέντη,
 ὅπως τώρα μὲ τ' ὄνειρο τὸν βλέπει ὁ λογισμὸς μου,
 ἔτσι μιὰ μέρα ν' ἀξιωθῶ καὶ νὰ τὸν ἀντικρύσω.

Συγκρίνατε τώρα τὴ μετάφραση αὐτή, πὸν ἀχνοθυμίζει κά-
 ποιους στίχους τῶν Ἑλεούθρων πολιορκημένων μὲ ὅποιαν ἄλλη ποιη-
 τικὴ μετάφραση τοῦ Ἰάκωβου Πολυλά ἢ μὲ τὰ τρία πρωτότυπα σο-
 νέττα μου καὶ θέλετε πιστοποιήσει πόσο ἀνεξάρτητη καὶ γλωσσικὰ
 καὶ τεχνικὰ μᾶς παρουσιάζεται ἡ ποιητικὴ ἐργασία τοῦ Καλοσγούρου.
 Δὲ θὰ μποροῦσα νὰ πῶ τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὶς κριτικὲς του μελέτες.
 Ἐκεῖ ἡ γλῶσσα δὲν παρουσιάζει οὐσιαστικὲς παραλλαγὰς μὲ τὸ γλωσ-
 σικὸ ἰδίωμα τοῦ Πολυλά, ἐκεῖ δανεῖζεται τὸ ὕφος του, πὸν κλείνει
 πρὸς τὸν κλασικισμό καὶ τὸ ἀλύγιστο καὶ πολὺ συχνὰ κουραστικὸ
 δούλεμα στὴ φράση. Γι' αὐτὸ δὲ διστάζουμε καθόλου νὰ ποῦμε, πῶς
 ἂν ἡ φιλία ἐνὸς Ἰάκωβου Πολυλά τὸν ὠφέλησε στὴν πνευματικὴ
 του κατεύθυνση, καὶ στὴν τάση του πρὸς τὴ μελέτη καὶ τὴν παραγω-
 γικὴ λογοτεχνικὴ ἐργασία, ἀπὸ τὴν ἄλλη ὅμως μεριά, σὰν τεχνίτη,
 τὸν ἔβλαψε.

(ἔχει συνέχεια)

ΕΙΡΗΝΗ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ

ΣΤΟΝ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ

Εὐαίσθητέ μου ποιητὴ, σ' ἄλλον σοῦπρεπ' ἔσένα
 νᾶχεις αἰῶνα γεννηθῇ, νὰ ζήσης σ' ἄλλον τόπον.
 Ἡ ἔκφραση νᾶσαι ἀνώτερων—ποιὸς ξέρει ποιῶν—ἀνθρώπων,
 τὰ ἰδανικά τους νὰ μᾶς λὲς τὰ πιὸ ἐξευγενισμένα.

Ὅμως σ' αὐτοὺς ἀνάμεσα ποῦ σ' ἔρριξε ἡ Εἰμαρμένη,
 εἴσουν τὸ ἀηδόνι στὸ κλουβί! Κι' εἴταν ἡ αὐτοχειρία
 ἢ τραγικὴ σου, ἐνάντια τους σὰ μιὰ διαμαρτυρία,
 ποῦ σὰν τὸ δυνατότερο ποίημά σου θεὰ μένει.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ

ΚΛΕΦΤΑΡΟΙ

Ὁ σοφὸς μὲ τ' ἀχένιστα μαλλιά καὶ μὲ τὰ σοφὰ γυαλιά του, βαστώντας ἓνα σωρὸ βιβλία στὴν ἀγκαλιά, ἔβγαινε ἀπὸ τὴν πίσω πόρτα τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης, μ' ἔννοια καὶ προσοχή, σὰν κλέφτης ποὺ πέτυχε ἀφύλαχτο διαμαντικό, ἢ σὰν ἐρωτεμένος ποὺ κλεβε τὸν πυργοσφαλισμένο του θησαυρό, περνώντας ἀπὸ μιὰ μικροῦλα σιδερόπορτα, μισανοιχτὴ λησμονημένη.

Μὰ ἐκεῖ, βγαίνοντας μόλις, ἔκοψε ἀπότομα τὸ βῆμα του ὁ σοφός, καὶ στάθηκε σὰ νὰ τὸν εἶχε πιάσει τὸν κλέφτη ὁ νοικοκύρης. Ὅμως δὲν ἦταν ἐκείπερα κανένας κίντυνος γιὰ τὸ σοφὸ καὶ τ' ἀκριβὰ του λάφυρα. Ἄλλη γινόταν ἀρπαγὴ ἐκεῖ φοβερώτερη, καὶ ἀληθινὴ αὐτὴ κλεψιά, καὶ ὅχι χωράτεμα. Δυὸ παιδάκια, ποὺ δὲ μοιάζανε παιδιὰ τοῦ δρόμου κλέφτικα καὶ ξυπολιάρικα, μὰ καθαρὰ παιδάκια τοῦ σχολειοῦ, μαδολογοῦσαν καὶ ρημάζαν τὸν μικρὸν ἀνθόκηπο τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης. Ἀκούοντας ὅμως τ' ἀνοιγμα τῆς πόρτας, βλέποντας τὸν ἄνθρωπο νὰ βγαίνει μὲ τὸ βῆμα του τὸ σιγαλό, σὰν τὰ σπουργίτια ποὺ στὸ λαχανόκηπο μαρτυροῦν τὴν παρουσίαν τους μὲ τ' ἀπότομο ξεπέταγμα τους, ἔτσι καὶ αὐτὰ φωνάζαν τὴν κακὴ τους πράξη στὸν ἄγνωστο μὲ τὴν ξαφνικὴ τους τὴν τρεχάλα ἀνάμεσα στὰ δέντρα. Δὲ λάβανε μάλιστα καιρὸ μήτε νὰ τὸν προσέξουνε τὸν ἄνθρωπο· τοὺς ἔφτανε πῶς ἦταν ἡ παρουσία του ὅχι ποθητὴ, γιὰ νᾶναι καὶ ὑποφτη στὴ σκέψη τους τὴν πονηρὴ οἱ σκοποὶ του.

Περάσανε τὰ κάγκελλα σὰν ἀλεπουδάκια, μὲ πηδήματα ἄταχνα· μὰ πονηρότερα ἀπὸ κεῖνα, κάναν ἀμέσως τὸ βῆμα τους στρωτὸ καὶ ἀδιάφορο, μόλις βγήκανε στὸ δρόμο. Κι' ὁ δρόμος, γιὰ καλὴ τους τύχη, ἦτανε λιγοσύχναστος αὐτὴ τὴν ὥρα. Κι' ὅλη ἀναμμένη ἦτανε ἡ ὄψη τῶν παιδιῶν ἀπ' τὴ χαρὰ τους καὶ τὸ φόβο τους μαζί. Καὶ σφίγγανε στὴς φοῦχτες τ' ἄνθη ὅπως τᾶχανε κόψει ἀνάκατα, καὶ σκύβανε νὰ πιάσουν ὅσα τοὺς χυνόνταν ἀπὸ τ' ἀπότομά τους τὰ κινήματα, τὰ νευρικά τους γέλοια καὶ τὰ πνιγμένα τους ξεφωνητά. Κάποτε πάλι ἡ ἀνησυχία ξυπνοῦσε στὴ ματιά τους, καὶ ὁ φόβος, γιὰτὶ ἔβλεπαν πῶς αὐτὸ ἦτανε κακό, τίναζε τὰ κορμιά τους, τᾶκανε νὰ γυρίζουνε καὶ νὰ κυτᾶνε πίσω τους καὶ ὀλόγυρά τους ὥστερα τὰ λησμονοῦσαν ὅλα, σταματοῦσαν καὶ βάνανε σὲ τάξη τὰ λουλούδια καὶ μιλοῦσαν γοργὰ σὰ νὰ φιλονικοῦσαν.

— Ἐγὼ πῆρα τὰ καλύτερα!

— Ὅχι, τὰ δικά μου εἶναι πιὸ καλὰ καὶ περισσότερα!

— Ὅχι, τὰ δικά μου!

— Βάζεις στοίχημα; Θὰ ρωτήσουμε τὴ μάνα μου!

— Ὅχι, ἐγὼ θὰ τὰ πάω σπῖτι στὰ κορίτσια!

— Φοβάσαι, ρέ, μὴ σοῦ τὰ κλέψω;

— Ναί. . μὲ νομίζεις ἐμένα κουτό!

Κανένα ἀπὸ τὰ δύο δὲν ἦτανε τόσο κουτό, νὰ μὴν καταλάβῃ καὶ τὸν κύριον σοφὸ, ποῦρχόταν ἀπὸ πίσω μὲ τὸ βῆμα του ἡσυχ, μὲ τὸ κεφάλι του σειστό, κάνοντας τὸν κουτό καὶ ἐκεῖνος. Εἶχε ἀκούσει τὰ τελευταῖα τὰ λόγια τους, μὰ ἔκανε πῶς δὲν ἄκουσε· καὶ ἔστράφταν τόσο τὰ γυαλιά του, ποῦ τῶν παιδιῶν ἡ πονηρὴ ματιά δὲ μπορούσε νὰ πιάσῃ τὴ δική του. Ἐπειτα εἶχε τόση σκοτοῦρα αὐτὸς γιὰ τὰ βιβλία του· τὰ χάιδευσε καὶ τᾶσφιγγε τόσο τρυφερά, ποῦ οἱ πειρασμοὶ διώξανε πὰς κάθε κακὸ ἀπὸ τῶν παιδιῶν τὸ νοῦ. Πάλι ὅμως, τὴν τελευταία στιγμή, καθὼς περνοῦσε ἐκεῖνος ἀπὸ τὸ πλευρὸ τους, καὶ βράδυνε τὸ βῆμα του, μιὰ ἀπόκρυφη φωνὴ τοὺς σφύριξε στ' ἄφτιά τους νᾶχουνε προσοχή.

— Ρέ σύ, εἶπε τὸ μικρότερο σιγά, δὲν εἶναι αὐτὸς ποῦ βγήκε ἀπ' τὴ βιβλιοθήκη; Δὲ βαστοῦσε βιβλία καὶ ἐκεῖνος, ρέ;

— Ἄλλος ἦτανε, ρέ; Τοῦτος εἶναι στραβός, δὲ βλέπει μπροστά του!

Καὶ προχωρῶσαν ἔτσι οἱ τρεῖς τοὺς λίγα βήματα πρὸ πέρα, σὰν παλιοὶ γνώριμοι καὶ σὰν καλοὶ φίλοι.

Ἐδῶ τώρα ἔκαμε ἓνα λάθος ὁ σοφός. Φορτωμένος ἄνθρωπος μὲ τῆς σοφίας τὸ βάρος, θέλησε νὰ τοὺς πιάσῃ καὶ τοὺς δυὸ μονοκοπανιά. Πίσω ἀπὸ τὴν πλάτη τοῦ μικρότερου, ποὺ πήγαινε στὴ μέση, ἄπλωσε τὸ ἓνα χέρι, τὸ λεύτερο, καὶ ἄρπαξε τὸν πιὸ μεγάλο ἀπὸ τὸ μανίκι, καὶ μὲ τ' ἀριστερό, τὸ φορτωμένο τὰ βιβλία, δοκίμασε νὰ κρατήσῃ τὸ μικρόν. Ὅμως μὲ σύγκαρο ἓνα τίναγμα καὶ οἱ δυὸ διαβόλοι ξέφυγαν καὶ βρεθήκανε μακριά, καὶ σκόρπια, πέσανε στὸ δρόμο τὰ βιβλία καὶ τὰ γυαλιά, καὶ τὸ καπέλλο τοῦ σοφοῦ, ἀφοῦ πῆρε δυὸ τρεῖς γύρους, πῆγε καὶ ξαπλώθηκε στὸ χῶμα.

— Πιάστε τους, πιάστε τους τοὺς μασκαράδες. Πιάστε τους τοὺς κλέφταρους!

Ὁ κόσμος, βλέποντας δυὸ παιδάκια μ' ἄνθη στὴν ἀγκαλιά νὰ τρέχουν, ἀνοίγε τὸ δρόμο του καὶ τ' ἄφινε. Λίγοι τὰ φωνάζανε μὲ χωρατὸ ἀπὸ πίσω, ὅμως κανεὶς δὲν ἄπλωνε τὸ χέρι νὰ τὰ πιάσῃ. Τέλος, ὅχι τρέχοντας παρὰ πετώντας, φτάσαν οἱ κλέφταροι στὸ πέρα τ' ἀγκωνάρι, καὶ ἐκεῖ, ἀφοῦ κυττάξαν πίσω καὶ ἀλλάξανε λόγια βιαστικά, χαθήκανε πέρα μεριὰ καὶ δῶθε.

Ντροπιασμένος ὁ σοφός, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ σὲ κανέναν ἀπὸ τοὺς περιεργούς καὶ τοὺς ξηγήσει, μάζεψε τὰ σπασμένα καὶ λερωμένα τοῦ καὶ τὰ βιβλία καὶ τοὺς γυαλίσαντες φοβέρες. Τὸς σατανάδες.. τοὺς κακοηθέστατους! Πῶς καταντήσαν ἔτσι σήμερα τὰ παιδιὰ; Ψεύτικα, κλέφτικα, μιὰ πήχη γλῶσσα. . . Ὅριστε, ἡ νέα γενεά. . . Μὰ, δὲν ἤμαστε ἡμεῖς ἔτσι στὴν ἡλικία τους!

Εἶχαμε κ' ἓνα σπειρὶ ντροπῇ καὶ σεβασμὸ στὸ γεροντότερο. Ὅχι κλεψιές! Μὰ θὰ τοὺς πιάσω ἐγὼ, ποῦ θὰ μοῦ πᾶνε;

Πιὸ πέρα ἦτανε τὸ σπίτι του: μπῆκε βιαστικός, παρὰδωσε τὰ βιβλία στὴ σκάλα, καὶ στάθηκε στὴν πόρτα πάλι σιάζοντας νευρικά τὰ γυαλιά του, μὰ λησμονῶντας τὰ γάλια τοῦ καπέλλου του. Ἐσκαζε ἀπὸ τὸ κακό του. Σφούγγιζε τὸ μέτωπο μὲ τὸ μαντήλι. Τέλος ἄρχισε νὰ τινάζει καὶ τὸ καπέλλο, καὶ ξεκίνησε. Ἀφοῦ πέρασε δυὸ τρία τετράγωνα, στάθηκε καὶ συλλογιῶνταν. Ἡ συνοικία τριγύρω εἶχε μεγάλα σπίτια: μὰ, νὰ το, ἓνα τετράγωνο μ' ὄλο μικρὰ παλιόσπιτα, καὶ παλιαυλές καὶ μάντρες. Στενὰ δρομάκια σμίγαν ἐκεῖ κι' αὐλάκια βρώμικα λιμνάζανε.

Σοβαρὸς καὶ ἀδιδόφορος, διαβάτης ξένος τάχα, μπῆκε σ' ἓνα δρομάκι, κι' ἀπ' αὐτὸ σ' ἄλλο καὶ σὲ τρίτο, κι' ὄλο κατασκόπευε. Εἶχε βγάλει τὰ γυαλιά, κρατοῦσε καὶ στὸ χέρι τὸ καπέλλο. Ἐβ'επε καὶ μακρότερα ἔτσι, χωρὶς τὴ βοήθεια τῶν ψεύτικων ματιῶν. Καὶ προχωροῦσε, κ' ἦταν ἔτοιμος ν' ἀφήσει αὐτὴν τὴν ἄχαρη δουλειά. Μὰ, ἓνα κεφαλῆκι στρουμπουλὸ κρυφοκυτοῦσε ἀπὸ μιὰ πορτίτσα, καὶ μόλις τὸν ἀγνάντισε τὸν κύρ σοφὸ, τὸ μεταμορφωμένον, ἀμέσως τονὲ γνωρίσει: τραβήχτηκε γοργὰ κι' ἔκλεισε μ' ὀρμὴ τὴν πόρτᾶ. Καὶ τὴ γλύτωσε τὸ πονηρό, ἔτσι νόμιζε.

— Ἐδῶ σ' ἔχω τώρα, κλέφταρ! εἶπε ὁ σοφός.

Δὲν ἀπεφάσισε ὅμως νὰ μπῇ κιόλα στὸ ξένο σπίτι. Εἶδε τὸν ἀριθμὸ καὶ τράβηξε τὸ δρόμο του. Ἐφερε πολλοὺς γύρους, ἔφτασε καὶ πέρα ἀπὸ τὴ γειτονιά μὰ κόπος μάταιος.

— Τὶ δυστυχία εἶν' αὕτῃ; ἔλεγε. Οὔτε ἓνας χωροφύλακας!

Μ' ὀρμὴ γύρισε καὶ πῆγε ἴσια κ' ἔσπρωξε τὴν παλιόπορτα. Μὴ χωματένια αὐλίτσα μακρουλή: στῶνα πλευρὸ δυὸ καμαράκια καὶ τὸ μαγερεῖο, καὶ στ' ἄλλο γυμνὸς τοῖχος. Στὸ βάθος ἀντίκρου ἦτανε τὸ παιδί, καὶ καθὼς τὸν εἶδε πάλι τὸν ἐπίφοβό του ἔχτρο, χώθηκε στὴν τελευταία πορτοῦλα χωρὶς δισταγμὸ, γοργὸ σὰν τὸ κουνέλι. Τότε μονάχα ὁ ἀκάλεστος ὁ ἐπισκέφτης πρόσεξε καὶ δυὸ κορίτσᾶκια μαυροφόρα καὶ χλωμά, μὲ λιγωμένα ὀλόμαυρα ματάκια, ποῦ βαστοῦσαν καὶ χαϊδεῦαν ἀπάνω στὰ στηθάκια τους ἀπὸ λίγα ἄνθη: τὰ χαϊδεῦαν καὶ τὰ μυρίζονταν, καὶ κᾶναν τὸ καθένα χωριστὰ τὸ σιωπηλὸ περίπατό του. Καὶ ὅμως δὲν εἶχανε καμμιὰ χαρὰ στὰ προσωπάκια τους γιὰ τῶν ἀνθῶν αὐτὴ τὴν εὐτυχία.

Βλέποντάς τὸν ἄγνωστο μὲ τὸ πρόσωπο τ' ἀγριοπὸ, νοιώσαν ἴσως κάποιον φόβο, μὰ ἡ ὕψη τους καθόλου δὲν ταραχτήριε.

— Τὶ θέλετε; ρωτήσαν καὶ τὰ δυὸ, μὲ δυὸ μονότονες φωνήτσες μαραμένες.

— Ποῦ εἶν' ἐκεῖνο τὸ μικρὸ παιδί; Φωνάχτε το νὰ ροῦθῃ, τὸ θέλω! εἶπε αὐστηρὰ ὁ σοφός.

— Τὶ τὸ θέλετε; ρώτησαν πάλι οἱ δυὸ φωνήτσες.

— Πῆγε κ' ἔκλεψε τ' ἄνθη μαζί μ' ἓνα ἄλλο παλιόπαιδο. Πέστε του ν' ἀρθῇ ἀμέσως!

Ἄ! κάμαν οἱ φωνήτσες, θλιβερὲς καὶ πάλι μαραμένες, σὰ νὰ μὴν ξέραν ἄλλο τίποτε ἀπὸ τὸ δικὸ τους πόνο μοναχό, καὶ τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὸν κόσμο.

Μ' ἓνα γοργὸ κίνημα φέρανε τὰ χέρια πίσω, κι' ἀφήσανε νὰ πέσουν τ' ἄνθη, σὰ νὰ κρατοῦσαν φωτιά.

— Ἐμεῖς δὲν τὸ ξέραμε... δὲν τὸ στείλαμε ἡμεῖς νὰ τὰ πάρῃ! εἶπε τὸ ἓνα, ποῦ φαινότανε σὰν πιὸ μεγάλο. Αὐτὸ μονάχο του θέλησε νὰ πάῃ...

— Δὲν εἶναι δικό μας τὸ παιδί, κύριε, ἔτσι τὼχομε, εἶπε τ' ἄλλο πιστεύοντας πῶς ἔλεγε κάτι γνωστικώτερο.

— Τίνος εἶναι; ρώτησε ὁ σοφὸς βαρυνά. Θέλω νὰ τὸ πιάσω... νὰ τὸ στείλω στὴ φυλακή!

Τὰ παιδάκια, μ' ὄλο ποῦ τρεμουλιασμένα, δὲ δείχνανε καὶ πάλι στὰ στεγνά τους πρόσωπα καμμιὰ μεγάλη ἀνησυχία. Σὰ νὰ πιστεῦαν πῶς ὁ λόγος τους θ' ἄφτανε τέλος στὸ σκοπὸ, βάλαν ὅλη τους τὴν καρδιά νὰ ποῦν αὐτὸ μονάχα:

— Δὲν ἔχει μητέρα, οὔτε πατέρα! Τὸ φέραμε ἀπὸ τὸ χωριὸ νὰ μένῃ σπίτι μας, νὰ κἀνῃ καὶ καμιά δουλειά, νὰ μᾶς φυλάῃ καὶ συντροφιά... τὸ κακόμοιρο!

— Ἐσεῖς δὲν εἴσατε ὀρφανὰ; ρώτησε ὁ σοφὸς κάπως ἀνήσυχος. Γιατὶ τὸ παιδί δὲν φορεῖ μαῦρα σὰν ἐσᾶς;

— Δὲν εἶναι δικό μας τὸ παιδί... Ἐμᾶς πέθανε ἡ μητέρα μας, γι' αὐτὸ φοροῦμε μαῦρα...

— Δὲν ἔχετε μήτε πατέρα;

— Ἐχομε τὴ γιαγιά μας μοναχά.. Γιαγιά, γιαγιά! Ἐνας κύριος σὲ ζητάει! Μάλιστα, κύριε, τὸ παιδί δὲν εἶν' ἀδερφός μας, καὶ γι' αὐτὸ δὲ φορεῖ μαῦρα! Μάλιστα!

— Λοιπόν, ἐσεῖς τὸ βάλατε νὰ πᾶ νὰ κλέψῃ τὰ λουλούδια;

Τώρα τὸ κατάλαβα...

— Ὅχι, ὄχι! Γιαγιά, ποῦ εἶσαι, γιαγιά!

Ἐνα μουγκρητό, ἓνα μουγκρὸ ρώτημα βγῆκε, μέσα ἀπὸ τὸ σπίτι. Ὁ σοφὸς πῆγε στὴν τελευταία πόρτα κι' ἔσκυψε καὶ κύταξε σκοτεινὸ μαγερεῖο ἦταν ἐκεῖ. Τὰ μικρὰ ὅμως προχωροῦσαν στὸ πλάι του τρέμοντας, χωρὶς νὰ κλαῖν, ἀνίκανα δάκρυ νὰ βγάλουν ἀπὸ τὰ μα-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΝΗΜΗΤΑΙΤΕΒΙΕΣΑΡΧΙΕ

ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΜΕΛΕΤΗΣ

Μὴν περὶ τὴν ἐκείνη! εἶπε τὸ μεγαλύτερο, γλυκὰ καὶ παραπονετικὰ, ποῦ ποῦτε κανεῖς νάχῃ πολὺ σκληρὴ καρδιά γιὰ νὰ τὸ παρακούσῃ.

— Ἀφήστε το σᾶς παρακαλοῦμε, μὴν τὸ παίρνετε στὴ φυλακή!

εἶπε τ' ἄλλο σφίγγοντας τὸ κορμάκι του σὰ νὰ τοῦρθε ἀνατριχίλα.

— Κρύφτηκε τώρα, δὲ βρίσκεται αὐτὸ εὐκόλα... τὸ παλιόπαιδο! εἶπε τὸ πρῶτο παίρνοντας ὕψος φιλικὸ γιὰ τὸν ἄγνωστο, γιὰ καλὸ δικό του τάχα.

— Δὲ θὰ τὸ ξανακάμῃ; ρώτησε ὁ σοφὸς μὲ τόνο σὰ νὰ περίμενε ν' ἀκούσῃ πῶς μπορεῖ καὶ νὰ τὸ ξανακάμῃ.

— Ὅχι, δὲ θὰ τὸ ξανακάμῃ! εἶπανε καὶ τὰ δυὸ πρόθυμα. Ὑστερα, καὶ πάλι ἀνήσυχα μὴν πάρῃ ὁ κύριος πίσω τὸ λόγο του:

— Εἶνε πεντάρφανο, τὸ κακόμοιρο... τῷχομε γιὰ ψυχικό.

— Οὔτε σεῖς, εἶπε ὁ σοφός, δὲ θὰ τὸ ξαναστείλετε νὰ κλέψῃ λουλούδια;

— Ὅχι, ὄχι! εἶπανε κουνῶντας τὰ χεράκια τους μ' ἀπελπισία. Δὲν τὸ βάλαμε ᾄεις, ὄχι! Αὐτὸ μονάχο του!

— Ποιὸς εἶναι; μιὰ βραχνή φωνὴ ἀπὸ μέσα πάλι ρώτησε.

Ὁ σοφὸς μὲ βῆμα φοβισμένον βρέθηκε στὴν ξώπορτα. Γύρισε ὕστερα κ' εἶπε στὰ μικρά:

— Κυτᾶτε ἄλλῃ φορὰ νὰ μὴν τὸ ξανακάμετε γιὰτι. . . γιὰτι τότε θὰ γίνουν ἄλλα πράγματα! Εὐλό καὶ φυλακή!

— Ὅχι, ὄχι, ποτέ! εἶπανε τὰ παιδιά.

Κούνησε τὸ χέρι μὲ φοβέρα κ' ἔφυγε βιαστικός, σὰ νᾶτανε νὰ βγοῦν καὶ νὰ τὸν κυνηγήσουν τὰ παιδάκια.

* *

— Κύριε καὶ Θεέ μου! ἔλεγε στὸ δρόμο του ὁ σοφός, σφουγγίζοντας πάλι τοῦ ἰδρώτα ποῦ τοῦ κατέβαινε στὸ μέτωπο. Μιὰ γιὰτι μὲ δυὸ ὄρφανά, καὶ δὲν τῆς φτάνουνε! Γιὰ ψυχικό, πῆρε καὶ τρίτο... Καὶ πῆγα ἐγὼ νὰ δώσω μάθημα. . .

Ἐμεινε συλλογισμένος ἐνῶ κρατοῦσε πρὸ ἀργό τὸ βῆμα του.

— Ἐκεῖνος πάλι... ὁ κλέφταρος; Ἐκλεψε ὄχι γιὰ νὰ κλέψῃ βέβαια... τῷκαμε ἀπ' ἀγάπῃ, γιὰ νὰ φέρῃ λίγη χαρᾶς δροσιὰ στῆς ὄρφανοῦλες τῆς περίλυπες, τῆς εὐεργέτισσές του... Τὸν καῦμένο τὸν πονόψυχο, τὸν κλέφτη... Ἄλλο καὶ τοῦτο μάθημα, ποῦ δὲ θὰ μοῦ βγῇ σὲ κακό... Τέλος, σήμερα ἓνα παράξενο βιβλίον διάβασα—βιβλίον τόσο μικρὸ καὶ σύντομο... ποῦ δὲν ὑπάρχει στὴ δημόσια βιβλιοθήκη...

Ξαφνικὰ ὅμως θυμῆθηκε, τὸν ἄλλο, τὸν πρὸ μεγάλο ἀπ' τοὺς «κλέφταρους». Ἐδῶ τώρα πάλι θύμωσε ὁ σοφός.

— Αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ ἔνοχος! εἶπε δὲ θᾶχῃ κανέναν καλωσύνης λόγο αὐτὸς γι' ἀπολογία του... Μά, πάλι, ἓνας Θεὸς τὸ ξέρει... Ὅχι, ὄχι! Μοῦ φτάνει τὸ ἓνα μάθημα! Πῶς νὰ καταδικάσω ἄνθρωπο ἀναπολόγητο; Καὶ ποῦ νὰ τόνε βρῶ;... Τρέχα γύρευε... ὦ, ἡ ὥρα περασμένη!

Φόρεσε τὰ γυαλιά του, ἔσιαξε τὸ καπέλλο του, πῆρε πάλι τῆς σοφίας τὸ ὕψος τὸ σοβαρό, καὶ τραβήξε στὸ σπίτι του.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΖΗΛΕΙΑΣ

ΣΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Στὸ σκιερὸ Κοιμητήρι
τῆς Ἀγάπης, ποῦ ἡ Ζήλεια
μνήματα ἔσκαψε χίλια,
ἐπηγαίναμε χθές.

Κᾶπὶ ἐρχόνταν μαζί μας
σὰν νεκρὸς ἀπὸ πέρα
στὴν θαμπόχλωμῃ ἐσπέρα
νὰ θαφτῇ στὶς ἱτιές.

Ἰσκιος πρώτης Ἀγάπης...
Τότες μ' ὄψῃ ἀγνοῦ κρίνου,
τώρα μ' ὄψῃ κιτρίνου
τρανταφύλλου,—Καρδιά.

Κ' ἐπηγαίναμε οἱ δυὸ μας
σὲ κηδεῖα, ποῦ ἡ κάκια
καὶ ὑποψίας φαρμάκια
ἀργοετοίμασαν πιά...

Τῶν καμῶν οἱ καμπάνες
-παλμοὶ στήθους- χτυποῦσαν
τὰ πουλιὰ τραγουδοῦσαν
φθινοπώρου σκοπὸ...

Τὴν ἐθάψαμε· πᾶμε...

Μὰ πρὶν φύγωμ' ἀκόμα,
ἡ καρδιά ἀπὸ τὸ χῶμα,
πικροκλαίει: «Σ' ἀγαπῶ!»

ΤΟ ΣΠΑΣΜΕΝΟ ΠΟΤΗΡΙ

ὦ! τὸν καμὸ τοῦ ἀνθρώπου πιά ποῦ δὲν ἀρέσει
στὴ χθεσινὴ του Ἀγάπῃ,—σβῆσε ἐσύ, ματιά!—
κι' ἀπ' τὸ παλάτι τῆς χαρᾶς του ἔχει ξεπέσει
στὴ σκοτεινὴ τοῦ Οἰδίποδα κακοστρατί!...

Τοῦ γέλιου τὸ ποτήρι σπᾶσθηκε στὴ μέση
χυμένες οἱ λαχτάρεις: οἱ ὄρκοι νά! γυαλιὰ
τριγύρω στὸ τραπέζι τῆς ζωῆς· κι' ἡ θέση
τοῦ Ρήγα, σ' ἄλλο Ρήγα:—Ζήτω, βασιλιά!

Κι' ἡ Δόξα; Ἐνα ἀποκούμπι πιά σκηνῆς χαρτένιο.
Ὁ βίος, μούμιαις χρυσάφι ἀχνό, σὰν ἀραχνένιο.
Τὸ Πνεῦμα, μιὰ πνοὴ σὲ κυπαρίσσια...

Κι' ὠϊμέ! μακρὴν κι' ἀπόμακρα ἡ Καρδιά βουβή,
—σὰν τὸν παλιὸ Σουλτάνο* σκλάβα στὸ κλουβί,
κλαίει μπρὸς στῆς ἴδιας τῆς ἀγάπης τὰ μεθύσια...

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΜΙΧ. ΚΡΥΓΓΟΠΟΥΛΟΣ

* Βαγιαζήτ.

ΘΑΝΑΙ ΒΡΑΔΥ

Σὲ ζήτησα. Καὶ κοίταξα κατάματα
μύριες μορφές γιὰ νᾶβρω τὴ μορφὴ σου.
Ξαγρύπνησα νυχτιές, καὶ τὰ χαράματα

μὲ βρῆκαν πονεμένη ἀδελφή σου,
πνιγμένη μέσα στὰ θολὰ τὰ κλάμματα
νὰ προσπαθῶ νὰ φτάσω ὥς στήν κορφή σου. . .

Μὰ σύ σαι, τί ψηλά! . . . Κι' ἐγὼ κουράστηκα
στ' ἄδικα νὰ ζητῶ, μὲς στὸ μαγνάδι
κρυμμένη, νὰ σὲ βρῶ. Λέω: νά τη! . . . Ἀλλὰ βιάστηκα
κάθε φορά, καὶ νὰ με πάλι στὸ σκοτάδι! . . .

Ἀγάπη! . . . Μὲς στήν προσμονὴ ξεχάστηκα
ζητώντας τ' ἀπαλότατό σου χάδι.
Βλέπω πὼς εἶν' ἀργά, καὶ πὼς γελάστηκα
καὶ πὼς ἂν θᾶρθης τώρα, — θᾶναι βράδυ! . . .

ΛΙΑΔ ΚΑΡΑΚΑΛΟΥ

DA COSTIS PALAMAS

INVIATO AL POETA L. MAVILIS

*Verso la quiete il tuo spirito soletto
Fugge, abborrente da ogni accento vano,
O artefice signore del sonetto,
Cui infiammo della Patria amor sovrano.*

*In vaso alabastrino intorno stretto
La natia terra un sentor manda arcano;
Del sogno il fior ivi germoglia eletto,
Che distaccarlo ognun potrialo invano.*

*Vaso è il tuo verso e la tua mente è il fiore,
Ma quel vaso una man infranse prona
E del tuo fiore la beltà più ima
Trovò vago di polve d'acre odore
In Creta, che del pelago è corona
Del Turcofago madre e della rima.*

TEODORO BRICCOS

tradusse

26-5-1931

ΠΑΤΡΙΚΟΙ ΛΥΓΜΟΙ

ΤΟ ΚΕΝΟ

Συχνὰ στὸν ἴσκιο τῆς ἀντικρυνῆς μουριάς,
μαζεύονται ὅλα τὰ παιδιά τῆς γειτονιάς
καὶ μὲ ξεφωνητὰ χαρᾶς ἀρχίζουν τὰ παιχνίδια.
Κι' ἄλλοι! στὴ συντροφιά τους, ποὺ στὸν κόσμο φαίνεται ἴδια,
μονάχα ἐγὼ ἀντικρύζω ἓνα φριχτὸ κενό:
Παίδι μιν, ἀνάμεσό τους πὰ δὲ σὲ θωρῶ.

ΤΑ ΧΕΡΑΚΙΑ ΣΟΥ

Κάτι ἀγιοταφίτικα ἀσπροδιάφανα χεράκια,
ποῦναι μὲς στὸ κονοστάσι κρεμασμένα,
μοῦ θυμίζουν, γιέ μου, τὰ κερνιά σου χεράκια,
σὰ στήν προσευχή σου τᾶχες ὑψωμένα.

ΣΤ' ΟΝΕΙΡΟ ΜΟΥ

Στὸν ὕπνο μου, χρυσό μου, σὲ ξανάβλεπα
σὰν πρῶτα νὰ γυρνᾷς ἀπ' τὸ σκολεϊό σου
καὶ στήν αὐλὴ, ποὺ πρόσμενε, ἡ μαννοῦλα σου
νὰ ξεκρεμᾷ τὴ σάκκα ἀπ' τὸ λαιμό σου.
ὦ! μᾶς στιγμῇ, στὰ στήθια μου χαρὰ κατοπεινὴ!
Νᾶταν νὰ μὴ ξυπνοῦσα πὰ καὶ νᾶσβηνα μ' αὐτή. . .

ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΖΑΝ ΜΩΡΕΑΣ

ΣΤΡΟΦΕΣ

ΒΙΒΛΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

XIII

Σὲ τούτῃ τοῦ καλοκαιριοῦ τῇ νύχτῃ, ὠχρὸ φεγγάρι,
σὲ νοιώθω μὲς στὰ μάτια μου, φεγγάρι φωτεινό·
τὴν κρύα ἡδονὴ πού μὲ τραβά, ἡ καρδούλα μου ἔχει πάρει
ροφώντας τις ἀχτίδες σου, τὸ κρῦο σου φῶς κ' ἀχνό.

Κι' ἂν πιά δὲν εἶσαι ἡ Ἀρτεμη, κι' ἂν εἶσαι πεθαμμένη,
καλὰ ὁδηγᾷς τὸ βῆμά μου κ' ὥς τὴ στερνὴ μου πνοὴ
στὸν ἴσκιο ἢ καὶ στοῦ μνήματος τὰ χεῖλη· ὦ δὲ σημαίνει,
τί θάνατος, τί ζωή!

ΕΡΡΙΚΟΥ ΧΑΪ'ΝΕ

INTERMETZO

6

Πῶς ἤθελα ἡ ψυχὴ μου νὰ βυθίσῃ
στὸν κάλυκα ἐνὸς κρίνου! τὸ λευκὸ
κρινάκι στὴν ἀγάπη μου νὰ χύσῃ,
στενάζοντας, τραγοῦδι ἐρωτικό.

Καὶ τὸ τραγοῦδι ὀλότρεμο ν' ἀπλώσῃ,
καθὼς τὸ φίλημά της τὸ γλυκύ,
πού ἄλλοτε τρυφερὰ μοῦ'χανε δώσει
τὰ χεῖλη της μιὰν ὥρα μυστική.

Μετάφρ. ΑΝΑΣΤ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ

ΔΙΟΝ. ΣΩΜΕΡΙΤΗ *

ΕΘΝΙΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ
ΔΥΟ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Πᾶσα ἐθνικὴ ὑπηρεσία παρ' οἰουδήποτε προσφερομένη ἀνεξαρτήτως φύλου, ἢ ποιότητος, δέον νὰ ἦναι εὐπρόσδεκτος παρὰ παντὸς φιλοπάτριδος, καὶ ἐξυμνήται εἰς βαθμὸν προκαλοῦντα τὴν ἀμίλλαν καὶ τὴν μίμησιν. Ἡ τοιαύτη ὑπηρεσία παρίσταται ὅμως ἀξία μείζονος ἐκτιμήσεως, ὅταν προέρχεται παρὰ προσώπων μὴ ἀνηκόντων εἰς τὸ ἀνδρικὸν φύλλον, ἀλλ' εἰς ἐκείνο τὸ ὅποτον μέχρι πρὸ αἰῶνος, ἐθεωρεῖτο ὡς ὑποδεέστερον τοῦ ἀνδρὸς διανοητικῶς, ἀλλ' ἥδη πανδήμως ἀναγνωρισθὲν ὡς ἰσάξιον καὶ ἰσότημον. Ἐν τῇ παρουσίᾳ μελέτῃ μου προτίμησα νὰ ἐκθέσω τὰς ἐθνικὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας προσήνεγκον δύο ἐπιφανεῖς γυναῖκες ὧν ἡ μὲν ὑπῆρξε Βασίλισσα τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἀεὶδῆμος Ὀλγα, ἡ δὲ Ἱταλικῆς ἐθνικότητος, ἡ Ἀλφιέρη, στενὴ συγγενὴς, ἀνερπιά τοῦ δημιουργοῦ τῆς Ἱταλίας Καμίλλου Καβούρ. Ἡ πρώτη αὐτῶν εἶναι ἀληθὲς οὐκ ἔστιν ἐμπειρία οὐδ' ἡρέσκατο νὰ ἀναμειγνύηται εἰς τὴν πολιτικὴν ἰκανότητι ἡ πολιτικὴ ἐμπειρία οὐδ' ἡρέσκατο νὰ ἀναμειγνύηται εἰς τὴν πολιτικὴν, ὥς ἡ προκάτοχος αὐτῆς Ἀμαλία. Ἡ δὲ αὐτῆς εἶχε περὶ ὁρισθῆ εἰς κοινωνικῶς ἐποφελῇ καὶ φιλανθρωπικὰ ἔργα, παρηγολούθει δὲ τὴν πολιτικὴν ἐξέλιξιν εἰς βαθμὸν, ὃν ἐθεώρει ὡς ἀσφαλίζοντα τὴν ἐθνικὴν ἀσφάλειαν καὶ τάξιν· πᾶσα κατ' αὐτῆς ἀντίδρασις εὗρισκεν αὐτῇ, πρόθυμον ὑποστηρικτὴν τῆς τάξεως καὶ τῆς νομιμότητος· πᾶν ὅμως ὅτι ἡδύνατο νὰ διαταράξῃ τὴν ὁμαλὴν γαλήνιον καὶ ἀδιατάρακτον πορείαν τοῦ ἔθνους, ἀκεραίαν ἐφείλκετο τὴν προσοχὴν αὐτῆς, καὶ ἐφ' ὅσον ἡδύνατο προσκάλει τὴν ἐπέμβασίν της. Εἰς ἀπόδειξιν τῆς πορείας ταύτης, τῆς αἰθθαλῆ καταλιπούσης μνήμην εἰς τὸ σμῆνος τῶν παρ' αὐτῆς εὐσεργετηθέντων, βασιλομήτορος Ὀλγας, ἐκλέγομεν τὴν ἐποχὴν τοῦ 1874, καὶ εἰδικώτερον ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τέλους τοῦ Ἀπριλίου 1874. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τὸ Κράτος ἡμῶν διέτρεχε κρισιμοτάτην ἐποχὴν, ἡ Βουλὴ συμμαχούντων ὅλων τῶν τότε ἀρχηγῶν καὶ καθοδηγῶν αὐτῆς, πλὴν τοῦ Ἐπ. Δεληγεώργη, προέβη εἰς σφοδρότατον ἔλεγχον κατὰ τύπους μὲν ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως Δεληγεώργη, κατ' οὐσίαν δὲ κατ' αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως, ὡς καλέσματος αὐτὸν τὸ 1872, πρὸς σχηματισμὸν Κυβερνήσεως, καὶ τὴν διὰ λυσιν ἔτι τῆς Βουλῆς αὐτῇ παρασχέντος. Τοῦ ἐλέγχου ἐκείνου ἐν τῇ Βουλῇ ἡγοῦντο ὁ βουλευτὴς Ζακύνθου Κωνσταντῖνος Λομβάρδος, ὁ πρεσβύτερος, καὶ ὁ Θεόδωρος Δηληγιάννης, καίτοι οὗτος ἀδύνατος κατ' οὐσίαν, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων καταδείχθη, εἰς ὃν βαθμὸν περιγράφει τοὺς ἀδύνατους ὁ πολὺς Μοντεσκιού. Τὴν πρὶ ἐλέγχου πρότασιν εἶχεν εἰσαγάγει ἀρχικῶς καὶ ὑπογράψαι μόνος ὁ Λομβάρδος, ὁ δὲ Δηληγιάννης ὁσφρανθεὶς ὅτι ἡ συζήτησις θὰ προσκάλει λαϊκὴν ἐπιδοκιμασίαν, ἐζήτησε παρὰ τοῦ Λομβάρδου νὰ τῇ ἐπιτρέψῃ νὰ συνυπογράψῃ τὴν πρότασιν, καὶ οὕτω ἀνείμχθη εἰς τὴν προκειμένην συζήτησιν καὶ οὗτος. Ἡ κυβερνήτης ἀπετελεῖτο τότε ἐκ δύο ἀρχηγῶν, ἐνὸς Κοινοβουλευτικοῦ (παρθεδία κοινοβουλευτικοῦ) καὶ ἐνὸς Βασιλικῶν, ἡτοῦ τοῦ Δημητρίου Γρίβα, τὸν ὅποιον ὁ Βασιλεὺς κατορθώσας νὰ πεισθῇ ὅτι ἦγε καὶ ἔφερε τοὺς στρατιωτικούς· ὡς σκευὴ κραμέως, ἐπέβα-

ΕΡΡΙΚΟΥ ΧΑΪ'ΝΕ
ΔΗΜΟΔΕΛΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

* Τὸ ἄρθρον αὐτὸ μᾶς τὸ ἔστειλε ὁ διαπρεπὴς νομομαθὴς λίγους μῆνας πρὶν πεθάνῃ κ' εἶναι καὶ τὸ τελευταῖο του.
I. A.

λεν εἰς ὅλους τοὺς κοινοβουλευτικούς πλὴν ἑνός, ὡς μέλος τοῦ ὑπουργείου του, ἢ μὲ τὸν Βουλγαρον σύμπραξις, ἦτο ἢ μᾶλλον προσαρμόζουσα, διότι ἀμφότεροι εἶχον τὸν αὐτὸν βιαιοπιθὴ καὶ νομοθύτην χιρακτιῆρα, ἐφ' ὧν καὶ ἐστήριζον τὸ κυβερνητικὸν αὐτῶν σύστημα. Ἐπὶ τοῦ ἐπασχολοῦντος τότε τὴν Βουλὴν ζητήματος, πρῶτος ἡγόρευσεν ὁ εισηγητὴς αὐτοῦ Λομβάρδος, ὅστις μὲ ὁρμὴν παλαιστοῦ, καὶ εὐγλωττίαν χαιμάρρου, εἰς τοιαύτην θέσιν περιήγαγε τὸν Βασιλέα, ὥστε νὰ ἀνακοινώσῃ τὴν ἐπιούσαν ὁ πρωθυπουργὸς του ὅτι ἀνησυχεῖ μὴ γνωρίζων ποῦ εὐρίσκεται. Παρὰ τῷ Λαῷ ἡ ἀγόρευσις ἐκείνη ἐξήγειρε μίσος· καὶ ἀποστροφὴν κατὰ τὸ Βασιλέως καὶ τῆς Κυβερνήσεως εἰς βαθμὸν ἐμπνέοντα φόβον ἀνατροπῆς. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι προσεγγίσεως τοῦ τέλους τοῦ Ἀπριλίου 1875, ἐπεφάνη ἡ ἐθνικὴ ὑπηρεσία τῆς τότε Βασιλείας Ὁλγας, συνεπεία τοῦ ἐξῆς γεγονότος. Συνήθης τὴν ἐποχὴν ἐκείνην περίπατος, διὰ τοὺς δι' ἀμαξῶν ἐξερχομένους ἦτο ἡ ὁδὸς τῶν Πατησίων, ἡ σειρά δὲ τῆς ὁδοῦ ἀπῆλθε ὅπως οἱ διερχόμενοι εἰσέρχονται εἰς τὴν ὁδὸν Πατησίων, διὰ τῆς ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου, εἰς τὴν θέσιν Χαυτεῖα καλουμένης ὁδοῦ. Ὅλα τὰ καὶ σήμερον εἶτι ἰδρυμένα καφενεῖα, ὡς καὶ τὸ ζαχαροπλαστεῖον «Δουξεμπούργον» εἰς ὃ συνήθως ἐφοίτων οἱ ἀξιωματικοί, ἦσαν πλήρη Λαοῦ, ὅταν δὲ ἐβλεπον τὴν βασιλικὴν ἀμαξάν πλησιάζουσαν νὰ διέλθῃ, ἡγείροντο πάντες, ἐξῆγον τοὺς πῖλους αὐτῶν, καὶ ἔχαιρέτων τὴν Βασίλισσαν μετὰ σεβασμοῦ καὶ ὑποκλίσεων· μεσοῦντος τοῦ Ἀπριλίου τοῦ ἔτους ἐκείνου, ὅταν συνήθως διήρχετο ἡ βασίλισσα ὅλοι οἱ εἰς τὰ κέντρα τῶν Χαυτείων καθήμενοι οὐ μόνον ἐπαινοῦσαν χαιρετῶντες τὴν Βασίλισσαν, ἀλλὰ τινὲς αὐτῶν ἔστρεφον ἐπιδεικτικῶς καὶ τὰ νῶτα, κατὰ τὴν ὥραν τῆς διελεύσεως τῆς Βασιλείας! Ἡ τοιαύτη πορεία δεινῶς ἐπληξε τὴν εὐαίσθητον καρδίαν τῆς Βασιλείας, κατελήφθη δὲ καὶ ὑπὸ δακρύων ἄτινα ὡς ἀδάμαντες ἡκτινοβόλουν ἐπὶ τῶν οὐρανίων ὀρθαλμῶν τῆς· διέταξε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα ὅπως ἐκθέσῃ τὰ συμβάντα εἰς τὸν Βασιλέα ὑπὸ τὸ κράτος ὅμως τῆς ἀνησυχίας διατελοῦσα, διότι ἡγνῶσι τὸν λόγον τῆς τοιαύτης πρὸς Αὐτὴν, μεταβολῆς τοῦ Λαοῦ, μέχρις οὗ ἀφικθῇ ὁ Βασιλεὺς προσεκάλεσεν εἰς τὰ ἀνάκτορα τὸν Ἐφημέριον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, ὃν εἶχεν οἰκοδομήσει ἐντός τῶν ἀνακτόρων, καὶ πνευματικὸν τῆς πατῆρα τὸν κ. Γομπότην, ἀπολαύοντα τῆς γενικῆς παρὰ πάντων ἐκτιμήσεως· καὶ ἐμμιστοσύνης· μόλις προσῆλθεν ὁ σεβαστὸς ἐφημέριος καὶ τῷ ἐξέθετο τὰς ἐκ τοῦ περιπάτου ἐντυπώσεις τῆς, πειστικὰ παρηγορίας ῥήματα πρὸς αὐτὴν ἀπηύθυνε, δι' ὧν καθυσάχασεν αὐτὴν καὶ ἐνεδάρκυνεν. Δὲν τὰ εἶλε, Μεγαλειότητι, τῇ εἶπεν ὁ Γομπότης, μὲ τὴν μεγαλειότητά Σας ὁ Λαὸς ἀλλὰ μὲ τὸν Βασιλέα, ὡς ὑποστηρίζοντα Κυβερνήσιν παραβαίνουσαν τοῦ νόμου φθάσασαν δὲ εἰς τὸ σημεῖον νὰ συνεδριάξῃ ἡ Βουλὴ, χωρὶς νὰ παρρησιάζονται οὔτε ὅσοι ἀπαιτοῦνται πρὸς νόμιμον ἀπαρτίαν. Βραδύτερον ἦλθε καὶ ὁ Βασιλεὺς ἀντελήφθη τὴν κατάστασιν τῆς Βασιλείας, ἤκουσε τὰς κατ' Αὐτῆς προσβολὰς τοῦ Λαοῦ, καὶ καθυσάχασεν αὐτὴν μέχρι τῆς πρωίας. Τὴν συνήθη ὥραν τῶν ἀκροάσεων, ὁ Βασιλεὺς ἐδέχθη τὸν πρωθυπουργὸν Βούλγαρεν, μεταβάντα παρ' Αὐτῷ ὅπως παραλάβῃ παρ' Αὐτοῦ ὑπηρεσιακὰ τινὰ Διατάγματα καὶ μεταφέρῃ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐπιτελικῶν εἰς ὃ εἶχε προσκαλέσει τοὺς Ὑπουργοὺς εἰς Συμβούλιον. Ὁ Βασιλεὺς ἀντὶ νὰ παραδῶσῃ τὰ διατάγματα, λέγει πρὸς τὸν πρωθυπουργόν, ὅτι διήλθεν ἀνήσυχος τὴν νύκτα, καὶ ἐξακολουθεῖ ἀνησυχῶν διότι ἡ Βασίλισσα ἀποχθὲς ὅτε ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ περιπάτου διαρκῶς κλαίει· καὶ τῷ διηγήθη ὅσα ἡ Βασίλισσα ἐξέθεσε πρὸς τὸν Βασιλέα· ὁ πρωθυπουργὸς εἶπε τότε πρὸς τὸν Βασιλέα, ὅτι ἐὰν ἡ Βασίλισσα φεβήται νὰ μεταβῇ ἐπὶ δέκα πέντε ἡμέ-

ρας εἰς τὴν Κέρκυραν· ὁ Βασιλεὺς τῷ ἀπήντησεν, ὅτι αὐτὸ δὲν γίνεται νὰ ἐξουσίωμεν λόγῳ φόβου τὴν Βασίλισσαν· ὁ πρωθυπουργὸς ἀναλαβὼν τὸ ἐμφυτον αὐτῷ θρασὺ ὕφος λέγει πρὸς τὸν Βασιλέα: «Μήπως Μεγαλειότητε ἐπιθυμεῖτε νὰ σᾶς ὑποβάλω τὴν παραίτησίν μου;» Αὐτὸ ἀκριβῶς—ἀπαντᾷ ὁ Βασιλεὺς. Σᾶς εὐχαριστῶ. Ὁ πρωθυπουργὸς ἐδήλωσεν ὅτι ἀνέμενον αὐτὸν δι' ὑπουργικὸν συμβούλιον οἱ λοιποὶ ὑπουργοὶ καὶ θὰ μετέβαινεν ἀμέσως νὰ προκαλέσῃ τὰς παραιτήσεις τῶν· μόλις ἐφθασεν ἐν μέσῳ τῶν συναδέλφων του, ἐνῷ ἀνέμεναν νὰ τοὺς προσκομίσῃ τὰ ἐνδιαφέροντα ἐκάστῳ αὐτῶν διατάγματα, ἀντὶ τούτων τοῖς εἶπε, δόσατέ μου ἀμέσως τὰς παραιτήσεις Σας. Οἱ Ὑπουργοὶ εἰς ἐκπληξιν περιελθόντες δὲν προεκάλεσαν ἐξηγήσεις καὶ ὅλοι ἤλθον νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὴν διαταγὴν του, διότι ὁ Βούλγαρος διαταγὰς ποτε καὶ εἰς τοὺς συναδέλφους του ἐξέδιδε. Ἐξαίρεσιν ἐκ τῶν Ὑπουργῶν ἀπετέλεσεν ὁ ἰσοφύης τὸν χαρακτιῆρα Δημήτριος Γρίβας, ὅστις εἶπεν, ὅτι εἶμαι ἔτοιμος νὰ ὑποβάλω καὶ ἐγὼ παραίτησιν, ἀλλὰ πρὸ τούτου ἐπιθυμῶ νὰ μεταβῶ εἰς τὰ ἀνάκτορα, νὰ ἴδω καὶ ἐγὼ τὸν Βασιλέα. Τόσον ὁ πρωθυπουργὸς ὅσον καὶ οἱ λοιποὶ Ὑπουργοὶ ἐδέχθησαν τὴν γνώμην του, μετέβη ὁ Γρίβας, ἐξήτησε νὰ ἴδῃ τὸν Βασιλέα, ἀλλ' ὁ ὑπάσπιστής τῆς ὑπηρεσίας τῷ διεμήνυσεν, ὅτι ὁ Βασιλεὺς εἶναι ἀδιάθετος καὶ δὲν δύναται νὰ τὸν δεχθῇ· ἡγνῶσε τότε ὁ ὀξυνοῦστος Γρίβας, ὅτι ὁ Βασιλεὺς μετέβαλε Βουλὴν, καὶ ἔσπευσε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, καὶ ἔδωκε καὶ αὐτὸς τὴν παραίτησίν του. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐξεδίωξεν ὁ Βασιλεὺς τὸ μεσαιωνικὸν ἐκεῖνο Ὑπουργεῖον, τὴν 27ην Ἀπριλίου 1875. Τὸ ἔθνος ἀπεκύλισεν ἀπὸ τοῦ στήθους αὐτοῦ τὸν κωλύοντα καὶ αὐτὴν εἶτι τὴν πνοὴν αὐτοῦ ὀγκώλιθον καὶ οὕτως ἐσώθη τὸ ἔθνος διὰ τοῦ σχηματισμοῦ Ὑπουργείου ἐξόχως κοινοβουλευτικοῦ ὑπὸ τοῦ Χ. Τρικoupη. Τριώτῃ ὑπῆρξεν ἡ ἐθνικὴ ὑπηρεσία τῆς τότε Βασιλείας Ὁλγας· εἰς ὃ σημεῖον εἶχεν ἐξεγερθῇ ἡ κοινὴ γνώμη μία ὁδὸς σωτηρίας θὰ ἀπῆλασσε τὸ ἔθνος τῆς ἡφαιστειώδους ἐκείνης καταστάσεως, ἀλλ' ἡ βραδυτῆς καὶ τὸ ἀναποφάσιστον τοῦ Βασιλέως ἡδύνατο καὶ ἄλλους κινδύνους νὰ προκαλέσῃ ἐὰν μὴ δὲν ἐμεσολάβει ἡ τραγικὴ κατάστασις τῆς Βασιλείας, ἡ ἐπισπεύσασα τὴν λύσιν.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές)

† ΔΙΟΝ. ΣΩΜΕΡΙΤΗΣ

ΓΝΩΜΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΦΩΣΚΟΛΟ

Γιὰ τὸ «Φωσκολιανὸ λεύκωμα» ἡ Κα Μαρ. Μινώτου εἶχεν ἀποτανθεῖ καὶ στὸν μεγάλο Γάλλο ἑλληνιστὴ καθηγ. καὶ ἀκαδημαϊκὸ Α. Meillet. Τὴν ἀπάντησίν του, ποῦ δὲν πρόλαβε νὰ δημοσιευθῇ, βάζομε ἐδῶ.

Ἀγαπητὴ Κυρία Μινώτου,

Ἐνας δεσμὸς ἀκόμη μὲ τὴν Ἑλλάδα μ' εὐχαριστεῖ. Δὲν εἶμαι δυνατὸς γιὰ γνώμες. Ὁ Εὐρυπίδης ὅμως ἦλθεν ἐπιτυχῶς νὰ μὲ βοηθήσῃ. Θὰ βρῇτε μέσα τοὺς στίχους του.

Εἰλικρινὰ πρόθυμος
Α. MEILLET

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΛΕΤΗΡΙΑ ΤΟΥ
ΜΟΥΣΕΙΟΥ
Αἰνῶ δ' ὅτι ἡμῶν βίοντι ἐκ πεφυρμένον,
καὶ θνητῶδους θεῶν διεσταθμῆσατο
πρῶτον μὲν ἐνθεῖς σύνεσιν εἶτα δ' ἄγγελον
γλῶσσαν λόγων δούς.

(Ἰκέτιδες στίχ. 201—203)

ΑΔ. ΒΕ·Ι·ΝΟΓΛΟΥ

Η ΦΥΓΗ

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΤΕΣΣΕΡΕΙΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Τὴν ἐπομένη.

Τὸ σαλόνι bungalow πὺν ἔχτισαν οἱ ἀρχαιολόγοι πάνω στὸν Κό-
τυλο, στὴ Φιγάλεια, κοντὰ στὸ ναὸ τοῦ Ἐπικουρείου Ἀπόλλωνος.

Ὁ τοίχος τοῦ βάθους ἔχει ἀντικατασταθῇ ἀπὸ τρεῖς portes-fenê-
tres, μὲ στενὲς λουρίδες τοίχου μεταξύ τους, πὺν πιάνουν ὅλο τὸ
πλάτος τῆς σκηνῆς.

Κι' οἱ τρεῖς πόρτες εἶναι ἀνοιχτὲς σὲ μιὰ μεγάλη βεράντα, στὴν
ὁποία ἀνεβαίνουν ἀπ' τὸν κῆπο μὲ σκαλάκια.

Στὸ παραπέτο φυτὰ ἀναρριχῶνται καὶ πολλὰ δέντρα (μὲ φύλλα
πὺν ἄρχισαν νὰ κιτρινίζουν) προβάλλουν ἀπὸ πίσω. Στὸ βάθος, μα-
κρυνά, τὸ φρούριο τοῦ Ναυαρίνου καὶ ἡ θάλασσα πὺν λάμπει ἐλαφρά.

Πόρτες πλάγιες δεξιὰ καὶ ἀριστερά.

Ἡ ἀκαταστασία τοῦ σαλονιοῦ εἶναι τὸ κυριώτερο χαρακτηριστικὸ
του. Πολυτελὴ ἐπιπλα, ρυθμοῦ Empire γειτονεύουν μὲ βάρβαρους
μπάγκους καὶ κάσσεσ ξεχαρβαλωμένες. Κάσκες, κυάλια, ἀξίνες, πυξί-
δες, ταπέτα, σπόνδυλοι κίονων, ροῦχα, κουτιά, χαρτιά, βιβλία, τμή-
ματα ἀγαλμάτων γεμίζουν τὸ μεγάλο κεντρικὸ τραπέζι καὶ τὸ buffet,
σέρνουν στὶς καρέκλες καὶ τὸ πάτωμα.

ΣΚΗΝΗ Ι

Βάγνερ, Κυρία Γκρόπιους.

Ὅταν ἀνεβαίνει ἡ αὐλαία, ὁ Βάγνερ καθισμένος κοντὰ στὴ με-
σαία πόρτα, ζωγραφίζει πάνω σ' ἓνα καβαλέτο, μὲ gouache, τὴν συμ-
πλοκὴ τῶν Κενταύρων στὸ γάμο τοῦ Πηνελόπου, ἐπὶ τῇ βάσει τμημά-
των τῆς ζωοφόρου.

Φαίνεται ἡ κυρία Γκρόπιους ἐρχομένη ἐξ ἀριστερῶν ἀπὸ τὴ βε-
ράντα. Προχωρεῖ καὶ στέκεται στὴ μεσαία πόρτα. Κρατᾷ ἓναν ὄγκο
ἐπιστολῶν. Φουστάνι λευκὸ, στύλ, μὲ τριανταφυλλάκια ρόζ. Μιὰ χω-
ρίστρα, στὴ μέση τοῦ κεφαλιοῦ, μοιράζει τὰ μαλλιά της σὲ δυὸ πάν-
τες ἐλαφρὰ κατεβασμένες στὶς ἄκρες τοῦ μετώπου πὺν καταλήγουν
πίσω σ' ἓνα κῶτσο μὲ διὸ μποῦκλες πὺν πέφτουν ἐκατέρωθεν τοῦ
λαιμοῦ.

Βάγνερ (Σηκώνοντας τὸ κεφάλι).— Ἦρθε τὸ ταχυδρομεῖο ;

Κυρία Γκρόπιους.— Ναί.

Βάγνερ.— Ἔχω τίποτα ;

Κυρία Γκρόπιους.— Ἐσεῖς ὄχι. (Μιὰ παύση). Θᾶχετε τὴν καλω-
σύνη νὰ μοιράσετε τὰ γράμματα στοὺς συναδέλφους σας...

Βάγνερ.— Εὐχαρίστως. (Ἡ κυρία Γκρόπιους ἀφίνει τὰ γράμ-
ματα στὸ τραπέζι). Ὅστοςο εἶμαι περιέργος νὰ μάθω γιατί ἡ Αὐτοῦ
Ἵψηλότης καθυστερεῖ ν' ἀπαντήσῃ στὰ ἐρωτήματα πὺν τῆς
ὑπέβαλα..

Κυρία Γκρόπιους.— Ἄν πρόκειται γιὰ τὴ ζωοφόρο, εἶναι φυ-
σικό. Ἡ δημοκρασία θ' ἀνεβάσῃ πολὺ τὴν τιμὴ τους καὶ σκέπτε-
ται ἄν. . .

Βάγνερ.— Μπά, μπά, μπά ! Ἔνα γρόσι, μ' ἀκρῦτε, ἓνα γρόσι δὲ
δίνω ἐγὼ γι' αὐτὰ τὰ μάρμαρα !

Κυρία Γκρόπιους.— Ἐχετε ἴσως ἄδικο. Εἶναι ἓνα σύνολο πολὺ
ἐνδιαφέρον. Πολλοὶ λένε πῶς τὰ εὐρήματα τῆς Αἰγίνης δὲν πιάνουν
χωρτωσιὰ μπροστὰ τους...

Βάγνερ (Μ' ἓνα περιφρονητικὸ χαμόγελο).— Αὐτὰ τὰ λέγει ὁ
Κόκρελ, ὁ Γκρόπιους, ὁ Λέη, ὅλο ἐνδιαφερόμενοι καὶ οἱ ὅποιοι, ἄλ-
λωστε δὲν ἔχουν ἰδέα ἀπὸ τέχνη..

Κυρία Γκρόπιους.— Πῶς ἐξηγεῖτε λοιπὸν τὴ μεγάλη ζήτηση
πὺν ἔχουν ;

Βάγνερ — Λόγοι ψυχολογικοί, μεγάλη ρεκλάμα, ἐντυπωσιακαὶ
φῆμαι. Ἀλλά, σᾶς ἐπαναλαμβάνω, τὰ εὐρήματα αὐτά, δυστυχῶς γι' αὐ-
τὴν τέχνη, καὶ ὄχι φυσικὰ γιὰ τοὺς φίλους μας, κατὰ παρασάγγας ἀπέ-
χουν ἀπὸ τὴν τελειότητα τῆς φειδιακῆς ἐργασίας. Νά, κυττάξετε.
Ἀπλῶς γιὰ νὰ δώσω μιὰν ἰδέαν στὴν Αὐτοῦ Ἵψηλότητα κι' ὄχι,
ὅπως ἴσως φαντάζεσθε, γιὰ νὰ κάνω ζωγραφικὴ, ἔφτιασα ἓνα σκίτσο
τῆς μάχης Θησεῶς καὶ Ἀμαζόνων, τῆς ρήξεως τῶν Κενταύρων. . .
Λοιπὸν παρατηρήσατε τὰς πολυπληθεῖς πτυχὰς τῶν ἐνδυμάτων, τὴν
ἀνταισθητικὴ συγκέντρωση προσώπων, τὴ γενικὴ διάταξη τῆς σκηνῆς
πόσο ἐλαττωματικὴ, βάρβαρη, ξένη πρὸς τὴν ἀπλότητα τοῦ Φειδίου
εἶναι. . .

Κυρία Γκρόπιους, (χαμογελῶντας ἐλαφρά). — Ἴσως νὰ ὑπερβά-
λετε λιγάκι.

Βάγνερ, (μ' ἔμφαση). — Οὔτε κατὰ χιλιοστημόριον !

Κυρία Βάγνερ, (μ' ἀδιαφορία). — Τὶ νὰ σᾶς πῶ, . . . (Κινεῖται
πρὸς τὴν ἀριστερὴν πόρτα).

Βάγνερ, (ἐγκαταλείποντας ὀριστικὰ τὴ ζωγραφικὴ). — Σταθῆτε.
Γιὰ νὰ βιάζεσθε νὰ γυρίσετε, ἡ παρουσία μου λοιπὸν σᾶς εἶναι τόσο
ὀχληρὴ

Κυρία Γκρόπιους. — Καθόλου . . .

Βάγνερ, (εἴρων καὶ συνάμα ἀβρός). — Αὐτὸ μὲ εὐχαριστεῖ πολὺ.

Αἰσθάνομαι τόση εὐτυχία ὅταν σᾶς βλέπω. Προπάντων σήμερα τὸ πρωῒ, μὲ τὸ ἑξαίσιον αὐτὸ φουστάνι . . . Μοιάζετε μὲ θεά!

Κυρία **Γκρόπιους**, (κουρασμένα).—Εἶναι ἓνα φουστάνι παρισινό.

Βάγνερ. Δὲν ἀμφέβαλλα ποτὲ περὶ τούτου, (σαρσαστικά), ὅπως δὲν ἀμφέβαλλα ποτὲ γιὰ τὴν αἰτία πού τὸ βάλατε σήμερα . . .

Κυρία **Γκρόπιους**, (μὲ προσποιητὴ ἀφέλεια).—Μπορῶ νὰ ξέρω αὐτὴ τὴν αἰτία;

Βάγνερ.—Ὁ Τζὼν Μόουρ φυσικά . . .

Κυρία **Γκρόπιους**, (μ' ἀπορία).—Ποιὸς εἶναι ὁ Τζὼν Μόουρ;

Βάγνερ, (ἐξ ἴσου ἐκπληκτος).—Δὲν ξέρετε;

Κυρία **Γκρόπιους**.—Ὁχι. Ποιὸς εἶναι;

Βάγνερ.—Πληρεξούσιος ἀπεσταλμένος τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Γεωργίου Δ' τῆς Ἀγγλίας. Ἔρχεται κι' αὐτὸς ν' ἀγοράσῃ τὰ μάρμαρα γιὰ τὸ Βρεττανικὸ Μουσεῖο

Κυρία **Γκρόπιους**.—Ἄ . . . (Ψυχρά). Ὅστος δὲν καταλαβαίνω τὴν σχέσηιν θὰ μπορούσε νὰ ἔχῃ αὐτὸς ὁ κύριος μὲ τὸ φουστάνι μου...

Βάγνερ, (ἀόριστα).—Ἔ. ἴσως ὁ σύζυγός σας θὰ θέλῃ σήμερα νὰ εἴσθε πιό . . . κομψή, πιό . . . ἐλκυστική, πιό, ξέρω γὰρ, πιό ὥραία . . .

Κυρία **Γκρόπιους**.—Κύριε Βάγνερ, μὲ θίγετε!

Βάγνερ, (εἰρωνικά).—Ὁ, δὲν ἤθελα νὰ σᾶς θίξω, δὲν ἤξερα, σᾶς παρακαλῶ νὰ πιστέψετε . . .

Κυρία **Γκρόπιους**, (μ' ἓνα κουρασμένο χαμόγελο).—Καλά, καλά, δὲν εἶναι ἀνάγκη . . . (Κινεῖται πάλιν πρὸς τὴν πόρταν).

Βάγνερ, (ἀκολουθώντας την).—Κυρία Γκρόπιους, δὲ μοῦ εἶπατε ἀκόμα τίποτα γιὰ τὴν χτεσινὴν σας ἐκδρομὴν. Τί ὥρα γυρίσατε; Στὶς δέκα πού πῆγα νὰ κοιμηθῶ, δὲν εἶχατε φθάσει ἀκόμα . . .

Κυρία **Γκρόπιους**.—Ναὶ γυρίσαμε ἀργά. Φαίνεται πὼς προετοιμάζονται μεγάλα γεγονότα. Μὰ ξέρετε, βέβαια, πὼς τὰ στρατεύματα τοῦ Σουλτάνου ἐξεπόρθησαν τὸ κάστρο τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ τὸν ἀποκεφάλισαν;

Βάγνερ.—Ὁ!

Κυρία **Γκρόπιους**.—Φαίνεται πὼς ὁ Σουλτάνος εἶναι θηρίο...

Βάγνερ.—Μὲ τὸ δίκιο του . . . (Μιὰ παύση). Τὶ θὰ πληρώσετε στὸ Βελῆ γιὰ τὰ μάρμαρα;

Κυρία **Γκρόπιους**.—Δὲν ξέρω . . .

Βάγνερ.—Μὰ καλὰ, χτές . . .

Κυρία **Γκρόπιους**.—Ναί. ἀλλὰ ἔπειτα ἀπ' αὐτὴ τὴν εἰδηση, κακαλαβαίνετε πὼς ὁ Βελῆ πρὸς δὲν εἶχε τὸ νοῦ του στὶς διαπραγματεύσεις. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, παρ' ὀλίγον νὰ ἔστελνε ὅλες τὶς δυνάμεις του εἰς β. ἡθ. τὸν Ἀλῆ Πασᾶ . . . Τὴν τελευαία στιγμήν, πρόφθασε ν' ἀναστείλῃ τὴν ἀναχώρησίν τους. Φυσικὸν τώρα τοῦ εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ τὴν προσωπικὴν του ἀσφάλειαν . . .

Βάγνερ, (ἀπαισιόδοξος μ' ἓνα μομφασμό).—Ὁ . . . (Μιὰ παύση) Ἀκούστε. Θὰ σᾶς κάνω μιὰ προφητεία. Πρὶν βγῇ αὐτὸς ὁ μῆνας, θὰ ἔχει πέσει καὶ τὸ κεφάλι τοῦ Βελῆ . . .

(Φαίνονται ἐρχόμενοι ἀπ' τὸν κῆπο ὁ Γκρόπιους κι' ὁ Τζὼν Μόουρ).

Κυρία **Γκρόπιους**, (βιαστικά).—Ἄ, σᾶς ἀφίνω . . . (Βγαίνει ἀπ' τὴν δεξιὰ πόρταν).

ΣΚΗΝΗ II

Βάγνερ, **Γκρόπιους**, **Τζὼν Μόουρ**, ἔπειτα κυρία **Γκρόπιους**, **Μανώλης**

Βάγνερ.—Γυρίζετε ἀπ' τὸν περίβολον;

Τζὼν Μόουρ.—Ναί.

Βάγνερ.—Πὼς σᾶς φάνηκαν τὰ μάρμαρα;

Τζὼν Μόουρ.—Ἐντελῶς ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Βάγνερ.—Ἄ, ἀλήθεια; Βλέπω πὼς ἔχετε τὴν ἴδια γνώμην μὲ τοὺς ἄλλους . . .

Τζὼν Μόουρ.—Ποιὸν ἄλλους;

Βάγνερ.—Τὸν κόμητα τοῦ Μονταλιβέ, τὸν βαρὼνον τοῦ Χάλ . . .

Γκρόπιους, (στὸ Βάγνερ ψυχρά).—Κύτταξε. σὲ παρακαλῶ, τὴ δουλειά σου . . . (ΠΑΙΡΝΕΙ Τὸν Τζὼν Μόουρ ἀπ' τὸ μπράτσο καὶ βηματίζουν πάνω-κάτω στὴ σκηνὴ συνομιλῶντας. Ὁ Βάγνερ ἑξακολουθεῖ τὴ ζωγραφικὴν του), Παρακάλεσα, λοιπόν, προχθὲς τὸ διοικητὴ τῆς Ζακύνθου νὰ μοῦ στείλῃ κανονιέρες νὰ τὰ μεταφέρουν. Ἡ κατάσταση ἐδῶ εἶναι πολὺ ἀνώμαλη. Δὲν ξέρετε κανεὶς τί γίνεται . . .

Τζὼν Μόουρ.—Δέχθηκε;

Γκρόπιους.—Ἦταν καθήκον του. Τὰ εὐρήματα αὐτὰ ἀνήκουν πνευματικῶς σ' ὅλον τὸν πολιτισμένον κόσμον καὶ εἶναι ὑποχρέωσις τῆς ἀγγλικῆς διοικήσεως . . . Ἀλλωστε (μ' ἓνα χαμόγελο) καὶ τὸ Βρεττανικὸ Μουσεῖον . . . ἐνδιαφέρεται!

Τζὼν Μόουρ, (ἐπιφυλακτικὸς).—Ὁ, εἶναι ὁρισμένο σημεῖον.

Γκρόπιους.—Δηλαδή;

Τζὼν Μόουρ.—Νὰ σοῦ πῶ, ἀγαπῇ ἐμὸν. Ὑπάρχουν τόσοι πολλοὶ πλειοδῶται πού προσφέρουν σημαντικώτατα ποσά, ὥστε νομίζω πὼς δὲ θὰ μπορέσωμε νὰρθοῦμε σὲ συμφωνία. Ὁ Σερ Ἐσμε Μπάτσερς μοῦ εἶπε ρητῶς πρὶν φύγω πὼς δὲν ἐγκρίνει περισσότερον ἀπὸ 100.000 φράγκα . . .

Γκρόπιους, (γελώντας).—Εἶναι πιὸ βασιλικὸς ἀπ' τὸ βασιλεῖα, καθὼς λένε οἱ Γάλλοι. Ἄν ὅμως πραγματικῶς ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἐνδιαφέρεται τόσο . . .

Τζὼν Μόουρ.—Μεταξὺ μας, φίλε μου, ὁ βασιλεὺς δὲν ἐνδιαφέρεται ὑπερβολικά γιὰ τίποτα, οὔτε γιὰ τὴ Λαίδην Οὐίνδσωρ ἀκόμα . . .

Γκρόπιους.—Ὁπωσδήποτε, ἀπὸ ἀπλὸ αἰσθημα πατριωτισμοῦ, θὰ παραδεχθῇ πὼς ἐμεῖς οἱ Ἀγγλοὶ δὲν πρέπει . . .

(Ὁ Μανώλης ἔρχεται ἀπ' τὴ Βεράντα).

Γκρόπιους. — Τί θέλεις;

Μανώλης. — Ὁ Σῖμος εἰδοποιεῖ τὴν Εὐγένειά σας πῶς εἶναι ἔτοιμος . .

Γκρόπιους. — Νὰ περιμένη, Τώρα θαρῶ. Πήγαινε φώναξε τὴν κυρία. (Ὁ Μανώλης φεύγει)

Γκρόπιους, (κουνώντας τὸ κεφάλι). — Εἶμαι πολὺ ἀνήσυχος μετὰ τὴν ἐξέλιξη τῶν γεγονότων. Ἄν τὰ σουλτανικὰ στρατεύματα φθάσουν ἀπροόπτως, ὅλα εἶναι χαμένα . .

Τζῶν Μόουρ. — Ὑποθέτω πῶς θ' ἀργήσουν κάπως.

Γκρόπιους. — Φοβοῦμαι τὸ ἀντίθετο. Θὰ ἔχουν ἀσφαλῶς ὁδηγίες νὰ προελάσουν ταυτοχρόνως καὶ στὴν Ἠπειρο καὶ στὴν Πελοπόννησο. Βλέπεις κι' ἐκεῖ κι' ἐδῶ εἶναι οὐσιαστικῶς ἡ ἴδια κυριαρχία. (Μιὰ παύση). Ἀπορῶ μάλιστα πῶς δὲν ἔχουν ἀκόμα ἐμφανισθῇ . . (Μιὰ σκέψη περνᾷ ἀπ' τὸ μυαλό του. Στέκεται). Γνωρίζεις τὴ γυναῖκα μου; Ὁχι, βέβαια . . . Θὰ σοῦ τὴ συστήσω τώρα. Εἶναι ρωμῆ, ἀλλὰ τόσο μορφωμένη, τόσο ξυπνή! Δὲν ἔχει καθόλου τὴ στενοκεφαλιά, τίς περιορισμένες ἰδέες τῶν γυναικῶν τοῦ τόπου αὐτοῦ . .

Τζῶν Μόουρ. — Εἶναι εὐχάριστο νὰ εἶναι κανεὶς σύζυγος μιᾶς τέτοιας γυναικός.

Γκρόπιους. — Εὐχάριστο ὅχι μόνο γιὰ τὸ σύζυγο, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς φίλους του, τοὺς γνωστούς του, γιὰ ὅλον τὸν κόσμον . .

Τζῶν Μόουρ. — Ἔχεις μεγάλο . .

(Ἡ κυρία Γκρόπιους εἰσέρχεται ἀπ' τὴ δεξιὰ πόρτα.)

Γκρόπιους. — Σὲ φώναξα, ἀγαπητή μου, γιὰ νὰ σοῦ συστήσω τὸν κ. Τζῶν Μόουρ, ἀπεσταλμένο τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Γεωργίου Δ'. — Κυρία Γκρόπιους . .

Τζῶν Μόουρ, (ὕποκλινόμενος). — Χαίρω πολὺ.

Γκρόπιους, (στὴν κ. Γκρόπιους). — Ὁ κύριος θὰ μείνῃ ἀπόψε μαζί μας. Τὶ δωμάτιο θὰ τοῦ δώσωμε;

Κυρία Γκρόπιους. — Δωμάτιο; Δὲν ἔχει πιά ἄλλο. Ἄν δὲν εἶχε ἀντίρρηση, θὰ μπορούσε νὰ κοιμηθῇ μετὰ τὸν κ. Κόκρελ.

Γκρόπιους. — Ὄχι, δὲν εἶναι σωστό. (Σκέπτεται) Θὰ μπορούσαμε νὰ τὸν βολέψωμε στὸ μοναδικό σου . .

Κυρία Γκρόπιους, (ξηρά). — Δὲν ἔχει τόπο.

Γκρόπιους, (βιαστικά). — Τὰ κανονίζωμε, τὰ κανονίζωμε . . (Διευθύνεται πρὸς τὴ βεράντα.) Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε. . . Μὲ περιμένει ὁ Σῖμος. (Βλέποντας τὸν Βάγγερ). Ἄ, Φρειδερίκε, ἔχω νὰ σοῦ μιλήσω . .

(Ὁ Βάγγερ σηκώνεται. Ὁ πρόξενος τὸν πιάνει ἀπ' τὸ μπράτσο καὶ βγαίνουν μαζί).

ΣΚΗΝΗ ΙΙΙ

Τζῶν Μόουρ κυρία Γκρόπιους

Κυρία Γκρόπιους. — Δὲν κάθισθε;

(Ὁ Τζῶν Μόουρ κάθεται σὲ μιὰ πολυθρόνα. Ἡ οἰκοδέσποινα πάει στὸ τραπέζι, ἀπέναντί του, καὶ κάθεται ἐπίσης. Ἀγκωνες πάνω στὸ τραπέζι, πρόσωπο στὰ χέρια).

Τζῶν Μόουρ, (γιὰ νὰ πῇ κάτι. — Τὶ ενδιαφέρουσα ποὺ θὰ εἶναι ἡ ζωὴ ἐδῶ... Οἱ ἀνασκαφές, ἡ ἀναμονὴ τῶν θησαυρῶν, ἔπειτα ὁ πόλεμος γιὰ τὴν ἀπόκτησή τους...)

Κυρία Γκρόπιους. — Στὸ τέλος ὅλα αὐτὰ κατανοῦν πληκτικὰ... Καὶ ἡ αἴσθησις τῆς γύμνιας, τῶν ἐλλείψεων, τῆς ἀνωμαλίας αὐτῆς τῆς ζωῆς γίνεται ἀφόρητη.

Τζῶν Μόουρ. — Τόσο πολὺ! (Μιὰ παύση). Τὸ βέβαιο εἶναι πῶς αὐτὴ ἡ δουλειὰ εἶναι καλὴ γιὰ ἄνδρας. Μιὰ γυναῖκα εἶναι δύσκολο νὰ συνηθίσῃ, νὰ βαρτάξῃ... Στὸ Τρίκερι ὁ καιρὸς θὰ περνᾷ πιὸ εὐχάριστα . .

Κυρία Γκρόπιους. — Ἐξαρτᾶται.

Τζῶν Μόουρ. — Ἀπὸ τί;

Κυρία Γκρόπιους. — Ἀπὸ πολλὰ πράγματα, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτερο εἶναι κάποια ἀνωτέρα ἀντίληψη τῆς ζωῆς . .

Τζῶν Μόουρ. — Τὶ νὰ γίνῃ! Ὁ τόπος, βλέπετε εἶναι ἀπολίτιστος.

Κυρία Γκρόπιους. — Δὲν ἐννοῶ τὸν τόπο!

Τζῶν Μόουρ, (μετὰ σημασία). — Τὸ περιβάλλον λοιπόν;

Κυρία Γκρόπιους, (θορυβημένη). — Ὁχι, μιλοῦσα γενικῶς.

Τζῶν Μόουρ. — Ἐσεῖς εἰσθε γεννημένη γιὰ νὰ ζήσετε στὴν Εὐρώπῃ κι' ὅχι στὴ βαρβαρότητα τοῦ Μωρηᾶ. Σ' ἕναν πύργο, ἐνῶ παλάτι ἀπολεόντειο μετὰ φῶτα, πλούτη, χαρά. Μ' ἕναν ἄνδρα στὰ πόδια οὐ μόνον σκοπὸ τῆς ζωῆς του εἶχε τάξη νὰ σᾶς λατρεύῃ. (Σηκώνεται ἀπ' τὴν πολυθρόνα καὶ κάθεται κι' αὐτὸς στὸ τραπέζι, μετὰ χέρια ἀκουμπισμένα πάνω σ' αὐτό, τὸ στήθος γεμμένο μπρός. Ἡ κυρία Γκρόπιους, στενοχωρημένη ἀπὸ τὰ φιλοφρονήματά του δὲν ξεφυγε νὰ πῇ). Γιατὶ βέβαια ὁ κ. Γκρόπιους εἶναι πολὺ καλὸς, ἀρετικὸς, εὐκόλα συμβιβάζεται. Ἀλλὰ μ' ὅλες τίς ὑποχωρήσεις παραμένει σύζυγός σας, ἕνας σύζυγος ἡλικιωμένος, χοντρός, λίγο θελκτικός.

Κυρία Γκρόπιους. — Κύριε Μόουρ, ἀπὸ πότε γνωρίζετε τὸ σύζυγό μου; **Τζῶν Μόουρ.** — Ἀπὸ σήμερον τὸ πρῶτ . .

Κυρία Γκρόπιους. — Δὲν νομίζετε πῶς βιαστήκατε νὰ κρίνετε τὴν κατὰστασιν;

Τζών Μόουρ.— Εἶναι ἀρκετὰ σαφὴς γιὰ νὰ τὴν ἀντιληφθῇ κανεὶς μὲ μιὰ ματιά...

Κυρία **Γκρόπιους.**— Ἄ, ἔτσι... (Γελᾷ εἰρωνικά). Ἔ, λοιπόν, ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς πῶ πῶς παρεξηγήσατε ἐντελῶς τὴ θέση μου...

Τζών Μόουρ.— Ἐντελῶς; Ὁχι δά! Γιατὶ κατεβάζετε τὰ μάτια, αὐτὰ τὰ φωτεινὰ μάτια ποῦ μοιάζουν μ' ἄστρα;

Κυρία **Γκρόπιους.**— Κύριε Μόουρ, κύριε Μόουρ, μὰ τὴν ἀλήθεια δὲν ξέρω...

Τζών Μόουρ.— ὦ, ἀκοῦστε, δὲ θέλω νὰ θυμώσετε, νὰ μοῦ θυμώσετε εἰδικῶς ἐμένα, γιατί, ξέρετε, σὲ λίγο θὰ ἐπιμείνω νὰ στέρξετε νὰ μοῦ κάνετε λίγο τόπο στὸ μπουντουάρ σας γι' ἀπόψε!

Κυρία **Γκρόπιους,** (γελῶντας περιφρονητικά),— Σὰς προειδοποιῶ πῶς θὰ περάσετε πολὺ ἄσχημα μέσα κεῖ...

Τζών Μόουρ.— ὦ, μὴν ἀπειλεῖτε, γιατί αἱ ἀπειλές σας μοιάζουν μὲ ὑποσχέσεις!

(Ὁ Γεώργιος Σιαῦρ, ἔρχεται ἀπ' τὸν κήπο. Καπέλλα ἡμίψηλο ἀπὸ φέτρ. γκαίζο μὲ μιὰν ἀσημένια ἀγκράφα μπροστά. Μαῦρο μανδύα μὲ τρίδιπλο κολλάρο. Ψηλὲς γκέττες. Εἶναι ὠχρότατος, μὲ καταφανῆ τὰ ἴχνη τῆς κοπώσεως. Ἡ κυρία Γκρόπιους πετιέται ἐπάνω.

(ἔχει συνέχεια)

ΓΝΩΜΙΚΑ

— Περνᾷς ἀπὸ 'κεῖ ὅπου παίζουν παιδιὰ ποδόσφαιρο, ἄλλο δὲν ἀκοῦς παρὰ βρισιὲς καὶ βλαστήμιες. Ἡ «πολιὰ γενεὰ» οὔτε τῆς μιᾶς δὲν ἔλεγε. Ἦθελα νὰ ξαίρω ἂν μέσα σὲ τέτοια βίαιη ψυχὴ μποροῦν νὰ βλαστήσουν τὰ «ιδεώδη τῆς ἀνθρωπότητος». Ἄν σκεφτῇς πῶς τὸ παιχνίδι ποὺ τὸ συνοδεύει ἡ μεγαλύτερη βλαστημομανία εἶναι τὸ ποδόσφαιρο τότε θὰ σοῦ ἐπιβληθῇ ἀναγκαστικὰ ὁ παραλληλισμός: ποδόσφαιρο—ιδεώδη τῆς ἀνθρωπότητος. Γιὰ χαρὰ σου, ἀνθρωπότης! Κοιμήσου γλυκὰ γιὰ τὴν ὥρα. Ἡ νέα γενεὰ θὰ σὲ γλυκοξυπνήσῃ ὅταν ἔρθῃ ἡ ὥρα σου. Μὴν τρομάξῃς τότε ἂν τὸ ἐγεργήριο ἀρχίξῃ μὲ τὸ «Τὴ μάννα σου βρέ!»

ΠΑΥΛΟΣ ΦΛΩΡΟΣ

— Ἡ Ἑλληνίδα δὲν ἔπαψε νὰ θεωρῇ τὸ γάμο ὡς τὸ μόνο τέρμα τῶν πρώτων νεαύτων των ἢ, ἂς ποῦμε, ὡς τὸ μόνο σκοπὸ τῆς ζωῆς. Γιὰ νὰ καταλήξῃ στὴ σύζυγο, μεταχειρίζεται ἀσυναίσθητα μέσα ποὺ ὀδηγοῦν στὴ μαίτρεσσα. Ἐδῶ εἶναι ὁ διχασμός καὶ ἡ «κρίσις». Ἀντίφαση ἀνόμεσα στὸ σκοπὸ καὶ στὰ μέσα.

ΠΑΥΛΟΣ ΦΛΩΡΟΣ

— Κάθε ἐργασία εἶναι μιὰ προσευχὴ στὸ μέλλον.

ΓΚΟΡΚΤ

— Χωρὶς μητέρα δὲ θὰ ὑπῆρχε οὔτε ἥρως οὔτε ποιητής.

ΓΚΟΡΚΤ

Ἡ ΑΝΤΙΠΟΠΟΥΛΙΣΤΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ (*)

Θαρρῶ πὼς δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ὀρίσει σ' ἓνα συγγραφεὶα κοινωνικὰ ὄρια μὲς ἀπὸ τὰ ὁποῖα νὰ ξεδιαλέει τοὺς τύπους του. Εἶναι περίεργο μόνον πῶς ψάχνουν νὰ βροῦν παράδοξους τύπους γιὰ νὰ τοὺς παρουσιάσουν ὡς ἀντιπροσωπεύοντες ἰς ἀνησυχίες τῆς σύγχρονης κοινωνίας παραγνωρίζοντας τοὺς ἀνθρώπους τῆς λαϊκῆς μάζας ποὺ μοιράζονται τὴ ζωὴ τους μεταξὺ ἀγωνίας καὶ ἐλπίδας. Ἡ ἀντιποπουλιστικὴ φιλολογία μπορεῖ νὰ εἶναι ἓνα μέσο γιὰ νὰ ικανοποιεῖ τὴν μεταπολεμικὴ ἐξημεμένη κοινωνία, δείχνει ὁμως μιὰν ἀσήμαντη ὄψη τῆς ζωῆς γιὰ νὰ μὴν πῶ ἀνύπαρκτη. Ἡ ἀχαλίνωτη τάση, τὸ αἰώνιο ψάξιμο πρὸς εὕρεση τοῦ παράδοξου καταστρέφει πολλὰ νέα ταλέντα. Ὁ νέος ποὺ θὰ πρωτογράψῃ δὲν κοιτάζει νὰ παρουσιάσῃ τὸ ὁμορφο, μὰ τὸ παράξενο, ποὺ συχνὰ φτάνει στὸ γελοῖο. Αὐτὸ θάπρεπε νὰ χτυπηθεῖ ἀλύπητα. Τὰ σοβαρὰ περιοδικὰ στὴ Γαλλία, θὰ μπορούσαν νὰ διοργανώσουν διαγωνισμοὺς μὲ μεγάλα βραβεῖα γιὰ ὅσους θὰ παρουσίαζαν ἓνα πραγματικὰ ὥραϊο ἔργο. Ἐπὶ θὰ περιορίζονταν τ' ἀνώφελα καὶ βλαβερά ἀπὸ κοινωνικῆς ἀπόψεως ἔργα. Οἱ διαγωνισμοὶ θὰ μπορούσαν νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν προστασία τῆς Κυβερνήσεως γιὰ νὰ λάβουν ἐπισημότερο χαρακτῆρα. Στὴν Ἰταλία ἔξαφνα τὸ Κράτος φροντίζει ἐξαιρετικὰ γιὰ τὴ φιλολογία, γιατί φρονεῖ πῶς ἐλάττωση καὶ παρακμὴ τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς ἀντιστοιχεῖ μὲ ψυχικὴν ἀποσύνθεση τῆς χώρας.

Θαρρῶ πὼς ἡ ἐκλογή τῶν τύπων εἶναι ζήτημα ἰδιοσυγκρασίας.

(*) Τὸν τελευταῖο καιρὸ προσπαθοῦν στὴ Γαλλία ν' ἀνακατήσουν τὴν ἀσχημηροπὴ τῆς παραδοξολογίας ποὺ ἔχει πάρει ἡ φιλολογία. Μὲ τὸ σκοπὸ τοῦτο τὸ Παρισινὸ περιοδικὸ **Grande Revue** ἀνοίξε στίς στήλες του οὐ πλατεῖα συζήτησης, εὐρύτατη μάλιστα, ἀφοῦ ἦταν παγκόσμια, γιὰ τὴν ποπουλιστικὴν φιλολογία. Ὁ κ. Ἀνδρέας Μιραμπέλ, καθηγητὴς τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας στὴ Σορβόννη, εἶχεν ἀναλάβει νὰ συγκεντρώσῃ τις γνώμες τῶν καλῶν Ελλήνων συγγραφέων. Τὰ ἐρωτήματα τῆς **Grande Revue** ἦσαν τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἄν οἱ σημερινοὶ μυθιστοριογράφοι πρέπει νὰ προτιμοῦν νὰ περιγράφουν τις λαϊκὲς τάξεις παρὰ τις ἀνώτερες.

2) Ἄν ἔτσι θὰ πετύχει ἡ ἀναγκαία ἐπίδραση ποὺ ἀπαιτεῖ ἡ ποπουλιστικὴ γαλλικὴ σχολή, ἐνάντια στὸ ἄσχημο γότσιο, τὴν ἐπιτήδευση καὶ τὴν ὑπερβολὴ τῆς ψυχολογικῆς ἀνάλυσης. Κι' ἂν ἀκόμη κατὰ τὸ ἰδανικὸ τῶν populistes θὰ δημιουργηθοῦν ἔτσι πιὸ ἀληθινὰ παρὰ παράξενα ἔργα.

3) Ποῦ θάναί τὸ μέλλον τέτοιας φιλολογικῆς κίνησης.

Στὴν μεγάλην αὐτὴν ἐρώτηση ἀπάντησε καὶ ἡ γνώμη τῆς Κας Μαριέττας Μινώτου. Παραθέτουμε ἐδῶ μεταφρασμένη τὴν ἀπάντησίν της. Δημοσιεύθηκε μαζὶ μὲ τις γνώμες τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ ξένων συγγραφέων στὴν **Grande Revue**, στὸ τεῦχος τοῦ Φλεβάρη 1931, μαζὶ μὲ συνοπτικὸν πρόλογον τοῦ κ. Μιραμπέλ, ποὺ τὴν παρουσιάζει οἱ ἀναγνώστες της.

Εἶναι ἀλήθεια πὼς ἡ ἀνώτερη κοινωνικὴ τάξη παρέχει πλουσιώτερο ὄλικο καὶ πὺρ πρωτότυπα θέματα. Ὁ καθένας λόγῳ τῆς μόρφωσής του καὶ τῆς οἰκονομικῆς του ἀνεξαρτησίας, νοιώθει τὴ ζωὴ μὲ τὸ δικό του τρόπο, τὸν ὀλότελα ἀτομικό, καὶ πάντα ἀφήνει μερικὲς πτυχές τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἀνεξερεύνητες. Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνωτέρας τάξεως, παρουσιάζει πάντα μεγαλύτερο πεδίο δράσεως. Ἐνῶ ἡ λαϊκὴ τάξη κινεῖται στὴν ἴδια ψυχολογικὴν ἀτμόσφαιρα, πὺρ κατανατίνει μονότονη σ' ὅποιον δὲν τὴν παρακολουθεῖ μὲ ἰδιαίτερη προσοχὴ καὶ συμπάθεια. Πρέπει νὰ τὴν πλησιάζει ἕνας μ' ἀγάπη, νὰ νοιώσει τὴν ἀπλοϊκὴ τῆς ζωῆς τὴν περιορισμένη, νὰ τὴν ζήσει, νὰ συμμερισθεῖ τὸ Γολγοθᾶ τῆς πὺρ τὸν γλυκαίνουν συχνὰ ἀπραγματοποιήτα ἰδανικά, ὄνειρα πὺρ τὰ δυναμώνει ἡ ἐλπίδα. Ἐλπίδα τέτοια, πὺρ εἶναι ἱκανὴ νὰ συγκινήσει τὴν πὺρ ἰσχυρὰ φύση καὶ νὰ ξεσκεπάσει διαμάντια πολλὰ διαμάντια μέσ' ἀπὸ τὴ λαϊκὴ ψυχὴ. Ἐλπίδα πὺρ μπορεῖ νὰ σταθεῖ ἀπάνω ἀπὸ τὶς δύσκολες περιστάσεις κοιτάζοντας σταθερὰ σὲ ποιητικώτερα ὄνειρα, σὲ μιὰ χαρὰ δυσανάλογη μὲ τὴ ζωὴ τοῦ λαοῦ, ἀφοῦ τὰ μαζεμμένα φτερὰ τῆς φαντασίας του περιορίζουν τὸ ἐπίπεδο τῶν πόθων του. Τὰ ὄνειρα τῆς λαϊκῆς μάζας, τὰ ἰδανικά τῆς, εἶναι λιγώτερο παράδοξα μὰ καὶ πὺρ ἀγνά. Ἡ πραγματικὴ ὄψη τῆς ζωῆς σήμερα παραγνωρίζεται. Ὅλοι οἱ νέοι συγγραφεῖς διαπνεύονται ἀπὸ τὴ μανία νὰ περιγράψουν τὸν ἑαυτό τους, ν' ἀπαθανατίσουν σὶ χαρτὶ ἕνα ἀσήμαντο ἐπεισόδιο τῆς βραχύχρονης ὑπαρξῆς του, ἕνα πόθο ἀνεκπλήρωτο, παραδίνοντας σὶ κοινὸ τὶς παραδοξολογίες του, νομίζοντας πὼς θὰ καταφέρουν μιὰ πρόχειρη καὶ γλήγορη ἐπιτυχία. Ἐτοι σὶ διάφορα ἔργα ἀναφαίνονται τύποι ἐκνευριστικοὶ μὲ μιὰν ἀκαθόριστη ψυχολογία, παράδοξη, σὲ σημεῖο πὺρ ἡ φιλολογία κινδυνεύει νὰ παρασυρθεῖ στὴ μελέτη πραγμάτων πὺρ βγαίνουν ἀπὸ τὸ πλαίσιο τῆς ζωῆς. Παρατηρεῖται μιὰ ἐκζητημένη ἐπιφανειακὴ ἀνάλυση γιὰ διάφορα μικροπράγματα, ἐνῶ ἀντιθέτως παραμελοῦν τὸν ἐσώτερο κόσμο πὺρ θάπρεπε νὰ περιγράψουν. Θαρρῶ πὼς αὐτὴ ἡ κατάσταση θὰ ἐξακολουθήσει, σ' ὅλη μας τὴν μεταπολεμικὴ γενεά, ἂν καὶ ὅσο πηγαίνει ἀλλάζει κάπως. Γιατὶ τὸ πνεῦμα μας ἔχει πάρει πὰ τὶς συνήθειες, εἶναι ἐξημμένο ἀπὸ τὶς μεταπολεμικὲς ἀνησυχίες καὶ τὴν κοινωνικὴ μεταβολή, ἀναζητεῖ αὐθόρμητα τὸ παράδοξο καὶ τὸ ἀσημεῖδιστο. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ αὐτὴ ἡ κατάσταση θὰ πάψει ὅταν τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ κουρασθεῖ ἀπὸ παρόμοια ἐκνευριστικὰ ἀναγνώσματα πὺρ θὰ καταστήσουν πὰ κοινὰ καὶ ἀντιπαθητικά, καὶ θὰ φέρει τὶς προτιμήσεις του πρὸς τὴ φιλολογία πὺρ θὰ ἱκανοποιεῖ τὶς τάσεις του, τὰ γούστα του καὶ θὰ τὸ διασκεδάσει σὶς ὥρες τῆς πνευματικῆς του τροφῆς.

ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΚΩΣΤΑ ΚΑΙΡΟΦΤΛΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΑΠΟ ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ (1)

(1496-1586)

Τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 1505 οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ζακύνθου, Ἰωάννης Ἀριάνος καὶ Παῦλος Καρδιοκάφης ὑπέβαλον εἰς τὴν Βενετικὴν Κυβέρνησιν διάφορα αἰτήματα τῶν κατοίκων Ζακύνθου. Ἐν πρώτοις εὐχαριστοῦν τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν ἀποστολὴν ὡς Προνοητοῦ τοῦ Δονάτου Ντά-Λέτσε, ὁ ὁποῖος μεγάλας φροντίδας κατέβαλε διὰ τὸν τόπον. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα ἤρχισε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ περατωθοῦν εἰς τὸ διάστημα τῆς νομίμου ὑπηρεσίας του εἰς τὴν Ζάκυνθον, διὰ τοῦτο οἱ Ζακύνθιοι ζητοῦν ὅπως ἀνανεωθῇ ἡ θητεία του διὰ μιάν ἀκόμη διετίαν ἵνα τοιοιτοτρόπως δυνηθῇ νὰ τελειώσῃ τὸ ἀρξάμενον ἔργον του.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ δεκάτη τοῦ σίτου καταβαλλομένη εἰς εἶδος, ἐστέλλετο εἰς Βενετίαν. Οἱ Ζακύνθιοι ζητοῦν ὅπως ἀνακληθῇ ἡ διαταγὴ αὕτη καὶ παραμένει ὁ σῖτος εἰς Ζάκυνθον, διότι λόγῳ τῶν πολέμων μεταξὺ Τουρκίας καὶ Βενετίας κατέφυγον εἰς τὴν Ζάκυνθον 3,000 πρόσφυγες ἀπὸ τὴν Μεθώνην, Ναυαρίνον, Κορώνην καὶ Καστέλ-Φράγκο, οἱ ὁποῖοι μέχρι τοῦδε ἐτροφοδοτοῦντο ἀγοράζοντες σῖτον ἀπὸ τὸ ποσὸν τῆς δεκάτης. Οἱ πλείστοι τῶν προσφύγων τούτων εἶναι γυναικόπαιδα, στερηθέντα ἀπὸ τοὺς Τούρκους τῶν συζύγων των, ἂν δὲ δὲν ἀνακληθῇ ἡ διαταγὴ τῆς ἀποστολῆς τῆς δεκάτης εἰς Βενετίαν θὰ ἀποθάνουν τῆς πείνης, διότι ὁ παραγόμενος ἐν Ζακύνθῳ σῖτος, δὲν ἐπαρκεῖ οὔτε εἰς τὴν συντήρησιν τῶν Ζακυνθίων. Ἡ Βενετικὴ Κυβέρνησις ἐδέχθη τὴν αἴτησιν ὅπως ὁ σῖτος παραμένει εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ πωλεῖται.

Ἡ Βενετικὴ Κυβέρνησις παρεχώρησεν εἰς διάφορα πρόσωπα τὰ ὁποῖα προσέφερον εἰς αὐτὴν πολεμικὰς ὑπηρεσίας διαφόρους γαῖας εἰς τὴν Ζάκυνθον. Οἱ νέοι οὗτοι γαιοκτήμονες, μὴ ἀρκοῦμενοι εἰς τὴν δεκάτην, ἐπέβαλον εἰς τοὺς καλλιεργητὰς βαρεῖς φόρους, ἀγγαρίας καὶ πλείστα ἄλλας ἐνοχλήσεις. Οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Ζακύνθου παρακαλοῦν ὅπως μὴ ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς νέους κυρίους τῶν γαιῶν νὰ εἰσπράττουν ἄλλο πλὴν τῆς δεκάτης.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, συνετεία αἰτήσεως τῶν πληρεξουσίων Ζακύνθου, ἡ Βενετικὴ Κυβέρνησις διέταξεν ὅπως ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους εἶχον παραχωρηθῇ γαῖαι ἀκαλλιεργητοὶ ἐντὸς ὁρισμένου χρονικοῦ διαστήματος τὰς καλλιεργήσουν καὶ ἂν δὲν ἐξετέλεσαν τοῦτο, στερηθοῦν τῆς δωρεᾶς ταύτης, τὰ δὲ κτήματα διανεμηθοῦν ἀπὸ τὸν Προνοητὴν εἰς ὅσους οὗτος θὰ ἔκρινεν κατὰλληλοτέρους ὅπως τὰς καλλιεργήσουν.

Μετὰ ταῦτα, συμφώνως μὲ τὸν νόμον, ἄλλος πρέσβυς τῆς Ζακύνθου ὁ Ἰωάννης Καστελάνος, ὑπέβαλε τὴν 8 Σεπτεμβρίου 1507 νέα αἰτήματα εἰς τὴν κυβέρνησιν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ κυβέρνησις ἔλαβε ἀπόφασιν κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 13 Ὀκτωβρίου 1508.

Οἱ Ζακύνθιοι παρεπονούντο ὅτι ἀπὸ τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ νῆ-
σος των περιήλθεν εἰς τὴν Βενετίαν δὲν ἔγιναν τὰ ἀναγκαῖα ὀχυρωματικά
ἔργα καὶ κατὰ συνέπειαν ἦσαν ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς Τουρκικὰς ἐπιδρομὰς.
Ὅταν τελευταῖον ὁ τουρκικὸς στόλος διήλθεν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον διὰ νὰ με-
ταβῇ εἰς Ναύπακτον ὁ λαὸς ἐτρομοκρατήθη. Ἐν τῇ ἐκθέσει του ὁ Καστελά-
νος γράφει :

«Μὴ ἔχοντες δὲ ἄλλα μέσα διὰ νὰ κατασκευάσωμεν τὰ ὀχυρώματα καὶ
ἐξασφαλισθῶμεν ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τοῦ ἐχθροῦ, τὸν ὁποῖον ἀναμένομεν ἀπὸ
ἡμέρας εἰς ἡμέραν, καὶ μὴ ὑπαρχούσης εἰς τὴν Ζάκυνθον οὔτε ἀσβέστου οὔτε
ἄλλων ὀλικῶν, βιαζόμενοι ἀπὸ τὴν ἀνάγκην, μὲ τὰ χέρια μας, καὶ τὰ χέρια
τῶν γυναικῶν μας καὶ τῶν τέκνων μας, ἀτάκτως περιεφράξαμεν τὴν χώραν
μὲ τειχώματα κατασκευασμένα ἀπὸ πέτρας καὶ λάσπην καὶ μὲ τὰ τεῖχη αὐτά,
χάρις εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀφοσίωσίν μας εἰς τὴν Δημοκρατίαν
ἠδυνήθημεν νὰ διατηρήσωμεν τὴν νῆσον. Ἄλλ' ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγους μῆνας
ἐβράχυσαν οἱ τοῖχοι αὐτοὶ καὶ, διαλυθείσης τῆς λάσπης, κατέρρευσαν οἱ λίθοι.
Κατόπιν ἦλθον οἱ Προνοηταὶ Πέτρος Φώσκολος καὶ Δονάτος ντὰ Λέτσε, οἱ
ὁποῖοι ἔκτισαν ὅσον ἠδυνήθησαν, ἄλλ' ἡ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος πλευρὰ
ἔμεινεν ἀτελείωτη κατὰ τὴν λῆξιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ τελευταίου τούτου. Εἶνε
δὲ τὸν κατεστραμμένον τὸ περιτείχισμα ὥστε τὰ ζῶα εἰσέρχονται εἰς τὴν
Χώραν πανταχόθεν. Καὶ οὕτω ἡ Χώρα εἶνε ἀραιωτάτα κατοικημένη (1), ἐνῶ
ἡ παραλία εἶνε πολὺ κατωκημένη ἀπὸ ποικίλους ἀνθρώπους καὶ ἀπὸ τὴν
Κορώνην καὶ ἀπὸ τὸ Καστέλ Φράνκο, οἱ πλείστοι τῶν ὁποίων εἶνε ἀφοσιωμέ-
νοι εἰς τοὺς Τούρκους μᾶλλον παρὰ εἰς τὴν Βενετίαν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέρος
τοῦτο εἶνε εἰς τὰ σύνορα, θὰ ἠδύνατο νὰ προκληθῇ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν
καταστροφή καὶ βλάβη, ἰδίως ἀπὸ τὸ μέρος τὸ ὁποῖον προείπομεν. Διὰ τοῦτο
παρακαλοῦμεν ὅπως τὸ τεῖχισμά πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο διορθωθῇ καὶ ἐξα-
σφαλισθῇ ἡ Χώρα πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παρουσιάζει τὸν μεγαλει-
τερον κίνδυνον. Τοιοῦτοτρόπως οἱ ἀτυχεῖς χωρικοί, οἱ ὁποῖοι διαρκῶς προσέ-
φερον ἀγχαρίας διὰ τὴν οἰκοδομὴν αὐτὴν, θὰ ἴδουν ἐπὶ τέλους ληγούσας τὰς
κοπιώδεις ἀπασχολήσεις των, ἐὰν ἡ κυβέρνησις παράσχη τὸ ἀπαιτούμενον
 χρηματικὸν ποσὸν διὰ τὴν οἰκοδόμησιν».

Εἰς τὸ αἶτημα τοῦτο ἡ κυβέρνησις ἀπήντησεν ὅτι, ἔδωσεν ἤδη τὰς σχε-
τικὰς διαταγὰς, ὑποσχομένη ὅτι καὶ εἰς τὸ μέλλον δὲν θὰ παραμελήσῃ πᾶν
ὅ,τι εἶνε ἀναγκαῖον.

Ἐπίσης οἱ Ζακύνθιοι συνέστησαν ὅπως ἰδρυθῇ ὁ λιμὴν, διότι κατὰ τὴν
ἐποχὴν ἐκείνην δὲν εἶχε κατασκευασθῇ ὁ μέγας λιμὴν, ὁ δὲ ὑπάρχων μικρὸς
ὁρμος δὲν ἐχῶρει μεγάλα πλοῖα, ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ ἐμπορίου τοῦ τόπου, διότι
δὲν προσήγγιζον ἐκεῖ μεγάλα πλοῖα κατὰ τὸν χειμῶνα. Ἡ κυβέρνησις ἀπεφά-
σισε νὰ λάβῃ μέτρα.

Κατὰ τὸ 1510, Αὐγούστου 24, ἡ βενετικὴ κυβέρνησις ἐξέδωκε μίαν δια-
ταγὴν οἰκονομικῆς φάσεως. Ὡς γνωστὸν ἡ Βενετία, κατὰ τὴν συνθήκην τῆς
πρὸς αὐτὴν παραδόσεως τῆς Ζακύνθου ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἀνέλαβε τὴν ὑπο-
χρέωσιν νὰ πληρῶνῃ εἰς τὴν Τουρκίαν ἐτησίως πεντακῶσια δουκάτα, ἀλλὰ τὰ
ἔσοδα τῆς νήσου δὲν ἐπάρκουν καὶ ἡ κυβέρνησις ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ τὰ πλη-
ρῶνῃ ἀπὸ τὸ ἰδιαίτερον ταμεῖον τῆς.

(1) Χώραν ἐννοεῖ τὸν συνοικισμὸν τὸν εὐρισκόμενον εἰς τὸ Φρούριον, ὅπου ἦσαν οἱ
ἀρχαὶ τῆς νήσου.

Διὰ τοῦτο ἡ Βενετικὴ Κυβέρνησις διατάσσει τὸν ἐκάστοτε Προνοητὴν τῆς
Ζακύνθου ἵνα φροντίξῃ ὅπως ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα καὶ ἰδίως ἀπὸ τὴν δεκάτην τοῦ
σίτου, ἡ ὁποία ὑπερβαίνει τὰ 1000 δουκάτα ἐτησίως, ἀποστέλλῃ ἀπ' εὐθείας
εἰς τὴν Βενετικὴν Κυβέρνησιν 500 χρυσὰ δουκάτα διὰ τὴν καταβολὴν πρὸς
τὴν Τουρκίαν.

Πλείστοι ἐγκληματοῦντες εἰς τὴν Ζάκυνθον μετέβαινον εἰς τὴν Κεφαλ-
ληνίαν, ὅπως καὶ πλείστοι ἐγκληματοῦντες εἰς τὴν Κεφαλληνίαν κατέφευγον
εἰς τὴν Ζάκυνθον ἵνα ἀποφύγουν τὴν τιμωρίαν. Διὰ τοῦτο ἡ Βενετικὴ Κυβέρ-
νησις, δι' ἀποφάσεως τῆς 28ης Σεπτεμβρίου 1510, διέταξε τοὺς Προνοητὰς
ἀμφοτέρων τῶν νήσων ὅπως συλλαμβάνουν τοὺς ἐγκληματίας καὶ τοὺς ἀπο-
στέλλουν εἰς τὴν νῆσον ὅπου διέπραξαν τὸ ἐγκλημα ἵνα τιμωροῦνται.

Ὁ ἱερεὺς Τζουάνε Πελεκάσης ἐφημέριος τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολαου,
εἰς τὸ Ἀνεμοδοῦρι τῆς Ζακύνθου, εἶχεν ὑπηρετήσῃ πνευματικῶς τοὺς Βене-
τοὺς Στρατιώτας εἰς τὸ Τρεβίζο (1), ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν Ζάκυνθον ἐζήτη-
σεν, ὅπως λόγῳ τῶν ὑπηρεσιῶν του, ἀπαλλαγῇ τοῦ φόρου τῆς δεκάτης. Ἡ Βε-
νετικὴ Κυβέρνησις διέταξε τὴν 22 Δεκεμβρίου 1511 τὸν Προνοητὴν Ζακύν-
θου ὅπως ἀπαλλάξῃ τὸν Πελεκάσῃ νὰ πληρῶνῃ τὴν δεκάτην ἐπὶ τοῦ εἰσοδή-
ματος τοῦ ναοῦ, ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν ὑπερβαίνει τὰ 8 δουκάτα ἐτησίως.

Κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1515 οἱ Ζακύνθιοι ἀπέστειλαν ὡς Πρεσβευ-
τὴν των εἰς Βενετίαν τὸν Θωμᾶν Λευκόχειλον, ἵνα ὑποβάλλῃ διάφορα αἰτή-
ματα τῆς νήσου.

Τὸ πρῶτον αἶτημα ἀφορᾷ τὴν ἐπιβληθεῖσαν φορολογίαν ἐπὶ τῆς spina,
ἧτοι τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ οἴνου. Οἱ αἰτοῦντες διὰ μακρῶν ἐκθέτουν τὸ δίκαιόν των.

«Ἡμεῖς, οἱ πιστότατοι ὑπήκοοί σας, ποθοῦντες νὰ ζήσωμεν καὶ ἀποθὰ-
νωμεν μὲ τὰ τέκνα μας ὑπὸ τὴν ἐνδοξον κυβερνήσιν σας, ὅπως οἱ πρόγονοί
μας ἔκαμαν, ὅτε ἐδιώχθημεν ἀπὸ τὰς πρώτας πατρίδας μας Μεθώνην, Κορώ-
νην, Ναύπακτον καὶ ἄλλα μέρη, ἀφοῦ ἀπελευθερώθημεν δι' ἐξαγορὰς ἀπὸ
τὴν δουλείαν τῶν βαρβάρων Τούρκων, ἦλθομεν ἐδῶ, κατόπιν τῆς προκηρύ-
ξεως τῆς Ὑμετέρας Κυβερνήσεως, νὰ κατοικήσωμεν τὴν νῆσον ταύτην, τὴν
τόσον ἀκαλλιέργητον καὶ ἀραιῶς κατοικημένην, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι ὅλοι ὅσοι
ἐπεθύμουν νὰ κατοικήσουν ἐδῶ θὰ ἐπλήρωνον μόνον τὴν δεκάτην εἰς τὴν
Ἐξοχότητά σας ἐξ ὅσων θὰ εἰσέπραττον ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῶν γαιῶν.
Μὲ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν ἦλθομεν, καὶ μὲ τὴν ἐργασίαν
μας ἀνανεώσαμεν καὶ ἐπροοδεύσαμεν τὴν νῆσον ταύτην. Ἀλλὰ κατ' ἔτος ἡῦ-
ξανον οἱ φόροι, ὅπως καταφανῶς φαίνεται».

Οἱ Ζακύνθιοι ἐξακολούθουν διαμαρτυρόμενοι ὅτι δὲν δύνανται νὰ πλη-
ρῶνουν τόσους φόρους, συνέπεια δὲ τοῦ νέου φόρου θὰ εἶναι νὰ παύσουν
φυτεύοντες ἀμπέλους, καὶ ἐκφράζουν τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ κυβέρνησις δὲν θὰ
ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἐπιβολὴν τούτου. Προσφέρονται δὲ νὰ δώσουν 600 δουκάτα
εἰς τὴν κυβέρνησιν, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἀπαλλαγῶν τοῦ νέου τούτου φόρου καὶ
νὰ μὴ ἐπιβληθῇ ἄλλος τοιοῦτος, ἀλλὰ νὰ διατηρηθῇ μόνον ἡ δεκάτη, συμφῶ-
νως μὲ τὴν προκήρυξιν, ἐν ἣ δὲ περιπτώσει ἡ κυβέρνησις ἐπιμένῃ εἰς τὸν
νέον φόρον, νὰ μὴ ἐμπισθῶθῃ οὗτος εἰς ἐνοικιαστάς ἀλλὰ νὰ δίδουν οἱ κά-
τοικοι ἐτησίως 300 δουκάτα.

Ἡ κυβέρνησις ἐδέχθη τὴν πληρωμὴν τῶν 300 δουκάτων, ὅσον δὲ ἀφορᾷ

(1) Stratioti=ἦσαν οἱ Ἕλληνες μισθῶτοι οἱ ὁποῖοι ἐπολέμησαν ὑπὲρ τῆς Βενετίας κατὰ
ἄλλων ἡγεμόνων τῆς Δύσεως.

τὴν ἐφ' ἅπαξ καταβολὴν 600 δονάτων δὲν ἐδέχθη ταύτην, διὰ τὴν μὴ βαρύνει τοὺς κατοίκους, οἱ ὅποιοι τότεν καλὴν διάθεσιν δεικνύουν πρὸς τὴν κυβέρνησιν.

Τὸ δεύτερον αἷμα ἀφεώρα τὴν ὀχύρωσιν τῆς πόλεως, ἡ ὁποία τότεν εὐρίσκεται ἐρειπωμένη ἐξ αἰτίας τῶν σεισμῶν. Οἱ αἰτούμενοι τονίζουν τὴν σπουδαιότητα τῆς νήσου, ἡ ὁποία κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχε πληθυσμὸν 20 χιλιάδων κατοίκων, μόνη δὲ ἡ παραλία πόλις εἶχε 1500 οἰκίας. ὥς καὶ τὸν κίνδυνον εἰς τὸν ὅποιον εὐρίσκονται ἀπειλούμενοι ἀπὸ τοὺς κουρσάρους. Παρακαλοῦν λοιπὸν νὰ διαθέσῃ ἡ κυβέρνησις χίλια δονάτα τορνέζια διὰ τὴν κατασκευασθῇ καὶ διορθωθῇ τὸ φρούριον, εἰς τὸ ὅποιον νὰ δύνανται νὰ καταφεύγουν αἱ οἰκογένειαι των, διότι ἂν μείνῃ ἡ παροῦσα κατάστασις, ἐν περιπτώσει πολέμου, οἱ κάτοικοι θὰ ἀναγκασθῶν νὰ φύγουν καὶ νὰ ἐρημωθῇ ἡ νῆσος, ἡ ὁποία εἶνε τόσοσιν χρήσιμος εἰς τὴν Βενετιάν διότι κανὲν ἄλλο μέρος πλην Κερκύρας καὶ Κρήτης, εἶνε τόσοσιν σημαντικὸν ἀπὸ πολεμικῆς ἀπόψεως.

Τὸ αἷμα τοῦτο ἀπεδέχθη ἡ κυβέρνησις, ὑποσχεθεῖσα ὅτι θὰ προσέφερε τὸ αἷμα ποσὸν διὰ τὴν ὀχύρωσιν τοῦ Φρουρίου.

Καὶ τὸ ἕτερον αἷμα, περὶ κατασκευῆς μύλου διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ λιμένος, ἀπεδέχθη ἡ κυβέρνησις. Πρὸς τοῦτο ἐδέχθη ἡ κυβέρνησις νὰ παραχωρήσῃ ἐν παλαιὸν πλοῖον, εὐρίσκόμενον εἰς τὴν Κέρκυραν καὶ ἄχρηστον διὰ ταξείδια, τὸ ὅποιον νὰ βυθισθῇ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὑπάρχοντος λιμένος, εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματισθῇ εἰς πρόχειρος μῦλος.

* *

Ἐκ νέου κίνδυνος αἰτοδείας ἡπείλει τοὺς Ζακυνθίους. Ἡ Κυβέρνησις παρὰ παλαιότεραν διαταγὴν τῆς καὶ πιεζομένη ἀπὸ πολεμικὰς ἀνάγκας εἶχε διατάξει ὅπως ἡ δεκάτη τοῦ σίτου στέλλεται εἰς Κέρκυραν ὅπου ἐγίνετο γαλέτα διὰ τὰ πληρώματα τῶν πολεμικῶν πλοίων τῆς. Ἀλλὰ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ Ζακυνθιοὶ ἐκινδύνουν ν' ἀποθάνουν ἀπὸ τὴν πείναν, δεδομένου ὅτι δὲν τοὺς ἐπερίσσειεν ὁ ἐντόπιος σίτος, ἀπὸ δὲ τὴν τουρκοκρατομένην Πελοπόννησον δὲν ἐπετρέπετο ἡ ἐξαγωγή. Διὰ τοῦτο παρακαλοῦν ὅπως μὴ ἐξάγεται τὸ ποσοστὸν τῆς δεκάτης, καταβάλουν δὲ οἱ κάτοικοι εἰς χρήμην τὸ ἀντίτιμον τούτου. Καὶ τὴν δικαίαν αὐτὴν παράκλησιν ἐδέχθη ἡ Κυβέρνησις.

Λόγῳ ἐλλείψεως ὕδατων εἰς τὴν νῆσον ὑπῆρχον μόνον τέσσαρες μύλοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἐπῆρχουν οὔτε καὶ νὰ ἀλέσουν τὸν σίτον τῶν κατοίκων, οἱ πλείστοι τῶν ὁποίων ἠναγκάζοντο νὰ ἀλέθουν τὸν σίτον των μὲ χειρομύλους. Ἡ Κυβέρνησις δὲ, μὴ γνωρίζουσα ἴσως τὴν κατάστασιν, διέτασσε συχνὰ ὅπως οἱ μύλοι οὗτοι ἀλέθουν διὰ τὴν κατασκευὴν γαλέτας διὰ τὸν στόλον. Παρακαλοῦν λοιπὸν οἱ κάτοικοι τὴν Κυβέρνησιν ὅπως παύσει τὸ κακὸν τοῦτο. Ἡ κυβέρνηση εὐχαρίστως ἐδέχθη καὶ τὸ αἷμα τοῦτο, δηλοῦσα ὅτι «θὰ παύσῃ ἀλέθοντες σίτος δι' ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ, παρὰ μόνον ἐν ἀνάγκῃ μεγάλῃ».

Ἐν τέλει ἐξήγησεν τὸν καθορισμὸν τῶν συνόρων τῶν κτημάτων ἐνὸς ἐκάστου, διότι εἶχε μὲν συνταχθῇ κτηματολόγιον, ἀλλὰ πολλάκις ἐν αὐτῷ δὲν καθορίζοντο λεπτομερῶς τὰ σύνορα καὶ οἱ ἰσχυροὶ συχνὰ κατεπάτουν τὰ ὅρια τῶν πτωχῶν, τοιουτοτρόπως δὲ ἐδημιουργοῦντο δίκαι ἐπιζήμιοι εἰς τοὺς πτωχοὺς. Ἡ κυβέρνηση ἐδέχθη καὶ τὸ αἷμα τοῦτο, προσθέσασα ὅτι ὅσοι κατέχουν γαίαν μὴ καλλιεργηθεῖσας ἀκόμη, ἐὰν ἐντὸς ὀκτὼ μηνῶν δὲν τὰς καλλιεργήσουν θὰ ἀφαιρεθῶν αὐταὶ ἀπὸ τοὺς κατόχους των καὶ θὰ δοθῶν ἀπὸ τὸν Προνοητὴν εἰς ἄλλους, ὅπως εἶχε διατάξῃ καὶ διὰ προγενεστέρας ἀποφάσεώς τῆς. Τὰς ἀτομενοῦσας ἀκόμη ἀδιανεμήτους γαίας δύνανται ὁ Προνοητὴς νὰ ἐκχωρήσῃ εἰς πολίτας, οἱ ὅποιοι θὰ πληρώνουν τὴν δεκάτην.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ ΕΝ Τῇ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΔΕΒΙΑΖΗ.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἓνα ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων μερῶν τῆς κληροδοτηθείσης εἰς τὸν Δῆμον Ζακυνθίων βιβλιοθήκης τοῦ ἀειμνήστου Σπυρ. Δεβιάζη, ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἀλληλογραφία τοῦτου, πολλῶν ἐτῶν, μετὰ διαφόρων λογίων καὶ ἐπιστημόνων. Κατὰ τὴν ταξινομήσιν τῆς βιβλιοθήκης ταύτης ἐλάβομεν ἐξαιρετικὴν μέριμναν καὶ προσοχὴν, καὶ διὰ τὴν ἀλληλογραφίαν ὥς καὶ διὰ τὰ λοιπὰ κατάλοιπα. Αἱ ἐπιστολαὶ διεσκορπισμέναι κατὰ τὸν ἐλεεινότερον τρόπον συνελέγησαν, ἐσφραγίσθησαν καὶ ἡριθμήθησαν, ἀνῆλθον δὲ ἐν συνόλῳ εἰς 2886, ὧν αἱ 1038 εἶναι δελτάρια καὶ βραχεῖαι. Διεχωρίσθησαν κατόπιν κατὰ ὑπογραφὰς καὶ ἐτέθησαν ἐντὸς φακέλλων ἐκ χάρτου χονδροῦ ἢ καρτονίου, ἐγράφη δὲ ἐξωθεν ὁ αὐξὼν ἀριθμὸς, καὶ τὸ ὄνομα. Ἡ ἀλληλογραφία αὕτη δὲν εἶναι φιλολογικὴ καὶ ὅλην τὴν γραμμὴν, αἱ περισσότεραι ἐπιστολαὶ εἶναι ἐμπορικῶν περιεχομένου, περὶ συναλλαγῆς εἰς διάφορα περιοδικὰ, προτάσεις ἀγορᾶς ἢ πωλήσεως βιβλίων, δανεισμοῦ τοιούτων κ. λ. Ἐκ τῶν ὀλίγων φιλολογικῶν παρελάβομεν ἡμεῖς τινὰς ἐν ἀντιγραφῇ.

* *

Μετὰ τοῦ Λασκαράτου ὁ Δεβιάζης εἶχε τακτικὴν ἀλληλογραφίαν, σώζεται δὲ ἱκανὸς ἀριθμὸς ἐπιστολῶν τοῦ Κεφαλληνῶς ποιητοῦ ἐκ τῆς κατωτέρω δημοσιευομένης, κατ' ὅσον ἔχομεν ἀνεκδότου, ἐπιστολῆς, ἀποδεικνύονται διὰ μίαν ὁκτὼ φορὰν αἱ ἀντιθρονησκευτικαὶ ἰδέαι τοῦ Λασκαράτου, ὥς ἐπίσης καὶ αἱ ἀντιλήψεις αὐτοῦ, λίαν συντόμως, περὶ Μασωνισμοῦ.

ΔΙΟΝ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Ι

Κεφαλληνία 14 ὀχτωβρίου, 1882.

Φίλε Κ^ς Δε Βιάζη.

Ἀποκρίνομαι εὐχαρίστως εἰς τὸ ἀγαπητὸν σας τῶν 12 τρέχοντος.

Με ἐρωτᾶτε ἂν οἱ Ἀντικοὶ ὠφελήσανε ἢ ἐβλάψανε τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὅτι οἱ παπᾶδες μας λένε ὅτι οἱ Ἀντικοὶ ἐβλάψανε.

Φυσικῶς τῷ λόγῳ οἱ παπᾶδες μας θὰ λένε ὅτι οἱ Ἀντικοὶ βλάπτουν, — ὥς φυσικῶς τῷ λόγῳ οἱ Ἀντικοὶ θὰ λένε ὅτι οἱ παπᾶδες μας βλάπτουν. Ὅντας ταῦτα δύο μαγαζιά ἀντίζηλα. Ἀλλ' ἐγὼ νομίζω ὅτι καὶ οἱ δύο κάνουνε τὴ δουλειά τους. Ἡ θρησκεία, Κ^ς Δεβιάζη, καθὼς βέβαια θὰ γνωρίζης, εἶναι δουλειά, εἶναι ἔργον, εἶναι πόρος ζωῆς, καὶ κερδοσκοπία ἀνθρώπων ὅπου ἐκμεταλλεύονται τὸν Οὐρα-

Alla

Casa di Decente Ricovero di
Dionisio Martinengo Gaeta....Οίκος δι' εὐπρεπὲς καταφύγιον τοῦ
Διονυσίου Μαρτινέγκου Γαῖτα....

Πρὸ τοῦ πλαισίου τούτου παρίσταται ἐν γελοιογραφίᾳ γέρον, καχεκτικός, κύπτων καὶ προσκυνῶν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, ἀμείσως δὲ κατωτέρω ἀρκεται: — Βοήθειά σας ὁ Κ' α' λ' ὀ φ' ω' ν' ο' ς, Μ' α' σ' τ' ο' ρ' α' . . . , ἀκολουθεῖ δὲ κατόπιν ἡ ποίησις τοῦ ὑπὸ τὰ ἀρχικὰ γράμματα κρυπτομένου 'Ιω. Τσακασιάνου:

'Ορπίδα μου θεώρατη, γλυκὸ νανούρισμά μου,
Βαγγέλειο μου ὁλοζώντανο, εἰδωλο, νόμισμά μου!

εἰς τὸ τέλος σημειοῦται — 'Ανδρέας Καλόφωνος Γενικός διανομεύς, σ' ὅσα βγάνουνε ντό-
πιοι καὶ ξένοι (sic) φυλόλογοι μας! (sic). σπάνιον.

48— Παράστασις τῆς Θείας Δειτουργίας κατὰ τὴν Καινὴν Διαθήκην
ὑπὸ Διονυσίου 'Ιερ. Πλαῖσα. 'Εν ' Α θ ή ν α ι ς, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς
Κορίννης 1886.

8ον, σελ. 43 καὶ (πρόλογος ἡ +2 ἐπίλογος καὶ περιεχόμενα καὶ 3 σελ. λευκαί). Χάρτης
ἐκλεκτός.

Διατριβὴ ἐπὶ ὑψηλαίᾳ τοῦ νῦν Σεβ. Μητροπολ. Ζακύνθου.

49— Καλαντάριον Κουτούζη πού πολλαῖς ἀλήθειαις σκουίζει. Τοῦ
χίλια ὀκτακόσια κ' ἐνενηντα ἑφτά Δεκέμβριον τὸν μῆνα ἔγραφον ὅλ' αὐτά.
Ζάκυνθος τύπος Αὐγῆς πλησίον τῆς Συναγωγῆς.

4ον, σελ. 32, τὸ πρῶτον φύλλον ὑπογράφει, ἡ προμετωπίς τετυπωμένη διὰ χρυσοῦ.
Περιλαμβάνει: 'Εν σελ. 3 ἀφιέρωσις.

Πρὸς Σέ, χρυσέ μου 'Αγγελε, ἀγάπη μου Βερύκιο,
'Αφιεροῦνται τὸ παρόν. Δέξου το σὺν ραδίκιω,
Σὰν μπρόκολα πρωτόλουφα, ὡς σέσκλια μὴ χερία
'Ὡς κομματάρχου ἀσπασμόν, ὡς βουλευτοῦ φίλια.
'Ὡσπερ βλακίας δέξου το καὶ εὐφρείας μίγμα,
'Ὡς σεβασμοῦ τεκμήριον κ' ἀγνῆς ἀγάπης δείγμα.

σελ. 5—ἔτος νέον ψωραλέον—σελ. 7-10 χρονογράφος διαπρεπῶν γυναικῶν τε καὶ ἀνδρῶν:

'Η Ζάκυνθος ἐγέννησεν ἄνδρας πολὺ σπουδαίους
Καὶ εἰς τοὺς χρόνους τοὺς παλαιοὺς ἐπίσης κ' εἰς τοὺς νέους
'Ενταῦθα παραθέτομεν τινὰς ἐκ τῶν προϋόντων
Μὲ σημειώσεις μερικὰς μικράς, ἐκ τῶν ἐνόντων.
Κ α τ α π ὀ δ ἡ ς. Εἰν' ὁ πρῶτος τῆς Ζακύνθου τῶν ἐν τέλει
'Επονομασθεὶς καὶ Χά σ η ς ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ Γουζέλη.
Πρότυπον τοῦ Ζακύνθου καὶ γενάρχης ἡμῶν γόνος,
'Ηκμασε 'σ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ γηράσαντος αἵματος.

σελ. 11-12.--Χρονογράφος ἐκ τῶν πρώτων καὶ σπουδαίων γεγονότων, σελ. 13-19.--Μῆνες,
ἐορταὶ παντεῖαι καὶ μεγάλαι προφητεῖαι, σελ. 20-27.--Περιγραφή τῆς πόλεως μεγάλης, ἀπὸ
τῆν μὴ μεριά ὡς τὴν ἄλλην, σελ. 28-31.--'Ιστορία χαρακτηριστικῶν καὶ συνηθειῶν ἀπειρών, σελ.
32.--Τὸ πολίτευμα τοῦ τόπου καὶ τοῦ καθ' ἐνὸς ἀνθρώπου, καὶ τέλος--'Εκκλησία καὶ
θρησκεία.

Σ' τὴν Ζάκυνθον λατρεύεται ἕνας Θεὸς καὶ μόνος
'Ἐφ' οὐ πολλὰς μεταβολὰς ἐπέφερεν ὁ χρόνος.

Οἱ λειτουργοὶ εἰς ἱερεῖς διαίρουνται καὶ παπάδες
Οἱ μὲν Αἰδουσιότατοι, οἱ ἄλλοι νταβλαράδες.
Οἱ ἱερεῖς μᾶς εὐλογοῦν συγγῆως μὲ τὸ χεῖρ
οἱ δὲ παπάδες εὐλογοῦν κάποτε μὲ μαχαίρη.
Τὸν κληρὸν ὁ 'Επίσκοπος ἡρεῖως διευθύνει.
Χτένια καὶ μοσχολάκονα ἐνίοτε τοῦ δίνει.
'Ο Κληρὸς ζῇ σ' τὸ φανερόν μ' εἰρήνῃ κ' ὁμόνοια
Καὶ κάμνει εἰς τὰς τελετὰς μεγάλῃ τοιμολογίᾳ.
Ψάλλει τὰ εὐαγγέλια καὶ τοὺς ψαλμοὺς μὲ μέλος
Καὶ ἐπειδὴ δὲς σκότισα ἐνταῦθα δίνω τέλος.

ΔΙΟΝ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ
ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΠΤΑΝΗΣΙΟΥΣ

'Επὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Βου-
λῆς ἀνδριάντος τοῦ ἀειμνήστου πολιτικοῦ ἀρχηγοῦ Θεοδώρου Δεληγιάννη,
ἔγραψαν πολλὰ διὰ τὸν ἄλλοτε κυβερνήτην τῆς 'Ελλάδος. Πρὸς τούτοις
θεωροῦμε καὶ ἡμεῖς, ὡς 'Επτανήσιοι, καθήκον μας νὰ εἰπωμεν ὀλίγα τινα
περὶ τοῦ Θεοδώρου Δεληγιάννη, πού τόσῃν ἡσθάνετο, διὰ τοὺς 'Επτανη-
σίους, στοργὴν καὶ ἀγάπην καὶ τόσον ἐποθοῦσε τὴν 'Ενωσιν τούτων μετὰ
τῆς μητρὸς 'Ελλάδος.

* *

'Ολίγον πρὸ τῆς 'Ενώσεως τῆς 'Επτανήσου, τὰς 23 Δεκεμβρίου 1863,
ὁ πληρεξούσιος Βάλτου, Κωνσταντῖνος Βαλτινός, ἐπρότεινε εἰς τὴν ἐν 'Α-
θήναις 'Εθνοσυνέλευσιν, ὅπως αὕτη προβῇ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ πολιτεῦ-
ματος χωρὶς ν' ἀναμείνῃ τὴν ἄφικιν τῶν πληρεξουσίων τῆς 'Επτανήσου. 'Η
πρότασις αὕτη τοῦ πληρεξουσίου Βαλτινοῦ ἐπροξένησεν εἰς τὴν 'Εθνосу-
νέλευσιν ἐντύπωσιν ἀλγυνήν. Οἱ ἀντιταχθέντες εἰς τὴν πρότασιν ταύτην
ἔλεγον ὅτι ἡ 'Ελλάς τιμωρεῖται καὶ ὅτι δὲν εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ προκόψῃ
διότι ἡ ἐν 'Αθήναις πολιτικὴ πολὺ ὀλίγον σκέπτεται καὶ ἐνδιαφέρεται περὶ
τῆς πραγματικῆς τῆς χώρας καταστάσεως.

Εἰς στιγμὴν, ἔλεγον, ὅπου μετὰ τῆς ἀπελευθερωμένης μερίδος τοῦ 'Ε-
θνους πρόκειται νὰ συνενωθῇ ἑτέρα ἥτις δὲν κατατάσσεται ἐσχάτῃ, ὡς
πρὸς τὰς ὑπηρεσίας τῆς, ὑπὲρ τοῦ 'Ελληνισμοῦ, ἡ πρότασις τοῦ κ. Βαλτινοῦ
δεικνύει ὑπερίσχυσιν πνεύματος ἐπαρχιακοῦ. 'Η συζήτησις, προσέθετον,
τοῦ συντάγματος ἡμῶν ἄνευ τῆς παρεμβάσεως καὶ τῶν 'Ιονίων πληρεξου-
σίων, θὰ ἔχῃ διὰ τὸ ἔθνος λυπηρὰ ἀποτελέσματα. Λαμβάνει, μετὰ τούτου
τὸν λόγον ὁ Θεόδωρος Δεληγιάννης, ὅστις ἀντικρούει διὰ μακρῶν τὸν Βαλ-
τινὸν καὶ λέγει:

«Δὲν ἔχω, κύριοι, τὴν πεποιθήτην, ὅτι ἡ σύμπραξις τῶν πληρεξουσίων
τῆς 'Επτανήσου δὲν εἶναι ἀναγκαία» διότι στηρίζομαι εἰς ρητὸν γράμμα
τοῦ ψηφίσματος τῆς 'Ιονίου Βουλῆς, κατὰ τὸ ὁποῖον αὕτη ρητὴ ἐδήλωσεν,
ὅτι τὸ σύνταγμα τῆς 'Ελλάδος θέλει γίνῃ τῇ παρεμβάσει τῶν 'Ιονίων πλη-
ρεξουσίων. Δὲν ἔχω τὴν πεποιθήτην ταύτην, διότι στηρίζομαι προσέτι εἰς
μίαν ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς αὐτοὶ ἐκάματε κατὰ τὴν 25ῃ Σεπτεμβρίου,
διὰ τῆς ὁποίας ἀπεφάνθητε, ὅτι παραδέχεσθε τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς
'Ιονίου Βουλῆς. Ἀλλὰ κύριοι, καὶ ἂν ἡ ἀπόφασίς σας ἐκείνη δὲν ὑπῆρχε,
δὲν ἠθέλων ποτὲ, παραδεχθῇ τὴν γνώμην, ὅτι ἡ παρουσία τῶν 'Ιονίων ἀντι-
πρόσωπων δὲν εἶναι ἀναγκαία. Δὲν ἠθέλων δὲ τὴν παραδεχθῇ ποτὲ, διότι
πρόκειται νὰ συνταχθῇ ὁ θεμελιώδης νόμος τῆς Πολιτείας, ὁ ὁποῖος θέλει
διέπει ἐξ ἴσου καὶ τοὺς νῦν ἐλευθέρους 'Ελλήνας ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θ' ἀπο-
τελεσώσιν μέρος τῆς 'Ελληνικῆς Πολιτείας, καὶ φυσικῶς τῷ λόγῳ ἔπρεπε καὶ
αὐτοὶ νὰ συμπεράξωσι, ὡς καὶ κατεπίσωσι τὸν θεμελιώδη νόμον».

Ἀλλ' ἐκτός τοῦ δικαιώματος τούτου τῶν πολιτῶν τῆς 'Επτανήσου, τοῦ
ἀπαραγραπτῆ καὶ ἀμειψιμότητος, δὲν μοι ἦτο δυνατόν ν' ἀποφηνθῶ, ὅτι οἱ
ἀντιπρόσωποι τοῦ 'Ιονίου δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ἐπιψή-

φισιν τοῦ πολιτεύματος· διότι δὲν μοι ἦτο δυνατόν νά λησμονήσω ὅτι πρὸ ὀλίγων χρόνων καὶ καιρῶν, κατὰ τοὺς ὁποίους ἐγὼ, ὡς ἄτομον, ἐκρινον, ὅτι οἱ Ἑπτανήσιοι ματαιωπονοῦσιν, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἐκείνοι καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα προσέφερον πρὸς ἐπιζήτησιν τῆς μεθ' ὧν ἐνώσεώς των, οὐδὲ περιουσιῶν, οὐδὲ κόπων ἐφείδοντο πρὸς τοῦτο. Καὶ ἔνα εἶχον πόθον, καὶ ἔνα μόνον πόθον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους, τῆς ἀπελπισίας· τὸν πόθον νά ἐνωθῶσι μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Δὲν μοι ἦτο, λοιπόν, δυνατόν νά λησμονήσω τὴν εὐγενὴ ἐκείνην αὐταπάρησιν, τὸν ἐθνικὸν ἐκείνον ἐνθουσιασμόν, γὰρ τὸν λησμονήσω καὶ νά στρέψω τὰ νῶτα πρὸς τοὺς πληρεξουσίου τῆς Ἑπτανήσου. Διὰ τοὺς λόγους λοιπὸν τούτους δὲν μοι συμβαίνει, κύριοι, νά ἔχω τὴν πεποιθήσιν ὅτι δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἡ παρουσία τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἑπτανήσου.—Π. Χιώτου· «Ἱστορία τῆς Ἑπτανήσου», τόμος ὅς, σελίς 759.

Μὲ αὐτοὺς τοὺς θερμοὺς, ὑπὲρ τῶν Ἑπτανήσιων, λόγους, ἐκλείσεν ὁ πατριώτης Θ. Δεληγιάννης, τὴν πρὸς τὸν Κ. Βαλτικὸν ἀπάντησίν του.

Τὸν Δεληγιάννην διεδέχθη, εἰς τὸ Βῆμα, ὁ Κ. Ζαΐμης ὅστις διὰ μακρῶν ὑποστηρίζει τὰς ἀπόψεις τοῦ προαγορεύσαντος ἀρχηγοῦ. Τῇ προτάσει δὲ τούτου — τοῦ Ζαΐμη — ἀνεβλήθη ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ συντάγματος δι' ἕνα μῆνα, ὅπως παρευρεθῶν καὶ οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ἑπτανήσου.

Α. Ι. ΖΩΝΤΟΣ.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Τὸν τελευταῖο καιρὸ γίνεται πολὺς λόγος γιὰ ἕνα συγγραφεὴ πού ἀναφάνηκε στὸν φιλολογικὸν ὀρίζοντα πρὸ δεκαετίας καὶ σὲ ἡλικία σαράντα χρόνῶν. Πρόκειται γιὰ τὸν Λύβιο Ρεμπρενάνου, πού στὸ 1921 δημοσίεψε τὸ πρῶτο του μυθιστόρημα τὸν «Τζῶν» καὶ ἀμέσως πῆρε τὸ μεγάλο βραβεῖο τῆς χώρας του «Ναστοράλ». Ἐνθαρρυσμένος ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν—γιατί σὲ λίγο ἡ φήμη του ξεπέρασε τὰ ὅρια τῆς πατρίδας του, μὲ τίς μεταφράσεις τοῦ «Τζῶν» του σὲς κυριώτερες Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας,—ἐξέδωσε τὸν ἀμέσως ἐπόμενον χρόνον, ἐν ἄλλῳ μυθιστόρημα: Τὸ δάσος τῶν φουρκισμένων. Ἀπὸ τότε ἡ φήμη του ἔχει ἀπλωθεῖ παντοῦ, καὶ ἰδίως τὸν τελευταῖο, καθὼς εἶπαμε, καιρὸ, ὅπου τὰ πολεμικὰ ἔργα ἔχουν τελειώσει μὴ παγκόσμια ἐπιδημία. Ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Ρεμπρενάνου περιτρέφονται γύρω στὸν πόλεμον· σ' ἐπισόδια πού συγκινοῦν βαθειὰ τὸν ἀναγνώστη. Κι' αὐτὸ γιὰ τὸ Ρεμπρενάνου δὲν πέραει ὡς θέμα τὸν πόλεμον ἀπὸ μόδα, ἀπὸ οἰκτισμὸν, μὰ γιὰ τὸ ἐπαγορεύει μὴ πολλὴ ἐσώτερη ψυχικὴ ἀνάγκη. Ὁ Ρεμπρενάνου πλήρως τὸν πόλεμον μὲ τὸ αἷμα του, καὶ κατὰ τρόπο ἀδικημένο. Στὸ δεύτερό του ρωμάντο: Τὸ δάσος τῶν φουρκισμένων προτάσσει τὴν ἀφιέρωσιν: Στὸν ἀδελφὸ μου χαρισμένο, πού τὸν φούρκισαν οἱ Οὐγγαρέζοι στὰ 1917. Γύρω σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο λοιπὸν περιστρέφονται τὰ σπουδαιότερα ἔργα του. Κι' ἀκριβῶς ἐπειδὴ εἶναι κομμάτια τῆς ζωῆς του, διακρίνονται γιὰ τὴ ζωντανότητά τους καὶ γιὰ τὴ βαθιὰ ψυχολογικὴ τους δράση. Ὁλόκληρος ὅμως ὁ κόσμος τῶν ἔργων του κινεῖται γύρω σ' ἕνα κενό, σ' ἕνα χάος, γιὰ τὸ δὲν μπορεῖ νά βρεῖ ἕνα σημεῖο χάος νά στηριχθεῖ. Πάχυνται παντοῦ μετέωρος, τὴν ἀναζητεῖ μὰ δὲν τὴν βρίσκει. Καὶ γι' αὐτὸ σ' ὅλα του τὰ ἔργα κυριαρχεῖ ἡ θλίψη. Ὅλα ἐδῶ κάτω εἶναι πόνος, καὶ ἰδίως ὁ ἔρωτας. Λέγοντας ὅμως ἔρωτα, δὲν ἐννοεῖ τὸν ἔρωτα μὲ τὴν κυριολεξίαν του. Ὅτι καὶ ν' ἀγαπᾷ,

πῇ γῇ, τὴν πατρίδα, καὶ τὰ μικρότερα ἄνυχα πραγματάκια, θάρσθαι ἡμέρα πού θὰ ποτέσεις γι' αὐτά. Γιατί εἶναι πόνος αὐτὴ ἡ ζωὴ πού ἐξακολουθεῖ ἀτάραχη πὸ δρόμο τῆς, θριαμβεύτρια ἀπάνω ἀπὸ τίς καθημερινὰς τραγωδίας τῆς.

Στὸ «Τζῶν» κυριαρχεῖ διττῶς τὸ πατριωτικὸ στοιχεῖο. Ὁ Ρεμπρενάνου δὲν περιγράφει μονάχα τὸν ἄνθρωπον πού ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του πού μισεῖ τοὺς ἐχθρούς· τῆς, ἢ τοὺς ἡρωϊσμοὺς τῆς ἐπαναστάσεως γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν σκλαβομένων.

Παρομοιάζει συγχρόνως τὸν παλαιὸν ρουμάνον χωριάτη πού ἀγαπᾷ, τὴ γῇ, τὸ χῶμα τῆς πατρίδας του, μ' ἕνα τρόπο, πού μοιάζει μὲ ἔρωτα σαρκικό, πού τὸν διατρέφει ἕνας θερμὸς ἡδονισμός. Ἐνῶς ἔρωτας ἀταβικός, μιὰ ἰσχυρὰ ἐλξίς πού κυριεύει τὸ αἷμα του, θέριεψε ἀπὸ ὀλόκληρης γενεῆς πρὶν. Ἡ ἀδιάκοπη ἐπαφὴ μὲ τὴ γῇ — καὶ τί δὲν προσπορίστηκε ἀπὸ αὐτή; ψωμί, χρυσάφι, στέγη, ἀκόμη καὶ τὸ μνῆμα! — ὑποδούλωσε τὴ σκέψιν του, τὴν καρδίαν του. Γιὰ τὴν ἀγάπην τῆς γῆς ἐθυσίασε τὰ πάντα, ὅλες του τίς πλούσιες δυνάμεις, τὰ νεῖατα του, τὴν χαρὰ του. Κι' ἔρχεται σὰν φυσικὸς ἐπίλογος ὁ θάνατος ὅπως αὐτὸς τὸν ὀνειρεύεται. Μὲ τὸ τοσπὶ πού ἔσκαψε τὸ χῶμα, ὁ ἐχθρὸς τοῦ σκίζει τίς σάρκες του, στήν ἀγωνίαν τοῦ ψυχορραγήτοῦ του στηρίζει τίς ἀδύνατες παλάμες του στὸ χῶμα, μὲ τὸ αἷμα του πεθαίνοντας βρέχει ἄφτονα, βάφει τὴν ἀγαπημένην του γῇ.

Κ' ἐρχόμαστε στὸ καθαντὸ πολεμικὸ ἔργο του: «Τὸ δάσος τῶν φουρκισμένων». Ὁ λοχαγὸς Μπολόγκα τιμώρησε μ' ἐλαφρὰ συνείδηση, βέβαιος πὺς ἐκτελεῖ τὸ καθήκον του, ἕνα λόχια Τσέχο πού προσπάθησε νά λιποταχθεῖ, γιὰ νά ἐνωθεῖ μὲ τοὺς ἀποτελεῖντας μέρος τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου πατριῶτες του. Δὲν τὸν βαστοῦσε νά σηκώσει τὸ ὄπλον ἐναντίον τους.

Ὁ Μπολόγκα, ὅμως, ὅταν βλέπει τὰ μάτια τοῦ φουρκισμένου νά διαστέλλονται στὴν τελευταίαν του στιγμὴ, ὅχι ἀπὸ λύπη πού ἄφηνε τὴ ζωὴ, οὔτε ἀπὸ ἀπογοήτευση πού κατάνησε στὴ φούρκα, μὰ σὰν ἀπὸ ἱκανοποίησιν γιὰ τὸν σκότωσε τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ κατ' ὀρθὴν εἶται νά σταθεῖ ἀπάνω ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν τοῦ θριαμβεύτη· ἀρχίζει τότε νά νοιώθει στήν ψυχὴν του μιὰ ταραχή, μιὰν ἀμφιβολίαν. Μήπως δὲν ἦταν πραγματικῶς αὐτὸ τὸ καθήκον του; Ἀρχίζει μέσα του μιὰ πάλη πού βαστάει γιὰ χρόνια. Τ' ἀποτέλεσμα εἶναι ἀγνόητον νά προτιμήσῃ καὶ αὐτὸς τὸ θάνατον τῆς φούρκας, ὅταν βρέθηκε ὁμοίαν περίπτωσιν.

Ὁ Ρεμπρενάνου στὰ ἄλλα του ἔργα, ὅπως στὴν «Τοιοῦλεξάντρα», σκοπὸν τοῦ ἔχει νά καυτηριάσῃ κάθε ἀδικίαν, νά ξεσηκώσει καὶ νά ὑμνήσῃ τοὺς ἀδύνατους καὶ παρεγνωρισμένους τῆς ζωῆς, πού εἶναι τὰ θύματα τῶν ἰσχυρῶν, καὶ ἰδίως νά χτυπήσῃ ἀλύπητα τοὺς διάφορους ἐκφυλισμένους τύπους τῆς σύγχρονης ρουμανικῆς ἀριστοκρατίας.

Μ. Μ.

ΙΤΑΛΙΑ

Τὸ θέατρο

Καταρτίστηκε —πάσι ἕνας μῆνας τώρα— τὸ σχέδιον τῆς ἰδρύσεως καὶ τῆς συνηρσίσεως ἑνὸς μεγάλου δραματικοῦ θεάτρου ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Ὅλο τὸ πολὺπλοκο καταστατικὸν—μιὰ τελεία ὁργάνωσις πού προβλέπει καὶ τὴ μικρότερη λεπτομέρειαν—ἔκαμε ὁ γνωστὸς θεατρικὸς συγγραφεὴς καὶ μυθιστοριογράφος Σιλβίος Νε' Ἀμίκω. Ἐτοίμασε πραγματικὰ θ' ἀποφέρει τὴν καλλιτεχνικὴ ἀνανέωσιν τῆς ἰταλικῆς σκηνῆς. Στὴ Ρώμην καὶ στὸ Μιλάνο θὰ ἐξασφαλισθῶν γιὰ μόνιμην διαμονὴν θιασῶν δύο ἀπὸ τὰ κυριώτερα οἰκήματα, λαβαίνοντας τὸν κατάλληλον ἀνακαινισμόν. Τὰ θεάτρα θὰ συντηροῦνται ἀπὸ τοὺς Δήμους, ὅπως τὸ Αὐγουσταῖο. Θὰ γίνων ἐιδικὰς σχολαὶς μὲ αὐστηρὰς ἀρχάς, ὥστε στὸ μέλλον νά ἐκλείψῃ ἡ μεγάλη ἔλλειψις ἡθοποιῶν, σκηνογράφων, ρεζισέρ, πού μαστίζει τώρα τὴν Ἰταλίαν.

Θὰ παρέχονται στοὺς συγγραφεῖς ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα μέσα, ὥστε νὰ μὴ μένουν γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἔργα ἀξιώλογα στὸ ράφι. Τὸ ρεπερτόριο στίς δυὸ πόλεις θὰ βασισθῇ ἐξ ἡμῶν, ἀπὸ 15 Νοεμβρίου μέχρι 15 Μαΐου. Τούτους ἄλλους ἐξ ἡμῶν γιὰ προπαρασκευαστικές δοκιμὲς, γι' ἀνάπαυση καὶ γιὰ διάφορα τουρνέ στίς ἄλλες πόλεις τῆς Ἰταλίας, καθὼς καὶ στίς ἰταλικὲς ἀποικίες. Οἱ δυὸ θίασοι ποὺ θὰ ἐδρεύουν στὴ Ρώμη καὶ στὸ Μιλάνο θ' ἀλλάζουν ἀμοιβαίᾳ κατὰ τὸ δεύτερο τρίμηνο τῆς σαζόν, γιὰτὶ ἡ πείρα ἔχει ἀποδείξει πὼς στὴν Ἰταλία δὲν μπορεῖ νὰ διατηρηθεῖ μόνιμα σὲ μιὰ πόλιν ἕνας θίασος ὅπως ἡ Comédie Française.

Ἐχτός ἀπὸ τὰ δυὸ αὐτὰ κῆρια θέατρα πρόκειται νὰ λειτουργήσῃ ἐπίσης ὑπὸ τὴν προστασία τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας, ἓνα μικρὸ πειραματικὸ, στὴν πρῶν Ἀθῆνα τῆς Ἑλεωνόρα Ντοῦζε, ποὺ θὰ χρησιμεύει γιὰ σπουδαστικὰ καὶ γιὰ σχολὴ θεάτρου. Ἐκεῖ θὰ πηγαίνουν νὰ σπουδάζουν ἡθοποιοὶ ἀπ' ὅλην τὴν Ἰταλία, νέοι μὲ πραγματικὸν ταλέντο, πληρώοντας ἓνα ἐλάχιστο μηνιαῖο ποσόν. Θὰ μορφώνονται, θὰ μαθαίνουν τὴν ἱστορίαν τοῦ θεάτρου, τοῦ τραγουδιοῦ, τὰ διάφορα τρεῖς, τὸ χορὸ καὶ τ.λ. Ἀπὸ μέσα ἐκεῖ θὰ βγαίνουν ἄρτια καταρτισμένοι ἡθοποιοὶ καὶ σκηνογράφοι. Κατόπιν θὰ τοὺς στέλνουν καὶ στὸ ἐξωτερικὸ γιὰ τελειοποίησιν. Τὸ πειραματικὸ αὐτὸ θεατράκι θὰ φροντίζει ν' ἀνεβάζει τὰ ἔργα τῶν νέων συγγραφέων, ποὺ πραγματικὰ ἀξίζουν, μὰ ποὺ ἐπειδὴ εἶναι ἀκόμη ἀγνωστοὶ δυσκολεύονται νὰ βροῦν γιὰ νὰ παίξουν τὰ ἔργα τους καὶ θὰ ἐνεργεῖ πάντα ἀπὸ κοινού μὲ τὸ σύλλογον τῶν θεατρικῶν συγγραφέων.

M. M.

ΔΙΑΦΟΡΑ

— Δημοσιεύουμε μιὰ ὥρα μεταφράσῃ τοῦ φίλου ἐλληνοῖταλοῦ ποιητῆ Θεόδ. Βρίκου, ποὺ, ἔπειτα ἀπὸ δυὸ γενεὲς διαμονὴν στὴν Ἰταλία, γύρισε στὴν πατρίδα του καὶ ἐγκαταστάθηκε στὴν Ἀθήνα. Λάτρης τῆς κλασσικῆς ὠραιότητος, ποιητὴς ἀληθινὸς καὶ αὐτὸς, ἄρχισε νὰ μεταφράζει τὸν Παλαμά, ἐκδίδοντας ὁλόκληρον τόμον, καὶ ἀφιερώνοντας ἀκόμη ἓν ἄλλον γιὰ τοὺς καλύτερους ἄλλους ἑλληνες ποιητὲς. Βοηθεῖται ἀπὸ τὴν κ. Μαριέττα Μινώτου, ἡ ὁποία θὰ προλογίσῃ μὲ κριτικὰς βιογραφίας καὶ ἀναλύσεις τῶν ἔργων των.

— Λάβαμε ἀπὸ τὸ Σικάγο τὸ «Καταστατικὸν τῆς ἀδελφότητος τῶν Ζακυνθίων» ποὺ ἰδρύθηκε ἐκεῖ τελευταῖα. Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ οἱ Ζακυνθιοὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐνώνουνται ἀδελφικὰ μὲ πατριωτικοὺς, ἐξευγενιστικοὺς καὶ ἀνθρωπιστικοὺς σκοπούς. Τὸ καταστατικὸ προβλέπει καὶ γιὰ τὴν ἐκδοσὴν περιοδικοῦ μὲ ἐπιχορήγησιν ἑκατὸν δολλαρίων μηνιαίως. Ἡ Ἰόνιος Ἀνθολογία χαίρει ἰδιαίτερα δι' αὐτὸ καὶ τοὺς εὐχεται καλὴν σταδιοδρομίαν.

— Ἡ εὐεργετικὴ δράσις τῆς Ὑπουργείας τοῦ κ. Παπανδρέου ἐκδηλώνεται παντοῦ, σ' ὅλες τὰς ἐπαρχίας, ἐξὸν ἀπὸ τῆς Ζάκυνθο. Ἡ καλὴ, ἡ καλλίστη διάδοσις, μποροῦμε νὰ τὸ βεβαιώσουμε, δὲ λείπει ἀπὸ τὸν ἀνακαταστήσαντα Ὑπουργόν. Ἐχομε ὅμως νὰ ψεφῶμε τὴν ἀδράνεια τῶν ἐνδιαφερομένων ποὺ ἀφήνουν ἀνεκμετάλλευσιν τὴν μοναδικὴν εὐκαιρίαν. Αὔριο ὁ κ. Παπανδρέου φεύγει ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον καὶ ἡ Ζάκυνθος δὲ θὰ κατορθώσῃ ποτὲ ν' ἀποκτήσῃ οὔτε σχολεῖα, οὔτε τόσα ἄλλα ἀπὸ κεῖνα ποὺ πέτυχαν ἄλλες ἐπαρχίες, ποὺ ἀπὸ τελευταῖα δὲν ἔχουν οὔτε τὸν πολιτισμὸν, οὔτε τὴν ἱστορίαν τῆς.

— Συγχαίρομε τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ζακύνθου κ. Μερόκη καὶ τὸν Δημοτικὸν Συμβούλιον γιὰ τὸ μεγάλο τους ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν διάδοσιν τῆς βιβλιοθήκης Δελφίδος.

— Ὁ κ. Τσαρλάντινι, πρόεδρος τῶν Ἰταλῶν ἐκδοτῶν καὶ ἐργασιῶν τῆς Ἰταλικῆς Ἑβδομάδος τοῦ Ζαππείου, σὺν περιοδικῷ του «Augustea» ἔγραψε τὴν ἐντυπώσιν του σὲ δυὸ ἄρθρα. Στὸ πρῶτον ἐξηγώντας τὴν λιγοστὴν διάδοσιν τῆς ἰταλικῆς γλώσσας στὴν Ἀνατολή, παρ' ὅλες τὰς χιλιάδας τῶν ἐγκαταστημένων ἰταλῶν, βρῖσκει

πὼς ἡ γαλλικὴ ἐπιρροή, ἰδίως στὴν Ἑλλάδα, εἶναι μεγάλη, πρᾶγμα ποὺ φαίνεται εὐκόλως ἀπὸ τὴν διάδοσιν τῆς γαλλικῆς, ποῦχει καταστήσει σχεδὸν ἡ ἐπίσημη γλῶσσα μας καὶ ἡ γλῶσσα τῆς κοσμικῆς ζωῆς. Τὸ πὼς, τώρα, ὁ κ. Τσαρλάντινι ἔβγαλε τέτοιο συμπέρασμα εἶναι ἀκατανόητον. Μιὰ γλῶσσα μαθαίνεται ὄχι μονάχα ἀπὸ γούστο ἀλλὰ καὶ ἀπὸ συμφέρον. Ἡ γαλλικὴ εἶναι μιὰ διεθνὴς γλῶσσα ποὺ χρειάζεται στὴν σταδιοδρομίαν καθενός. Καὶ στὴν Ἰταλία τὴν μόνην ξένην ποὺ μαθαίνουν ἔπειτα ἀπὸ τὴν δικήν τους, εἶναι ἡ γαλλικὴ. Τοῦτο ὀφείλεται βέβαια στὴν ἰσχυρὴ γοητεία, ποὺ ἐξασκεῖ ἡ τελευταία μὲ τὸ φῶς τῆς φιλολογικῆς γούστο, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ οἱ ἄλλοι λόγοι. Τὸ λαμπρὸν ἐκείνου φῶς, τὸ δνεῖρο κάθε πολιτισμένου, ὁ ἀκατανίκητος μαγνήτης, ἡ πρωτεύουσα τῆς τραβᾶ ἀδιάκοπον τοὺς ξένους. Ὁ δυνατὸς ἔπειτα ἐκεῖνος δυνάστης, ἡ μόδα, τραβᾶ ἄθελα στὸ βασίλειόν του τὸν καλὸν κόσμον. Ἄν προσθέσουμε τώρα τὰς χιλιάδας ποὺ πηγαίνουν καὶ σπουδάζουν καὶ τὸν ἄλλον λόγον τῆς χρησιμότητος τῆς γαλλικῆς, μποροῦμε νὰ ἐξηγήσουμε εὐκόλως τὸ γιὰτὶ ἡ γαλλικὴ ἔχει τὴν μεγαλύτερην διάδοσιν στοὺς ξένους λαούς. Φυσικὰ ὁ κ. Τσαρλάντινι θὰ συνάντησε στὸν καλὸν κόσμον Ἕλληνας, ἰδίως γυναῖκες, ποὺ μιλοῦσαν ἀναμεταξύ τους ἀπὸ νομιτισμοῦ, γαλλικά. Ἀλλ' ἀπ' αὐτὸ ἕως τὸ νὰ συμπεραίνει πὼς ἔχει καταστήσει καὶ ἐθνικὴν μᾶς γλῶσσαν, εἶναι κάτι παραπάνω ἀπὸ διαφορὰ. Δὲ θέλομε νὰ συγκρίνομε αἰσθητικῶς τὰς δυὸ γλώσσας οὔτε νὰ κρίνομε γιὰ τὴν δίκαιαν ἢ ἀδικὴν ὑπεροχὴν τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης φιλολογίας. Κεῖνο ποὺ μᾶς κακοφαίνεται εἶναι ποὺ ὁ συμπαθητικὸς μᾶς συγγραφέας καὶ φίλος, μὲ καλὴ πίστιν, ἀναντίρρητα, ἀλλὰ καὶ δίχως καμμίαν εἰδικότητα, μιλεῖ γιὰ τὸ . . . γλωσσικὸν μᾶς ζήτημα.

«Ἡ δημοτικὴ—γράφει—δὲν εἶναι προσετὴ σ' ὅλους. Ἡ ἀρχαία, φυσικὰ, ἀκόμη περισσότερο. Καὶ μόνο—λέγει—λίγοι εἶναι ἀφοσιωμένοι σ' ἓνα εἶδος διαλέκτου, ποὺ συνήθεισαν νὰ τὴν λένε ἑθνικὴν καὶ καὶ ποὺ ἔχει τὰς μεγαλύτερας συμπάθειας στὸ λαόν. Μὴ ὑπάρχοντας, λοιπόν, τελικῆς ἐθνικῆς γλώσσας δὲν ὑπάρχει καὶ ἑλληνικὴ ἐκδοτικὴ κίνησις. Κι' αὐτὸ φαίνεται εὐκόλως ἀπὸ τὸν μεγάλον ἀριθμὸν—80 ο)ο—τῶν γαλλικῶν βιβλίων στίς προθήκας τῶν βιβλιοπωλείων».

Πληροφοροῦμε λοιπόν τὸν κ. Τσαρλάντινι ὅτι δὲν ἔχει σωστὰς πληροφορίες. Στὴν Ἑλλάδα μιλιέται μιὰ καὶ μόνη γλῶσσα, γλῆκεα καὶ ἀρμονικὴ· ἡ δημοτικὴ μᾶς. Αὕτη εἶναι καὶ ἡ φιλολογικὴ μᾶς γλῶσσα, στὴν ὁποία γράφονται ἀνεξαιρέτως ὅλες οἱ χιλιάδες τῶν λογοτεχνικῶν βιβλίων ποὺ βγαίνουν. Δὲν ὑπάρχει ἐδῶ καμμία παραφωνία. Σ' αὐτὴν ἔχουν γραφῆι καὶ γράφονται ἀριστουργήματα τόσο στὴν ποίησιν ὅσο καὶ στὴν πρόζαν, ποὺ θάκαναν τιμὴν καὶ στὸ πῶς μεγάλο ἔθνος. Ἐχομε βέβαια καὶ τὴν καθαρῶς τῶν ἐφημερίδων, ποὺ μεταχειρίζεται καὶ τὸ κῆτος, ἀπαράλλακτα ὅπως ἄλλη εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ Ντ' Ἀννούντιο καὶ ἄλλη ἐκείνη ποὺ γράφονται οἱ ἰταλικὲς ἐφημερίδες. Οὔτε μέσα σὲ λίγα χρόνια διαμορφώθηκε ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα. Ὑπάρχουν ἐκεῖ διάλεκτοι ποὺ δὲν ἔχουν παρὰ μακρυνὴν συγγένειαν μεταξὺ τους. Κι' ὅμως δὲν εἶπε κανεὶς πὼς δὲν ἔχουν τελικὴ ἐθνικὴ γλῶσσα. Ἄν γράφεται τώρα σὲ μᾶς πολλὰς φορές κακὰ ἡ δημοτικὴ μᾶς αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀξίαν ὡς λογοτέχνην τοῦ συγγραφέως.

Ἐἓνα βιβλίον εἶναι φυσικὸν νὰ πουλιῶνται καὶ στὴν Ἑλλάδα, σὲ διεθνήν βιβλιοπωλείαν, τόσο περισσότερο ποὺ εἶναι καὶ χώρα τουριστικὴ. Ἐνα εἶναι ἀλήθεια· πὼς ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ γερμανικὴ ἐπιστήμη ἔχουν μεγάλον γόντρον στὴν Ἑλλάδα. Πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε πὼς ἐδῶ εἶναι ἀδικημένη, τουλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τὰ τελευταῖα χρόνα τῆς Ἰταλίας. Τὸ γιὰτὶ συμβαίνει αὐτὸ δὲν πρόκειται νὰ ἐξηγήσουμε ἐδῶ. Μονάχα ὅσο γιὰ τὴν γλῶσσαν λέμε πὼς μιὰ φορὰ ἦταν πολὺ διαδεδομένη στοὺς μορφωμένους κύκλους, ἰδίως στὴν Ἑπτανησίαν. Πολλοὶ σπουδάζαν στὴν Ἰταλία. Ἀλλὰ ὁ πῆγος καὶ ἡ πηγή ἐξόχως ποὺ τὴν δίδασκαν. Ἀνθρώποι μ' ἐνθουσιασμόν γιὰ τὴν γλῶσσαν τους, ἀξιοί, καὶ πρὸ παντός, βαθειὰ φιλέλληνες. Τὰ σχολεῖα καὶ τ' ἄλλα προπαγαγιστικὰ μέσα δὲν κάμνον ἀπολύτως τίποτε. Λεῖπει ὁ ὁδὸς ἐνθουσιασμός. Ἐχο

δεὶ δασκάλους πού ἐξέφραζαν καθαρά τὸ μῖσος τοὺς ἐναντίον κάθε τί τοῦ ἐλληνικοῦ. Γιὰ νὰ ξαναποχτίσει ἡ 'Ιταλία τὴ θέσιν της καὶ τὴν πνευματικὴν ἐπιρροήν της θάπρεπε νὰ μεσολαβήσουν πολλὰ χρόνια καὶ σταθερὴ ἐργασία. Πρὸ παντός θάπρεπε νὰ τραβήξουν τὰ πανεπιστημιά της τοὺς νέους. Ἔχει συντελεσθεῖ τελευταία στὴν 'Ιταλία μιὰ τέτοια πρόοδος, σ' ὅλους τοὺς κλάδους—ἀρχιτεκτονικὴ, ὁδραυλικὰ ἔργα, μηχανικὴ, βιομηχανία, ἐπιστήμες—πού εἶναι κρῖμα νὰ ἀγνοεῖται ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ νεολαία πού θέλει νὰ σπουδάξει. Οἱ φοιτητὲς εἶναι ἐκεῖνοι πού προπαγανδίζουν ἐνθουσιωδέστερα γιὰ τὸν τόπο τῶν σπουδῶν των. Ἄς ἀφήσουμε πού ἀπὸ τίς χιλιάδες τῶν Ἑλλήνων διανοουμένων—πού γνωρίζουν ὅλοι γαλλικὰ—κεῖνοι πού ξέρουν ἰταλικά μετριοῦνται στὰ δάχτυλα.

Ὅσο γιὰ τὸ δεύτερο ἄρθρο του γιὰ τὰ κόμματα καὶ τίς πολιτικὰς δοξασίας τοὺς τὸ βέβαιο εἶναι πὼς ὁ Ἕλληνας εἶναι αἰσθηματίας καὶ πείσμονας. Κάνει ὁ ἴδιος εἰδωλά ἀλλὰ καὶ τὰ τοακίζει. Ὁ Ἕλληνας ἀγαπᾷ τρελλὰ τὴν ἐλευθερίαν του, ἀδιάφορα ἂν σ' ἀνώμαλες καταστάσεις, εἶναι κάποιος ἐλαστικός.

Σ. Μ.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Μιὰ ἐκτενέστερη καὶ ἐπίκαιρη βέβαια παρακολούθηση τῶν θεάτρων γιὰ ἓνα μηνιαῖο περιοδικό, εἶναι ἂν ὄχι ἀδύνατη, τουλάχιστο δυσκολοκατόρθωτη. Μὰ ἐκτός ἀπ' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει καὶ λόγος γιὰ μιὰ τέτοια δουλειά. Πολλὰ ἀπ' τὰ ἔργα πού θὰ κριτικίζονται σὲ κάθε τεῦχος θάχουν ἤδη κατέβει ἀπ' τὸ πρόγραμμα τοῦ θεάτρου καὶ γιὰ τ' ἄλλα θάχουν προλάβει ἡ ἐφημερίδες.

Γιαντὸ προτίμηση, ἀποδεχόμενος τὴν θεατρικὴ κριτικὴ πού εὐγενικά μοῦ ἀνέθεσε ἡ διεύθυνση τῆς «'Ιονίου Ἀνθολογίας», νὰ δίδω σὲ κάθε τεῦχος ἓνα συνοπτικὸ σημεῖωμα γιὰ τὴν κίνησιν κάθε θιάσου, παρὰ νὰ μιλῶ ξεχωριστὰ γιὰ κάθε ἓνα ἔργο. Ἐτοί πιστεύω πὼς ἡ στήλη αὕτη θὰ προσφέρει περισσότερο σ' ὅλους ὅσους ἐνδιαφέρονται γιὰ τὸ θέατρο καὶ θάθελαν νὰ τὸ παρακολουθοῦν ἀπ' αὐτὴν.

Τὸ φετινὸ καλοκαίρι ξεφύτρωσαν σὰν μανιτάρια ἓνα σωρὸ θιάσοι. Ποιοὶ ἀπ' αὐτοὺς θὰ κρατήσουν ἴσαμε τὸ τέλος καὶ ποιοὶ θὰ κλείσουν, ἀγνωστο. Πάντως ἓνα εἶναι βέβαιο. Δὲν θὰ μπορέσουν ὅλοι τοὺς νὰ φτάξουν ἴσαμε τὸ τέλος. Ἄς προχωρήσουμε τώρα.

Θιάσος Ἀργυροπούλου.—Ὁ θιάσος τῆς ἐλληνικῆς κωμῆς (!) τοῦ κ. Β. Ἀργυροπούλου ἀρχισε ἐφέτος τίς παραστάσεις του στὸ Κεντρικὸν μὲ μιὰ γερμανικὴ κωμῆδι τῶν Bernauer καὶ Oesterreicher «Ἐρως ἐπὶ πιστώσει». Ἀνέβασε μετὰ τὸ «Γκράντ Ὁτέλ» τοῦ Frank, ὕστερα τὸ «Ἀψε-Σβύσε» τοῦ Molnar καὶ τελευταία τὸ «Εἶναι γιὰ γέλοια».

Ἡ πρώτη ἦταν μιὰ χονδροκομμένη φάρσα, μιὰ κουραστικὴ ἀλληλοδιαδοχὴ παραδοξολογιῶν, ἀνεξηγήτων πραγμάτων, ἀπιθανοῦτων, ἐξωφρενισμῶν. Τὸ «Γκράντ Ὁτέλ» ἀντίθετα μιὰ λεπτὴ σάτυρα, ἓνα εὐχάριστο κατασκευάσμα πού ἂν δὲν τὸ κατέστρεφε μὲ τὸ παιξισμό της ἡ κ. Γιώτα Λάσκαρη, θὰ μποροῖσε νὰ κρατήσῃ γιὰ πολὺ καιρὸ τὸ πρόγραμμα τοῦ θεάτρου. Ἡ κωμῆδι τοῦ Μολνάρ, ἀκόμα καλλιτέρη. Σάτυρα καὶ αὕτη τῆς ταχύτητος καὶ τοῦ ἀμερικανισμοῦ τῆς ἐποχῆς μας, μᾶς ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν νὰ θαυμάσουμε τὸν κ. Ἀργυρόπουλο σ' ἓνα ρόλο πού μόνον αὐτὸς μπορούσε νὰ ἐμψυχώσῃ. Τὸ τελευταῖο καί παρόμοιο μὲ τὸ πρῶτο. Γενικά ὁ θιάσος τοῦ Ἀργυροπούλου ἴσαμε σήμερα δείχνει πὼς ἀδιαφορεῖ ὁλότετα γιὰ τὸ ποιὸν τῶν

ἔργων πού ἀνεβάζει καὶ ἐνδιαφέρεται μόνον καὶ μόνον γιὰ τίς ταμειακὰς εἰσπράξεις του.

Ὁ Θιάσος Βεάκη.—Ἀρχισε στὰ «Διονύσια» μὲ τὸν «Πατέρα» τοῦ Ἑλνμπεργκ, καὶ ὕστερα μᾶς ἔδωσε τοὺς «Πόθους κάτω ἀπ' τῆς Λεῦκες» τοῦ O'Neil, τὸ «Γυαλένια Γοβάκι» τοῦ Molnar, τὸν «Θεῖο Βάνια» τοῦ Τσέχωφ.

Ἡ προσπάθεια τοῦ Βεάκη εἶναι ἀξιοπρόσεκτη καὶ ἀξία κάθε ὑποστήριξης—παρ' ὅλη τὴν γκάφα του γιὰ τὸ ἀνέβασμα τοῦ ἔργου τοῦ Molnar.—Παρ' ὅλο αὐτὰ φαίνεται πὼς ἡ ἔλλειψις μιᾶς κεντρικῆς διευσθύνσεως καὶ μιᾶς μεθοδικώτερης ἐργασίας, θὰ τὸν ἀναγκάσουν νὰ σταματήσῃ τὴν προσπάθειαν αὐτὴν. Τὸ πρᾶγμα βέβαια εἶναι θλιβερό, γιὰτὶ μέσα στὸ θίασο, ὑπάρχουν ἐκτός ἀπ' τὸν κ. Βεάκη, ἡθοποιοὶ πού καὶ ἀγαπητοὶ εἶναι στὸ μεγάλο κοινὸ καὶ δὲν θάπρεπε νὰ μέινουν χωρὶς ἐργασία ἢ νὰ ἀναγκασθοῦν νὰ πάρουν τὰ περιώχια καὶ τὰ χωριά γιὰ νὰ συντηρηθοῦν. Τί νὰ πῇ ὅμως κανεὶς; Εἶναι κατὶ πού συμβαίνει μοιραία ὅταν λείπει ἀπὸ μιὰ ἐπιχείρησιν ἡ ἐνιαία διεύθυνση.

Θιάσος Μουσούρη.—Ἐκανε τὴν ἐναρξιν του μ' ἓνα βουλεβαρδιέικο ἔργο τὸ «Μελο» τοῦ Μπερστάιν, ἴσως ἀποβλέποντας καὶ αὐτὸς πρὸ πολὺ στὸ Ταμεῖο—καὶ ὕστερα ἂν ἐξαιρέσει κανεὶς τὸ «Χαῖρε Νύμφη» τοῦ κ. Γρηγ. Ξενοπούλου πού παρ' ὅλο πού δὲν στάθηκε ἦταν ἔργο μὲ πνοὴ καὶ φανέρωνε σὲ πολλὰ σημεῖα τὸ γερὸ γράψιμο τοῦ ἐκλεκτοῦ συγγραφέα του, μᾶς ἔδωσε ἓνα σωρὸ ἀρλοῦμπες, πού μονάχα ἓνα ἀνεκτικὸ κοινὸ ἦταν δυνατό νὰ ὑποφέρῃ.

Θιάσος Ρῶτα.—Τὸ Λαϊκὸ Θέατρο τοῦ Παγκρατιοῦ καὶ αὐτὸ δὲν πῆγε καλλίτερα ἀπ' τὸ προηγούμενο, ὄχι τόσο ἀπὸ ἀπόψεως ἔργων ὅσο ἀπὸ τὸ φρικτὸ καὶ ἀπαίσιο ἀνέβασμα τους. Τί νὰ πῇ κανεὶς; Ἐνόσω ὁ κ. Ρῶτας πρεσβεύει ὅτι ἀδιαφορεῖ ὁλότετα γιὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἔργων καὶ τοῦ φτάνει μόνον νᾶναι τὰ ἔργα αὐτὰ καλὰ, ἀσφαλῶς δὲν θὰ δοκιμάσει τὴν εὐχαρίστησιν νὰ δῇ τὴν προσπάθειαν του δικαιωμένην.

Θιάσος Νέων Καλλιτεχνῶν.—Ὁ θιάσος αὐτὸς ὑπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Ἰωαννοπούλου ἀρχισε στὸ θεατράκι τῆς Ἀτλαντίδος, («Ἐξάρχεια») τίς παραστάσεις του μ' ἓνα ἔργο τοῦ κ. Ἰωαννοπούλου «Τί φταίει ἡ Νίτσα». Εἶναι τὸ καλλίτερον ἐλληνικὸ ἔργο πού δόθηκε φέτος ἴσαμε τὴν στιγμὴ αὕτη. Ἐνα λεπτὸ πραγματάκι, ζωντανό, ἀπληλαγμένο ἀπὸ φιλοσοφικὰς ρητορείας καὶ ἀφορισμοῦς. Κάτι πού τὸ παρακολουθεῖ κανεὶς εὐχάριστα καὶ μ' ἐνδιαφέρον.

Μετὰ ἀνέβασε μερικά παλιὰ ἐλληνικὰ ἔργα. Τὸν «Πειρασμό» τοῦ κ. Ξενοπούλου, τοὺς «Πετροχάρηδες» τοῦ κ. Παντελῆ Χόρν, τὴν «Σάσα παντρεύεται» τοῦ κ. Ἰωαννοπούλου.

Αὕτη μὲ λίγα λόγια ἡ κίνησις τῶν θεάτρων μας ἴσαμε σήμερα. Πλούσια σὲ ἔργα ἀλλὰ ἀμύπηχη σὲ καλὰ ἔργα.

ΝΤΟΛΗΣ ΝΙΚΒΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΞΣ

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. — «Λυρικὰ Χρώματα», ποιήματα.

Ἐν ποίησιν νὰ δώσωμε πίστιν στὸ γράμμα τοῦ ἔργου ἐνὸς ποιητοῦ, σὲ καμμίαν ἄλλην συνάφην οὐκ ἔχω. Ῥήγας Γκόλφης δὲν ἦταν τόσο θλιμένος, ὅσο στὰ «Λυρικὰ Χρώματα». Ἀλλὰ καὶ σὲ καμμίαν ἄλλην τόσο ἀμέραιος. Τὸ τελευταῖον τοῦ βιβλίου εἶναι ἀντιπροσωπευτικὸ ὅλης τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ποιητικῆς του φύσεως γνομίας.

Ὅσοι συνήθως κρίνουν τὸν κ. Γκόλφη, τὸν χαρακτηρίζουν εὐκολα γιὰ ποιητὴ

στοχαστικό. Πρόκειται δηλαδή για τούτο—δεν έννοει να θυσιάση έντελώς αήσκησιν στήν άόριστη μουσική αίσθηση, πράγμα που στόν καιρό μας θεωρείται για κορυφαία άρχή της Ποιητικής. 'Ετσι, τὰ ποιήματά του έχουν πάντοτε θέμα, έχουν ιδέες, έχουν στοχασμούς. 'Η έμβάθυνσή μας στούς φραστικούς τρόπους και στά σχήματα του ποιητού δεν οδηγεί πρὸς τὰ ύποβλητικά και φευγαλέα σκίσφωτα του ύποσυνειδήτου, αλλά πρὸς τήν ολοκληρώση ενός νοήματος καθαροῦ και ἀπολύτως προσιτοῦ, που φέρνει συχνά στο νοῦ τὸ περίφημο του Σολωμοῦ εκείνο: «πρέπει ὁ νοῦς πρῶτα νὰ συλλάβει κ' ἔπειτα ἡ καρδιά νὰ αἰσθανθῇ θερμὰ ὅτι ὁ νοῦς συνέλαβε». Αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος του κ. Γκόλφης. Μουσική, ἀλλὰ καὶ σκέψη.

Τὰ ξεύρει καὶ τὰ δυό. Μποροῦσε νὰ διαλέξῃ; 'Επρωτίμως νὰ συμβιβάσῃ; 'Η ἡ ποιητικὴ αὐτὴ πειθαρχία του παρουσάσθηκε ὡσάν ἡ μοιραία συνέχεια καὶ συνέπεια μιᾶς πρόωρης θυσίας, μιᾶς ἀνάγκης ἐξωτερικῆς, —βιωτικῆς, οἰκογενειακῆς, κοινωνικῆς, — μιᾶς συνθήκης που ποτὲ δὲν τῆς ἤρεε δικαίωση ὁ ποιητὴς κατὰ βάθος; 'Ισως, —ἀν καὶ πάλι πρέπει νὰ πιστεύουμε στο γράμμα:

«'Εσὺ, ὦ ἐσὺ,
τοῦ πόθου μου ληστεία,
στεγνὴ ἀρετὴ!»

Καὶ ἄλλου:

«Πλανερὰ μὲ νανούριζαν
παράμυθια
μὰ ἦρθες σὺ καὶ μὲ φώτισες,
μαύρη ἀλήθεια!»

Στὸ κρισιμώτερο σημεῖο τοῦ ἔργου του φθασμένος, δὲν ἔχει λοιπὸν νὰ μᾶς δώσῃ ἄλλην 'Αλήθεια, ἀπὸ αὐτὴ τὴ «μαύρη», —που εἶναι δίχως ἄλλο ὁ μοιραῖος συμβιβασμὸς τῆς πνευματικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς αἰσθηματικῆς ζωῆς μὲ τὴν ὕλική καὶ τὴν ταπεινὴ καθημερινὴ ἔγνοια; Θὰ ἦταν ἄδικο νὰ μὴν ἐσημειώνουμε γιὰ τέτοια, τὴν πηγαία, τὴν εὐτυχισμένη, τὴν ἀκέραια Φυσιολατρεία του. 'Α ναι, αὐτὴ ἡ χαρὰ του ἀπομένει ἀναφαίρετη, καὶ ἀπ' ἐξω καὶ ἀπὸ μέσα. "Όταν βρίσκεται στὴ φύση, εἶναι εὐτυχής! 'Αφρατὴ αὐτὴ, πιστὴ, πανταχοῦ παρούσα, εἶναι πάντα ἡ γεμάτη ἀνταμοιβὴς ἐγκατάλειψη. Καὶ εἶναι χαρακτηριστικὸ πῶς τὴ φύση ὁ κ. Γκόλφης βλέπει σχεδὸν πάντα στὴν εἰδυλλιακὴ τῆς ὕψης "Οχι μόνο στόν 'Απρίλ της, μὰ καὶ στό φθινόπωρό της εἰδυλλιακή.

«Τώρα σὲ βλέπω ἀπόμακρα μὲς στ' αἰτικό χινόπωρο,
που εἶναι σὰν ἀνοιξη χλωρό...»

'Αλλ' ἐξω ἀπ' αὐτὴ, δὲν βλέπει καμμιὰν ἄλλη. Κάτω ἀπὸ τὴ σοφὴ του φόρμα, ὑπάρχει μόνο ἡ ἀνησυχία καὶ ὁ σπαραγμός. Κι' ὅταν, συχνά, βγαίνουν αὐτὰ ὡς τὴν ἐπιφάνεια, τέμνουν τὸ μέτρο σὲ ἐλάχιστες συλλαβές, καὶ γοργόδενοντας μὲ μιὰ πνοὴ τρία-τέσσερα τετράστιχα, φτάνουν ἀπότομα στο τέλος... Εἶναι τὰ ποιήματα που θὰ ἡμποροῦσα νὰ ὀνομάσω ἐπιγράμματα.

Τὰ σχετικὰ ἡρεμώτερα βρίσκονται στὴ σειρά τῶν «Λυρικῶν Χρωμάτων». Εἶναι αὐτὰ τ' ὠραιότερο ἴσως στιχουργικὸ εἶδος τοῦ κ. Γκόλφης. 'Η stance. 'Ωραῖες βαθιεῖς ἐλεγείες, που ἂν ὁ προπαροξύτονος στίχος δὲν τίς ὤξυνε κάπως ἀσυμβίβαστα, θὰ ἐκυλοῦσαν μὲ ἀπαλότερο καὶ γλυκύτερο ἀκόμη τρόπο. 'Εχει ὅμως καὶ αὐτὸς ὁ στίχος εὐρήματα, ἂν κοιθῇ χωριστά. Καὶ ὁ κ. Γκόλφης, που μεταχειρίζεται τὰ μέτρα μ'εὐκολία ταχυδακτυλογική, δὲν θὰ ἡμποροῦσε νὰ ἡσυχάσῃ ἐπάνω σ' ἓνα δεκαπεντάσύλλαβο τῆς ἐλληνικῆς παραδόσεως. Κάθε πρᾶγμα ἔχει καὶ τὴν ἐξήγησή του.

Στὰ δημοτικά, στὰ δημοτικοφανῆ ποιήματα—τὸ τρίτο στιχουργικὸ εἶδος τοῦ κ. Γκόλφης, — καὶ βέβαια ὁ στίχος εἶναι κανονικός. 'Αλλὰ δὲν πιστεύω γιὰ τοῦτο μόνο, ν' ἀρέσουν ὅσο τὰ δυό ἄλλα. 'Ο κ. Γκόλφης εἶναι πολὺ στοχαστικὸς ἢ πολὺ λυρικός, ὥστε νὰ προσαρμολῇ σὲ μιὰ τέτοια ἐκδήλωση καθαντὸ πηγαία, καὶ ναῦρη τίς ἰσομετρες ἀναλογίες που χρειάζονται γιὰ τὴ γνήσια σύνθεσή της.

ΤΕΛΟΣ ΠΙΡΑΣ

ΔΙΑΛΕΚΤΗΣ ΖΕΥΓΩΛΗ : «Τραγούδια τῆς μοναξιᾶς». 'Εκδοσις Μουσικῶν Χρονικῶν, 'Αθήνα, 1931.

'Ο Κωστής Παλαμᾶς προλογίζοντας τὰ τραγούδια τῆς δ. Ζευγώλης ὑποστηρίζει πῶς ἡ ποίηση, καλὰ-καλὰ, δὲν εἶναι τίποτε περισσότερο, παρὰ μιὰ μελωδία ἀπὸ μετρημένα λόγια. Τὸ ἴδιο ἀκουσα κάποτε νὰ λέει καὶ ὁ Καζαντζάκης συζητώντας γιὰ τὴν ποίηση καὶ συγκεκριμένα πάνω στὰ ποιήματα τοῦ Μαλακάση. 'Αν παραδεχτοῦμε, λοιπὸν, τὸ δόγμα τοῦτο τῶν δυὸ μεγάλων σημερινῶν μας ποιητῶν δὲν μποροῦμε παρὰ ἀδίσταχτα καὶ ἀνεπιφύλαχτα ν' ἀντικρύσωμε τὴν νέα ποιήτρια τῶν «Τραγουδιῶν τῆς μοναξιᾶς» σὰ μιὰ καλὴ τεχνίτρια τοῦ ἔμμετρου λόγου, που ἐμπνέεται μαζὶ ἀπὸ μιὰ καθάρια λυρικὴ διάθεση, ἀγνή καὶ ἀδολὴ ὅσο τ' ἀγρολούουδα τῆς ἰδιαίτερης πατριδας τῆς Νάξου. Τὸ βιβλίον τῆς δ. Ζευγώλης χωρίζεται σὲ τρία μέρη. 'Ατὰ «Τραγούδια τῆς ἀγάπης», που τραγουδοῦν τὸν ἔρωτα μὲ κάποια ὑποκειμενικὴ νὰ ποῦμε διάθεση, ἀφίνοντας νὰ ἐκδηλωθεῖ ἐλεύθερα τὸ αἶσθημα τῆς ποιήτριας μέσα στοὺς ὥραίους, ἀρμονικοὺς τῆς στίχους:

Νάξαιρες πόσο ἐπόθησα τὰ μάτια σου τὰ θλιβερά,
καὶ τὸ γλυκὸ σου μίλημα ν' ἀκούσω πῶς λατάρησα.
Μὰ τόσο ἡ ψυχὴ μου ἀγνή,—βάρκα σὲ ἀκύμαντα νερά—
που ἔτσι ποθώντας μοναχά, νομίζω πῶς ἀμάρτησα.

'Αλλοῦ πάλι διονυσιακῆ, μᾶς μεταδίδει τὸ ρίγος τοῦ παρθενικοῦ ἔρωτικου πόθου, που ξεφανερώνεται εἰλικρινὰ καὶ γι' αὐτὸ ἀπλὰ καὶ ἀφελέστατα:

'Απόψε δὲ μὲ χόραγε ἡ παρθενικὴ μου κλίνη
—τὶ θέλησες στόν ὕπνο μου, καλέ μου νὰ φανεῖς;—
Τὸ ξωτικό τάχα βουρὸ μ' ἐκάλεσαν οἱ κῆνοι,
καὶ ἔκοψα ὅσους δὲν ἔκοψε ποτὲς ἄλλος κανεῖς...

'Ητις οὐλόχρυσον, κυρτή, λεπτὴ γραμμὴ ἡ σελήνη
καὶ μέσα στὴν ἀγκάλῃ αὐτὴ κλειστός ὁ αὐγερινός.
Οἱ θάμνοι ἀπαλοερίστηκαν καὶ ῥίγος ἡ γαλήνη...
—Θέ μου! 'Εμοιάζε ὡς νὰ γιόρταζε τῆς φύσης ὁ ναὸς—

Κι' ὡς νὰ ξυπνοῦσε, ἔμοιασε ἀπὸ βαθὺ μεθύσι...
Καθίσαμε, κοιτάξαμε μὴ φαίνεται κανεῖς...
Τὰ χεῖλια μου ἐπουπούλιζες—ὦ ἀχόρταγο μελίσι!—
σάμπως καὶ σ' ἓνα φίλημα ζητοῦσε νὰ μὲ πιεῖς...

Ζώντας ἡ δ. Ζευγώλη ἀπὸ μικρὴ τὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ ἐνίωσε τίς χάρες τῆς καὶ τίς ὁμορφιές της, συγκινήθηκε ἀπὸ τὴν ὕψη τῶν πραγμάτων της καὶ τὰ περιστατικὰ τῶν προσώπων της, που τῆς ἐμπνέουν τὰ καλύτερα τραγούδια της, ὅπως τὸ παρακάτω μὲ τὸ ὅποιο καὶ πρωτοπαρουσιάστηκε ἀπὸ τίς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ «Νεοελληνικὰ γράμματα» τοῦ 'Ηρακλείου—Κρή-

ΙΛΑΚΕΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ
Τὰ τραγούδια ποῦχα μάσει
μέσ τὴ χλωμόφεγγη ἀντηλιά
τάχω στόν ἴσκιό σου κορεμάσει
γέρικη ἐλιά.

Καὶ τὸ νεράκι τὸ δροσάτο
ρέοντας, πὺν ἔμοιαζε λαλιά
τῶν στὸν ἴσκιό σου ἀποκάτω
γέρικη ἐλιά.

Κ' ἐδῶ στὸ πλάι σου καθὼς στέκω
βουβὸ στοιχειό, χωρὶς μιλιὰ
στὸν ἴσκιό τραγοῦδια πλέκω
γέρικη ἐλιά.

Τὰ «Τραγοῦδια τῆς μοναξιάς» δὲ μᾶς δίδουν ἀπλῶς ἐλπίδες, ὅπως καθε
ὑπολογισμὸ πρωτόλειο βιβλίον, μὰ μᾶς ξεφανερώνουν μιὰ ποιήτρια, πὺν ὅσο
κι' ἂν ἀκόμη βρίζεται στὴν ἀρχὴ τῆς, δὲ θέλει πολὺ γιὰ νὰ φτάσει βρίζον-
τας τὸν ἑαυτὸ τῆς. Καὶ τοῦτο θὰ ἐπιτελεσθεῖ σύντομα καὶ ἀσφαλῶς ἂν ἡ δ.
Ζευγώλη δὲ θελήσει, ἐπηρεασμένη εἴτε ἀπὸ διαβάσματα εἴτε ἀπὸ μιὰ κατα-
σκευασμένη ζωὴ, ν' ἀλλάξει τίς ἐντέρινες χορδὲς τῆς βουκολικῆς τῆς λύρας
μὲ ἄλλες μετάλλινες καὶ ξενοφερμένες. Χειροπιαστὰ παραδείγματα κι' ὀδη-
γητές τῆς ἂς τῆς σταθοῦν ὁ Κρυστάλλης, πὺν τὸ δῖχως ἄλλο θὰ ζήσει, κι'
ἀπὸ τοὺς σημερινούς μας ὁ Ἀθάνας, πὺν μὲ τὰ εὐκολὰ τραγουδάκια του τῆς
«Ἀγάπης στὸν Ἐπαχτο» θὰ κερδίσει μιὰ θέση πλάι στοὺς μεγαλόπνοους
ποιητές μας, πὺν ἀνοίχτηκαν σὲ εἴρεῖς ὀρίζοντες, ἀφοῦ μάλιστα φαίνεται
ἀπὸ τὸ πρῶτο βιβλίον τῆς πὺς κατέχει τὰ μυστικά τῆς τέχνης: τὴν εὐκρινεῖα
καὶ τὴν ἀπλότητα.

ΒΕΛ. Φ.

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

— Διον. Δημ. Παπαγιαννοπούλου: «Ἡ βιβλιοθήκη Σπ. Δε-Βιάζης
Ἀθήναι, 1931, σελ. 19.

— Παύλου Φλώρου: «Εἶνε δυνατὸς Νεο-Ἑλληνικὸς πολι-
τισμός;»—Ἀθήναι, 1931.

— Γεωργίου Λαμπελέ: «Παλαιοὶ καὶ νέοι Ρυθμοί», ποιη-
τικὴ συλλογὴ.—Ἀθήναι, 1930, ἐκδότης «Μουσικὰ Χρονικὰ», δραχ. 25.

— Κ. Φριλίγγου: «Ἰὼ β».—Ἀθήναι, 1931, δραχ. 50.

— Κωνστ. Γερογιάννη: «Τί εἶναι ποιήσεις», αἰσθητικαὶ μελέ-
ται.—Ἀθήναι, 1931, ἐκδ. οἶκος Δημητράκου, δραχ. 20.

— Γιώργου Σεφέρη: «Στροφή», ποιητικὴ συλλογὴ.—Ἀθήναι, 1931.

— Νικ. Β. Τωμαδάκη: «Σημειώματα ἐκ τῆς ἐρεῶς μονῆς
Γωνιάς».—Χανιά, 1931, δραχ. 25.

— Ὁμήρου Μπεκέ: «Στή χαρὰ τοῦ βουνοῦ.—Ἐναταξίδι
στὸ Πήλιο».—Ἀθήναι, 1931, ἐκδόσεις «Φάσμα», δραχ. 30.

— Α. Α. Παπανδρέου: «Ὁ ῥόδιος ποιητῆς Κ. Ν. Κωνσταν-
τινίδης», κριτικὴ μελέτη.—Ἀθήναι, 1931, δραχ. 10.

— Διαλεχτῆς Ζευγολῆ: «Τραγοῦδια τῆς μοναξιάς».—Ἀθή-
ναι, 1931, ἐκδοσὴ «Μουσικῶν Χρονικῶν».

— Δημ. Μάργαρη: «Ἀγγελος Καντουνῆς», ἀνατύπωση ἀπὸ τῆς
«Ἰόνιος Ἀθολογία» μηνὸς Μαΐου.

— Κώστα Κόντου: «Τὰ τραγοῦδια τοῦ χωριά τῆς».—Ἀθήναι,
1931, ἐκδ. Κολλάρος.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

— Στὴν «Πειθαρχία» (14 Ἰουνίου) ἐν ἐνδιαφέρον ἄρθρο τοῦ κ. Λασκα-
λάκη ἀπὸ τὸ Παρίσι «Ἡ νῆσος τῆς Καλυπτοῦς καὶ ὁ Μπεράς».—Στὶς 14 Ἰουνίου
ὁ κ. Λαπαθιώτης, στὴν κριτικὴ τοῦ βιβλίου, λαβαίνοντας ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν τελευ-
ταία ἱστοριογραφικὴ μελέτη τῆς κ. Μαριέττας Μινώτου «Ἀγνωστο ἡμερολόγιο-
τῶν παραμονῶν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 21», πὺν ἤγειρε μεγάλο ἐνδιαφέρον στοὺς
ἐπιστημονικοὺς κύκλους, μιὰ μὲ συμπάθεια γιὰ τὸ ὅλο ἔργο τῆς Κας Μινώτου.—
Στὶς 28 Ἰουνίου «Φιλολογικὰ πένθη στὴν Ἰταλία» (Ὀυμβέρτο Φράνκμα—Φάουστο
Μαρίνι) τῆς Κας Μινώτου.

— Λαβαίνουμε τὸ περιοδικὸν τοῦ Μιλάνου «La vita internazio-
nale» (ἔργον τοῦ συλλόγου γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ τὴ διεθνή Δικαιοσύνη). Δια-
βάζουμε ἐν ἐνδιαφέρον ἄρθρο «il principio della sovranità degli stati e la
Società delle nazioni». — Λαβαίνουμε ἐπίσης τὸ περιοδικὸν «Augustea»
τοῦ κ. Τσιαρλαντίνι, ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον. Ἐξὼν ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ὕλη ἔχει μιὰ
«βιογραφικὴ σελίδα», ὅπου οἱ συγγραφεῖς δίνουν μὲ πολὺ γούστο τίς ἀναμνήσεις
τοὺς, βιογραφικὰς σημειώσεις καὶ γενικὰ μιὰ γρήγορη αὐτοβιογραφία.—Συζητήσεις
καὶ σχόλια γίνηκαν στὸν Ἀθηναϊκὸ τύπο γιὰ δυὸ ἄρθρα τοῦ κ. Τσιαρλαντίνι «In-
fluenze esterne in Grecia» καὶ «La Grecia paese della politica», γιὰ τὰ ὅποια
γράφουμε σ' ἄλλῃ στήλῃ.

— Τὸ τεῦχος Μαΐου—Ἰουνίου τοῦ «Νομᾶ» βγήκε ἀπὸ τὸ Γιάννη Ταγκό-
πουλο κι' εἶν' ἀφιερωμένο στὴ μνήμῃ τοῦ ἀλμορμνητοῦ ἀδελφοῦ του Πάνου Δ.
Ταγκόπουλου. Περιέχει τὸν ἐπικήδειο χαιρετισμὸ τοῦ Ρήγα Γκόλφη, συγκινητικὸ
κομμάτι τοῦ Φιλήντα, τοῦ Παρορίτη κι' ἄλλο τοῦ Πετρίδη, τίς νεκρολογίαις πὺν
δημοσίευσαν ὁ «Ταχυδρόμος» (τοῦ Στρ. Μυριβήλη), τὸ «Ἑλ. Βῆμα»
(τοῦ Κ. Παλαμᾶ), ὁ «Λόγος» (τοῦ Μιχαηλίδη), ἡ «Ἰόνιος Ἀθολο-
γία» (τοῦ Ρήγα Γκόλφη). Τελειώνει μὲ δυὸ ἀνέκδοτα ποιήματά του, ἀπὸ τὰ
ὅποια στὸ ἕνα «Στὴ ζέστα τοῦ οπιτιοῦ», φαίνεται ὀλόκληρη ἡ νοσταλγία τοῦ ποιητῆ
γιὰ τὴ ζωὴ, πὺν τοῦ φεύγει· μὲς' στὴ ζέστη τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς, στὸ τζάκι,
φοβᾶται ν' ἀντικρύσει τὴν ἔξω χειμωνιά σὰν νὰ πρόκειται ν' ἀντικρύσει τὴν παγω-
νιὰ τοῦ θανάτου.

— Στὸ «Τελώνιον» (Ἀργοστολίου) 30 Μαΐου ἐν' ἀνέκδοτο ποίημα τοῦ
Μ. Ἀβλιχου «Εἰς προσεχόμενῃ».

— Στὸ νέο περιοδικὸ τοῦ Πειραιῶς «Ὁρίζοντες» (Μαΐου) ἔνα πολὺ
καλογραμμένο κομμάτι τοῦ Νίκου Γκάτσου, ποιήματα διάφορα κ.τ.λ. Στὸ τεῦχος
Ἰουνίου συνεργάζεται καὶ ἡ Κα Μαριέττα Μινώτου.

— Στὴν «Ἐπιτάφιος» (Κερκύρας) τοῦ Πίπη Μαρίνη «Ἡ παλαιὰ Κέρ-
κυρα» τοῦ Θεοδ. Βελιανίτη.—«Ὁ γάμος τῆς Ὀρφανοπούλας», δημοτικὸ Κερκυ-
ραϊκὸ τραγοῦδι.

— Στὸν «Ἐθνικὸ Κήρυκα» (Νέας Ὑόρκης) τεῦχος Ἰουνίου «Μέσα
εἰς τὸ καλλιμάρεμα Ζάππειον.—Ἡ ἔκθεσις τῶν Ἰταλῶν» τῆς κ. Μαριέττας
Μινώτου.

— Στὴν «Ἐλευθερία» (Κερκύρας) συνεχίζονται λαογραφικὲς συζητήσεις
ἐνδιαφέροντος γιὰ τὰ «Ἡθῆ καὶ ἔθιμα».

— Στὰ «Μουσικὰ Χρονικὰ» (Μάιος) ὁ κ. Διον. Παπαγιαννόπουλος
ἔχει ἕνα σημείωμα γιὰ τὴ «Μουσικὴ βιβλιοθήκη Γριτζάνη» τῆς Ζακύνθου, πὺν
ταξινομήσει καὶ κατέγραψεν ὁλομόναχος.

— Στὴν «Ἀνατολή» (Ζακύνθου) διαβάσαμε ἕνα σημείωμα γιὰ τὴν βιβλιο-
θήκην Γριτζάνη μὲ πολλὰς ἀνακρίβειες. Τὴ μουσικὴ αὐτὴ βιβλιοθήκην ταξινομήσει,

ὅπως λέμε πάρα-πάνω, ὁλομόναχος, ὁ κ. Παπαγιαννόπουλος, δίχως τὴ βοήθεια κανενός.

— Στὴν «*Α λ ε ξ α ν δ ρ ι ν ῆ Τ ε χ ν ῆ*» (Μάϊος—Ἰούνιος) : «*Ἡ νεοελληνικὴ ποίησις*», ὁμιλία πρὸ γίνετο στὸν «*Παρασσό*», τοῦ Σπύρου Παναγιωτόπουλου.

— Ἐξακολουθοῦν ενδιαφέρουσες οἱ φιλολογικὲς ἐπιφυλλίδες τῆς «*Πρωτῆς*».— Διαβάζουμε τοῦ κ. Καμπάνη : «*Ὁ Κὰρλ Μπρούνγκμαν καὶ ἡ νέα Ἑλληνική*».— «*Ἐπεισοδιακὴ Λογοτεχνία καὶ συνολικὴ σύλληψη ζωῆς*» τοῦ Φ. Πολίτη.— «*Ἐνας κριτικὸς τῆς καθαρρευούσης*». — Κ. Κόντος. — «*Ἱστορία καὶ φουτουρισμός*». — Ἐνα κήρυγμα τοῦ Μπενεντέττο Κρότσ.— Ἐπίσης «*Ἡ Ἑλληνικὴ ἐπίδραση στὴν ἐξέλιξη τῆς βουλγαρικῆς λογοτεχνίας*» τοῦ Τάσου Βαφειάδη.— «*Ὁ Σολωμὸς καὶ ἡ γλῶσσα*», τοῦ Καμπάνη.

— Στὴν «*Ν. Ἐστία*» (1 Μαΐου) : «*Ὁ κ. Ψάχος καὶ ἡ ζακυνθινὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ*» τοῦ Γρ. Ξ.— Στ'ς 15 Ἰουνίου : «*Ἡ πρώτη ἐκδοσις τοῦ Ὑμνου εἰς τὴν Ἑλευθερίαν*».

— Στὴν «*Ἐπτανησιακὴν Ἠχώ*» (Ζακύνθου) : «*Ὁ Ἀριστοτέλης Βαλτωρίτης εἰς τὴν Ζακύνθον*» τοῦ Α. Εἰώτου.

— Στ'ς «*Κυκλάδες*» (Μάϊος) ἐν ὥρατῳ διήγημα τῆς Κας Βικτ. Μητσοτάκη «*Ἀγώνας*».

— Στὸ «*Messenger d' Athènes*» (Ἰούλιος) ἐνδιαφέρουσες εἰκόνες τῶν ἔξεχουσῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα Ἀωδεκανησίων γυναικῶν.

— Στὸ «*Νεολόγο*» (Πατρῶν) 31 Μαρτίου : «*Ἡ οἰκονομικὴ κρίσις*» τοῦ κ. Σπύρου Μινώτου (δικηγόρου).

— Στὸ περιοδικὸν «*Εβδομάς*» ἄρχισε ἀπὸ τὴς 23 Ἰουνίου ἡ «*Ἀθηνεὺς ἱστορία τῆς Πάπισσας Ἰωάννας*», βιογραφία ρωμανοῦ γραμμένη ἀπὸ τὴν Κα Μαριέττα Μινώτου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἱστορικῶν πηγῶν.

— Διαβίνομε τὴ «*Φωνὴ τοῦ βιβλίου*» πρὸς ἐκδίδοι ὁ ἐκδ. οἶκος Δημητράκου.

— Στὴν φιλολογικοκριτικὴν ἐφημερίδα *Indice* τῆς Γένοβας (10 Ἰουνίου) ὁ ἑλληνιστὴς καθ. Raffaello del Re ἔχει ἀναλυτικώτατη καὶ εὐνοϊκώτατη κριτικὴ γιὰ τὰ «*Τραγοῦδια τῆς Ἀνατολῆς*» τοῦ κ. Μιχ. Ἀργυροπούλου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

— Στ. Σίδερην : περιμένονεν πάντα ἀπάντησιν. Ἄλλῃ μιᾷ φορὰ παρακαλοῦμε τοὺς συνδρομητὰς τῆς Σάμου νὰ μᾶς ἐξοφλήσουν τὴς καθυστέρουμένης συνδρομῆς ἢ νὰ μᾶς ἐπιστρέψουν τὰ φύλλα ποῦλαβαν.— Θεόδ. Κοτρώτην : ὁ α' καὶ β'. τόμος τῆς Ἀνθολογίας ἔχει ἐξαντληθεῖ. Δευκώματα Φωσκόλου καὶ Μαρκοῦ ὡς ἔχουμε στείλει δύο φορές. Περιμένοντες νὰ στείλετε πᾶν τὴν καθυστέρουμένην συνδρομὴν σας.— Χρ. Γυφτάκη καθ. : δημοσιεύθηκαὶν στὴν «*Ἑλλ. Ἐπιθεώρηση*». Περιμένοντες τὴν συνδρομὴν σας.— Ζαμπᾶν (Πέρα) : βιβλία ὡς ἐστάλησαν ἀλλὰ δὲν ἔχομε νέα σας.— Πολύβιον Μητρόπουλον : τὸ «*πᾶρ με*» κοινοτοπίας δὲν εἶναι φιλολογικὴ ἐργασία αὐτὴ.— Τὸ «*χθὲς βράδυ*» κοινότατο.— Περιμένοντες τὴν συνδρομὴν σας.— Μαρί Ποταμιάνου : ἡ ἀρχὴ τῆς «*Πεθαμένης εὐτυχίας*» πολὺ καλὴ, μᾶς ἔκανε νὰ πιστεύσουμε πὺς θάταν ὁλόκληρη ἔτσι. Δουλεῦτε το καλύτερα.— Ζαφειρόπουλον (Κέρκυραν) : τὰ διαβάσαμε μὲ συμπάθεια, ὅπως κάνουμε γιὰ ὅλους τοὺς Ἑπτανήσιους. Ἐσάστε τόσο νέος ὥστε τὰ ποιήματά σας νὰ μὴ κριθοῦν αὐστηρά. Δημοσιεύομεν ἐδῶ πρὸς πάντως καλύτερον :

Ἄραγε νᾶναι ἡ φύση,
τὰ μύρια τῆς τραγοῦδια,
καὶ τὰ γλυκὰ λουλούδια,
πρὸς τὴν φτωχὴν ψυχὴν,

ξυπνοῦν τὴς ἀναμνήσεις
καὶ τὴ γλυκεῖαν ἐλπίδα
μᾶς ποθητῆς ἀχτίδας
γιὰ ὁμορφὴν ζωὴν :

Ἡ μήπως τοῦ κυμάτου
κι' ἀπὸ τὸν πόντον πέτρα
ἔρχεται καθ' ἐσπέρα
μεγάλογλῶσσος ἡ φωνή ;

μπορεῖ, δυστυχισμένη,
καὶ τὸ γλυκὸ τ' ἀγέρι
πρὸς ἀπ' τὰ ξένα μέρη
τοῦ μισμοῦ τῇ γῇ.

κάθε βραδὺν φυσώντας
νὰ φέρῃ ἀπὸ κείνην
καὶ στὴν καρδίαν ν' ἀφήνῃ
γλυκὸ χαιρετισμό !

— Σταῦρον Σταυρίδην : «*Τὰ Χριστοῦγεννα τῆς μάνας*» ἦταν θέμα γιὰ νὰ γραφῇ εἰς καλὸ κομμάτι : Ἄν τὸ διορθώσετε θὰ πάη τὰ Χριστοῦγεννα. — Περιμένοντες τὴν συνδρομὴν σας. — Π. Τζανεῖτον : σὺ «*μὴ, μὴ γιὰ θὰ φύγω*» ἢ refrain καλὴ, ἀλλὰ ἡ ἀνάγκη τῆς ῥίμης δημιουργεῖ πλεῖστες ἀκυρολεξίαις.— Κώσταν Οἰκονόμου : καλὸ ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐγκριθεῖ πρέπει νὰ γίνετε συνδρομητὴς.— Αἴλαν Καρακάλου : καὶ τὰ δύο ὥραϊα εὐχαριστοῦμε περιμένοντες καὶ τὴν ὕλην ὑποστήριξή σας.— Νώνταν Λιώκη : συμπαθητικὸ τὸ ποίημά σας, πρέπει ὅμως νὰ δουλεψτε πρῶτα πολὺ.— Κώσταν Χριστάκη : «*Στοῦ γιοῦ τῆς τὸ μνημα*» ἐνεκρίθη ἀλλὰ θὰ μπεῖ μὲ τὴ σειρά του.— Γεώργ. Κανελλόπουλον : γενῆτε πρῶτα συνδρομητὴς με ἀ θὰ σᾶς πῶμε τὴν κρίσιν μας.— Δημ. Θερεμιάνου : Νόστιμα ὅλα δημοσιεύομε ἐδῶ καίνο «*Ἀπ'* τὸ βίον τοῦ Δε-Βιάζη» :

Ἀπ' τὸ βίον σου πέρνω τὸ στίχον
τὴν ὁδὸν σου Δε-Βιάζη ν' ἀρχίσω
τὴν ἀλήθεια γυμνὴν θὰ καλῶσω,
γιατὶ τόσο πολὺ ἀγαπῶ,
ὡς ἐπίσης καὶ σὺ ἀγαποῦσες,
καὶ μ' ἀφέλεια πάντα λαλοῦσες,
πούσουν δίκαιος τρόπους γιομάτους,
ἀγαθὸς καὶ εἰς ὅλα λαμπρὸς,
νὰ ἐργάζεσαι ἥθελες μόνο
καὶ νὰ φαίνεσαι πάντα παιδρὸς.

Ἡ καρδιά σου ἦτανε ἄλθος
ἀνοικτὸ τὴν ἀγῆν πρὸς γελᾶει,
καὶ ἡ φῆμη τώρα τιμᾶει
ναὶ τὴν τέχνην γιὰ ἥσουν σοφός.
Καὶ πτωχὰ εἰς τὸν κόσμον ἐξοῦσες
τῆς μαθήσεως μύστη μεγάλε,
ὅπου ἔγραψες τόσο πολλὰ,
ἀθάνατος πάντα θὰ μέινης.

— Ἀρην Μακροχωρίτην, Ἀ. Παπανδρέου : γενῆτε πρῶτα συνδρομητὴς.— Ἀν. Δρίβαν : «*Οἱ στοχασμοί*» θὰ πᾶνε προσεχῶς.— Βάσον Ἰωαννίδην : τὰ «*λόγια τοῦ γλάρου*» σχοινοτενὲς καὶ τὸ λεκτικὸν τοῦ ἀσυμβίβαστο μὲ τὸν τόνον τοῦ δημοτικοῦ τραγοῦδιου πρὸς προσπαθεῖ νὰ ἔχει. Τὸ νόημα ὅμως καλόν.— Στείλετε τὴν συνδρομὴν σας.— Β. Παναγόπουλον : Τί νὰ κάνουμε τὸ διήγημά σας ;

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

Ἡ πρώτη

Ἀγγλική Ἀσφαλιστική Ἑταιρία ΠΥΡΟΣ

Ἐργαζομένη ἀπὸ τοῦ 1720 μὲ Κεφάλαια ἰδικά της

Λίρας 18.000.000.

Πράκτωρ ἐν Ζακύνθῳ Δ. Β. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικά καὶ Ἀποθεματικά Δρχ. 1.205.000.000.—
Καταθέσεις (τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου 1930) 7.150.000.000.—

Κεντρικὸν Κατάστημα ἐν Ἀθήναις
Ὑποκαταστήματα εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα
Πρακτορεῖον ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ: 51 Maiden Lane
Γραφεῖον ἐν Σικάγῳ: 33 S. Clark Street
Ἀνταποκρίται εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσεως τραπεζικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντος ὄρους. Δέχεται δὲ καταθέσεις (εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμίᾳ καὶ ταμειυτηρίου) εἰς δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα μὲ λίαν εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

HELLENIC BANK TRUST COMPANY NEW YORK, 51 MAIDEN LANE.

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, συμφώνως μὲ τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλλήνων.

Κεφάλαια ὀλοσχερῶς καταβεβλημένα \$ 1.500.000.—

Χρησιμοποιοῦντες τὴν ὀδοντοκρέμαν **“ΚΟΛΥΝΟΣ”**, ἐπιτυγχάνετε τὰ ἐξῆς πλεονεκτήματα:

1ον) Ἀπόλυτον ἀντισηψίαν καὶ ἀπολύμανσιν τοῦ στόματος. 2ον) Εὐχάριστον συναίσθημα γεύσεως καὶ δροσερότητος τοῦ στόματος ἐπὶ ὥρας. 3ον) Ἀκραν οἰκονομίαν χρήματος καθ’ ὅσον ἐν σωληνάριον **“ΚΟΛΥΝΟΣ”** διαρκεῖ δύο φορές περισσότερον οἰουδήποτε ἄλλου, περιέχοντος τὴν αὐτὴν ποσότητα οἰασθήποτε ἄλλης ὀδοντοπάστας. Καὶ τέλος εἶναι ἐντελῶς ἀβλαβὴς κατὰ τὴν χρῆσιν.

ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ
ΜΩΡΙΣ ΦΑΡΑΤΖΗ
9005 ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ 4-ΑΘΗΝΑΙ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ
ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Ἐπὶ πλέον τῶν καταθεσέων μου, ἔχω τὸν τόκον μου 4 ο), ἔχω τὰ χρήματά μου ὅποτε τὰ χρειασθῶ, κ’ ἔχω ἐπὶ πλέον μίαν

ΔΩΡΕΑΝ

ἀσφάλειαν δι’ ἀρρώστειας καὶ ἀτυχήματα τῆς ζωῆς, ὅττω ἂν ἀρρωστήσω παίρνω τὸν τόκον μου καὶ ἐπὶ πλέον ἡμερησίαν ἀποζημίωσιν.

ΔΩΡΕΑΝ

Ἄν ἀποθάνω ἢ οἰκογένειά μου θὰ εἰσπράξῃ καὶ τὴν κατάθεσίν μου καὶ τὴν ἀποζημίωσιν.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ
ΤΡΑΠΕΖΗΣ

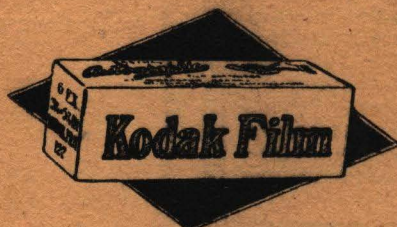

Προφθάστε να στείλετε
κί' άλλες φωτογραφίες.....

.... διότι ὅσον περισσότερες
στείλετε τόσες πιο πολλές ἐπι-
τυχίες μπορεῖ νά ἔχετε.....

ΣΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

KODAK
10.000.000 Δραχ.
τῶν

ΦΙΛΜ ΚΟΔΑΚ

ΤΟ ΠΛΕΟΝ ΑΣΦΑΛΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ